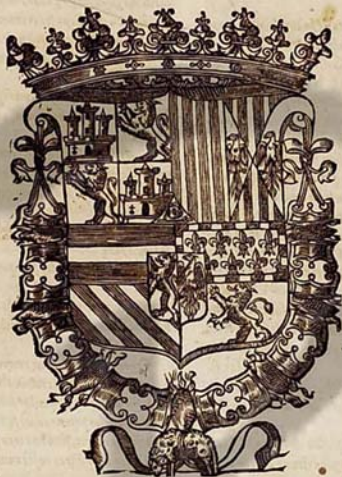

F V R S, C A P I T O L S, Prouisions, e actes de cort, fets y atorgats

PER LA S. C. R. M. DEL REY DON PHE-
lip nostre senyor ara gloriosament regnant: en les Corts generals per
aquell celebrades als regnicols de la ciutat y regne de Va-
lencia, en la vila de Monço, en lo any
M. D. LXIII.

Estampats en la insigne y corona-
da ciutat de Valencia, en casa de Ioan Mey.
Any M. D. Lxv.

Venenfe en València en casa de
Pere Borbo liber, dauant la Diputacio.

Taula dels presents Furs.

Ve lo Cancellor del regne sia persona constituida en dignitat Ecclesiastica, y que hauebi natural qual convinga peral dit carrech, aquell sia preferit al stranger. fo. j.
Que les declaracions dels arbitres y en son cas del Cancellor, o tercer en les causes de contencions de les dos jurisdiccions se facen conforme a justicia. fo. j.

Que lo loch, en lo qual han de conuenir los arbitres y en les promissions per aquells sabedores, se guarden los furs y lo acostumat. fo. j.

Que per les letres responsiues de la cort secular peral jutge ecclesiastic, nos paga pendre salari algu. fo. j.

Que los nuncios de la cort ecclesiastica, no sien maltractats, e del modo dela intima sabedora per aquells als officials Reals deles letres inhibitories repetitories, o altres qualseuol de la cort ecclesiastica. fo. j.

Que en la tachacio deles despeses fetes contra los coronats dauant los officials reals sien seruats los furs. fo. ij.

Que guarden los furs en lo que disponen lo ques deu fer apres que lo jutge ecclesiastic ha inhibit al jutge secular per rabo de algu que pretenga ser coronat. fo. ij.

Que ningun official real no puxa traure, ni posar en preso alguna fora de la diocesi de Valencia, al que tendra pres en son poder, y fermara de dret en poder de la cort ecclesiastica. fo. ij.

Que lo temps presingit als arbitres, y en son cas al canceller, o tercer pera declarar en les causes de contencions, puxa esser porrogat de voluntat y comu consentiment de les dos jurisdiccions. fo. ij.

Que guarden los furs que disponen que los aduocats del Reuerendissimo Archebisbe de Valencia no sien maltractats. fo. ij.

Que guarden los furs que parlen de la consolidacio de la senyoria vil ab la directa per crim de heregia, lesa magestat, o altres. fo. ij.

Que sien seruats los furs en respecte dela facultat que tenen los senyors directes pera delegar jutges en les causes dels bens senyors, etiam que aquells sien confiscats per crims de heregia, lesa magest. o altres. fo. ij.

Que guarden los furs que parlen de la immunitat de la Sglesia. fo. ij.

Del orde y altres coses concernents la instruccio dels nouament conuertits del regne de Valencia. fo. iij.

De la diuisio del ciuil y criminal de la real audiencia, y del numero dels doctores de aquella, y dela forma, orde, y salaris, e lo demes respectant la administracio de la justicia ent dita Real audiencia, e ministres de aquella. fo. iij.

Que lo fur que parla dela pena de T alto sia ala letra obseruat, y que les penes en aquell contingudes sien executades. fo. vj.

Que en tots los tribunals dela ciutat y regne de Valen

cia se guarden los furs que parlen de les caplleutes, axi en lo modo, e forma de aglles, co en totlo demes. fo. vij.

Que guarden lo q de justicia sia dispost en respecte dels casos, en los quals expiren les caplleutes y arrejets de persona en altra manera que per discurs de temps. fo. vij.

Que los furs q disponen q vns per altres no puxen esser impetits, y q per lo delict de vna persona no puxa procehir contra altra persona, sien guardats a la letra, etia en cas ques pretengues pacificacio. fo. vij.

Que guarden los furs en respecte dels salaris, drets y emoluments que han de haur los procuradors fiscals, scriuans, alguacils, y altres ministres que respectiuamēt entrenen en les causes criminals. fo. vij.

Que los furs que parlen de la jurisdiccion del justicia en lo ciuil de la ciutat de Valencia, fins en suma de ccc. sous sien obseruats. fo. vij.

Que guarden los furs en respecte dela pena introduhida contra los qui aculliran, o receptaran los bandejats o condemnats per delictes. fo. vij.

Que facen les assignacions dauant los jutges, si e segons se feyen ans que fossen prohibides. fo. vij.

Provisio sobre lo altre regent de Valēcia peral supremo consell. fo. vij.

Que la immunitat de les sglesies sia guardada conforme a furs. fo. vij.

De la suspensio del fur que parla de la mida de les spases. fo. vij.

Del temps presingit pera la decisió de les causes que tracten dauant los jutges, e tribunals inferiors de la real audiencia. fo. vij.

Que guarden los furs en respecte de la prosecucio y decisió de les causes criminals. fo. vij.

Que lo aduocat fiscal ordene les denunciacions que posaran per los procuradors fiscals, y que aquell no puxa esser remogut, sino en certa forma. fo. ix.

Del orde, e altres coses concernents los llibres de les sitiades. fo. ix.

Que los jutges y Aseffors respectiuamēt examinen de per si los testimonis que reben en causes criminals, axi per via de informacio cōformiter, e del modo dela cōtinuacio deles deposicions de dits testimonis. fo. ix.

Que los inculcats de algun crim interrogats sobre fet propi responguen sens jurament: y sobre fets de altri ab jurament. fo. ix.

Que en les causes, e processos, nos puxa posar mes de vna scriptura resolutoria per cascuna deles parts. fo. ix.

Que en la scriptura de appellacio, y en la supplicacio de la enocacio de tal appellacio, se haja de exprimir la qualitat de la causa: en la qual se ha de donar sentencia. fo. ix.

Que guarden lo fur antic, que parla de la communi cacio dels dubtes que offereixen en les causes. fo. ix.

Que guarden los furs y privilegis en lo que toca a les spases, e altres armes que prenen en les ciutats, e viles

Reals

Reals del regne.

fo. x.

Que los furs que parlen de les coses físicals sien guardats a la letra.

fo. x.

Que los scriuans de manament del supremo consell hagen de lliurar a la part son proces parcial, puix lo haja pagat.

fo. x.

Que los notaris ans de publicar los actes q reben, hagen de continuar y allargar la subscípcia de aquells.

fo. x.

Del modo y temps de la visita fahedora per la justícia ciuil de la ciutat de Valencia, y de les altres ciutats, y viles Reals del regne.

fo. x.

Que los llibres y registres de les Corts nos puixen vendre sino en presència, e ab assistència del scrina de la cort, o de altra persona nomenadora per dit scrina.

fo. x.

Que la ordinacio de la ciutat de Valencia, feta en respecte de les ampollades, canyades, e altres casos se serve, e guarde generalmēt en les altres ciutats, e viles Reals del regne.

fo. xj.

Que guardē los furs, y Privilegis, atorgats a la ciutat de Xatuna, de no poder ser trets a pledejar.

fo. xj.

Que a les persones que acompanyaran los presos, en la paga que han de hauer, hi sia fet agravi.

fo. xj.

Que guarden los furs que disponen quels Locbtinents de governador de Xatuna, y de la Plana, no puixen tenir alguatzir.

fo. xj.

Que guaden los furs, en lo que toca a la recepcio de les paus y treues, y salaris de aquelles.

fo. xj.

De la reuocacio de les pragmatiques fetes contra Fur.

fo. xj.

Que los Governadors y Batles del regne, no puixen fer composicio ni remissio alguna en perjuhi dels salaris pertanyets als ordinaris de les ciutats, e viles reals.

fo. xj.

Que sien guardats los privilegis que traēten de la connexensa de les causes de les sises, e imposicions de la ciutat de Valencia, y de les altres ciutats y viles Reals del regne.

fo. xj.

Que la part q appellara de sentència q sera donada per los jutges y administradors de les sises, e imposicions de la ciutat de Valencia, haja de deposarla quātitat en la qual sera condenada, ans q li sia admesa la apelacio.

fo. xj.

Que los clauarers, e collectors de les pecunies, e rendes de les ciutats, e viles Reals no puixen recorrer, sets que primer deposen.

fo. xj.

Que sien gloses les clauerries del general.

fo. xj.

Que nos puixa donar cera en los arrendaments del general, sino als Diputats, e altres oficials de la Diputacio, fins en certa summa.

fo. xj.

De la tachacio dels salaris dels Diputats y altres oficials y ministrs de la Diputacio.

fo. xj.

Del jurament fahedor per los diputats, e altres oficials sobre les taules, colleccions, e altres officis.

fo. xj.

Que nos puixen donar exausen lo arrendament del General, sino tantfolament fins en suma, y quantitat de mil liures

fo. xj.

Que nos puixen fer prorogacions per los diputats, y del modo que ha de ser subuençut lo general en cas de necessitat.

fo. xij.

Del orde ques deu tenir en la deliberacio de les embaxades, y de la execucio de aquelles.

fo. xij.

Que guarden los actes de cort del general en respecte de la electio dels oficials, e ministrs de la Diputacio.

fo. xij.

Que faga vn cōtralibre en lo general, y que los Diputats nomenē la persona q ha de tenir dit libre.

fo. xij.

Que donen trenta sis liures dotze seus per la charitat de la missa ordinaria, ques celebra en la casa de la Diputacio.

fo. xij.

Que gaarde la cōcordia feta entre lo Batle y Diputats, sobre la nominacio y electio de les guardes dels drets Reals, y de la generalitat.

fo. xij.

Que guardē los actes de cort del general. De la nominacio de sis persones pera Notaris feta per gracia special.

fo. xij.

La gracia del dret de amortizacio feta a la Seu de Valencia en suma de tres milia liures.

fo. xv.

Dels quitaments fahedors dels censals q foren carregats per la fabrica de murs y valls pera la reduccio de la serra Dispada.

fo. xv.

Dela custodia dels llibres, e registres de la Cort de la Batlia general.

fo. xv.

Resposta feta per sa Magestat, a la supplicacio respectant les mines del regne.

fo. xv.

Que lo jutge Assessor, e altres oficials de les amortizacions, no puguen hauer ni pendre salari quant les llicencies y gracies que regoneixen de les silesies, e monestirs tendran son compliment.

fo. xv.

Gracia Del dret de amortizacio feta a la Seu de So gorb en quantitat de mil liures.

fo. xv.

Que lo pare apres q lo fill sera mort de menor edat, no tinga lo usufruyt en los bēs aduēctis de aquell.

fo. xv.

De la construccio dels ponts de pedra en la vila de Cullera.

fo. xvj.

Que en tot lo regne no haja mes de vn sol pes, e vna sola mesura, e de les penes dels qui fraudaran dit pes, e mesura, y que tots los forments, e altres grās y silesies, se hagen de vendre garbellats y nets de terra.

fo. xvj.

Obseruacio dels furs antics, en respecte dels senyors de molins, arrendadors, e flaquers.

fo. xvj.

Que en la taula de Valencia nos puixen fer, ni promoure empare.

fo. xvj.

Provisio y comissio feta al Locbtinent general sobre lo dret Portugues.

fo. xvj.

Provisio sobre les pragmatiques, e crides, respectant les virtualles del regne.

fo. xvj.

De la visita de les viles, castells, e lochs de la marina

fo. xvj.

Sobre el himent en la fortificacio de les ciutats y viles maritimes.

fo. xvj.

¶ ij. Ques

Taula.

Que's guarde de lo acte de cort del any M. D. XLvij. fo. xvij.
del bandeig dels bomians.

Del manifest fahedor dels testaments, codicils, e altres volums voluntats. fo. xvij.

Prohibicio de no traure cuyrà cabriu del regne. fo. xvij.

Que lo pare de orphens no se entremeta dels chichs, e chiques del collegi, e confraria de sent Vicent Ferrer. fo. xvij.

Del orde, e altres coses respectants a les execucions que's fan en la cort dels delmes. fo. xvij.

Del temps que los Alguatzirs, porters, e altres ministres se hã de detenir en les execucions que's fan. fo. xvij.

De la reedificacio de les cases y gabelles de la sal del regne. fo. xvij.

Que lo arrendament de les gabelles de la sal del regne se faca ab expres pacte que sien guardats los furs, e actes de cort que tracten de dites gabelles. fo. xvij.

Del jurament fahedor per los Batles generals y locals del regne sobre les coses tocants les gabelles de la sal, e gabellots. fo. xvij.

Que en cascuna ciutat, vila, e lloch hi puixa hauer venderia de sal de certa manera. fo. xix.

Commissio peral Lochtinent general, sobre lo redreg y assento de les gabelles de la sal. fo. xix.

Lo augment del numero de les cases dels pobres que no paguen lo real de la sal. fo. xix.

Renovacio del acte de Cort del any M. D. xli. sobre les oposicions propietaries. fo. xix.

Que los vexells que vendran a la platja de la ciutat de Valencia, y portaran promissio adaquella, nos puxen embargar sino ab necessitat. fo. xix.

Que lo arrendador del dret del albara de la ciutat de Xatua, baja de despachar francament lo albara per les coses no vedades que's traiejarã dins lo regne. fo. xx.

Que los albarans de guia del General se despachen francament en totes les ciutats, y viles Reals del regne. fo. xx.

Que's guarden los furs en respecte de les promissos de les governacions y alcaydiats del regne. fo. xx.

La gracia del dret de amortizacio del hospital general de Valencia, en suma de tres milia ducats. fo. xx.

La gracia del dret de amortizacio, de quatre obres pies de la ciutat de Valencia. fo. xx.

Confirmacio del Fur fet en lo any M. D. Lij. sobre la nominacio y creacio dels Notaris de Valencia. fo. xx.

De la practica que han de tenir los Notaris reals, e de les viuer sitats y viles Reals del regne. fo. xx.

Que lo priuilegi de la seca non valga en lo que toca a la execucio que's fa per los officials, e administradors de la fabrica de murs y valls. fo. xxj.

Que los qui pendran Moros, Turchs, o altres infels de allende, sien franchs de quint, y de altre qualcuol dres Real. fo. xxj.

Reduccio del numero dels corredors de la ciutat de Valencia. fo. xxj.

Ampliacio del temps de la prescripcio introduhida per lo fur antich, y per lo acte de Cort del any M. D. Lij. en respecte del preu de les medicines que demanen los Apothecaris. fo. xxj.

Que's guarden los furs y pragmatiques, e lo de mes que's a prouehit, sobre que los strangers no puxen tenir, ne possehir beneficis en lo regne. fo. xxj.

Reduccio y reformacio del libre y volum del Furs del regne. fo. xxj.

De la fortificacio, e guarda ordinaria per terra del regne de Valencia. fo. xxj.

Actes de Cort dels braços Ecclesiastic y Militar, que en los scorcolls que's fan dos governadors en los llocs dels Barons y senyors del regne, se guarden los furs y priuilegis. fo. xxiiij.

Del salari que han de hauer los Diputats y scriua anant per lo regne. fo. xxv.

Actes de Cort dels braços Ecclesiastic y Real de la visita que ha de fer lo Lochtinent de governador del riu de Vxo en lla, per les viles y llocs del riu de Millos. fo. xxv.

Actes de Cort dels braços Militar y Real de la conxenja dels officials Ecclesiastic de la ciutat de Xatua, y de la vila de Almazora. fo. xxv.

De les penes dels desafius, e altres excessos que's fan y frequenten en la vila de Morella y termes generals de aquella. fo. xxv.

Actes de Cort del bras Ecclesiastic de la enuocacio de les causes decimals y primicials del regne de Valencia. fo. xxvj.

Actes de Cort del bras Militar, que los qui seran diputats, clauaris, comptadors, e administradors del general, no puxen apres de son trienni feruir respectivament dits officis co a substitutibis, subdelegats, ni en altra manera, sino passats dos trieninis cumplits. fo. xxvj.

Actes de Cort del bras Real, que lo scriua de la Batlia no puxa pendre salari algu per lo colp dels albarans dels despats. fo. xxvj.

Sobre'shimient en la prosscucio dels crims comesos en les ferres Despadan, y de Bernia fins a les primeres Cort. fo. xxix.

20 Fin de la taula.

Furs

Fol. j.

Furs, Capitols, Prouisions, e actes de cort,

FETS Y ATORGATS PER LA S. C. R. M.

del Rey don Phelip nostre senyor ara gloriosament regnant: en les
corts generals per aquell celebrades als regnicols de la ciu-
tat y regne de Valencia, en la vila de Monço,
en lo any M. D. L Xiii.

Nos Philippus Dei gratia Rex Ca-

stellæ, Aragonum, vtriufq; Siciliæ, Hierusalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Chroatiæ, Legionis, Nauarræ, Granatæ, Toleti, Valentis, Galitiæ, Maioricarum, Hispalis, Sardinie, Cordubæ, Corsicæ, Murtis, Giennis, Algarbij, Algeziræ, Gibraltaris, Insularum Canariæ, necnon Insularum Indiarum & terræ firmæ maris Oceani: Archidux Austriæ: Dux Burgundie, Brabantie & Mediolani: Comes Barcinonie, Flandrie, & Tirolis: Dominus Vizcayæ & Molina: Dux Athenarum & Neopatriæ: Comes Rossilionis & Ceritanie: Marchio O-

rizontani & Gotiani. Quum in Curijs generalibus per nos vltimò celebratis in villa Montifsoni omnibus incolis regnorum nostrorum coronæ Aragonum cismarinorū per nos de voluntate, consensu, laudatione & approbatione curiæ dicti Valentis regni nonnulli fori, actus curiæ capitula & prouisiones editi & facti fuerint, quæ iuxta ordinem huiusmodi assuetum per Protonotariū nostrum de mandato nostro in scriptis redacta, & bulla plumbea, vt moris est sigillata dari & tradi habent Iuratis ciuitatis nostræ Valentis. Quos quidem foros, actus Curie Capitula & prouisiones sic, vt prædicitur, in publicam formam redacti per eundem Protonotarium nostrum eis tradi mandamus.

Quorum tenores sic se habent.

S. C. R. M.

O S Tres braços Ecclesiastic, Militar y Real del vostre regne de Valencia humilment offiren a V. Magestat los Capitols infraleguents. Supplican sia merce de aquella manar los prouehir y decretar, segons que en calcu de aquells respectiuament se conte.

Que lo Cancell del regne sia persona constituida en dignitat ecclesiastica, y que hauent hi natural qual convinga per al dit carrech, aquell sia preferit al stranger.

Cap. I

PRIMERAMENT Senyor, com per fur fet per la Magestat del Emperador y Rey don Carlos de gloriosa memoria, en la present vila de Monço, en lo Any M. D.

XXXIII. Sia disposst, que no hauenthi Cancell en lo regne, lo tercer entre les iurisdic-

ctions Ecclesiastica y Real, fos lo Mestre de Montesa, que es persona constituhida en dignitat en dit regne de Valencia. Per hon tambe es just, e a raho conforme q lo mateix Cancell sia persona principal per esser lo carrech que te importat. ¶ Perço supliquen los dits tres braços, sia merce de V. Magestat prouehir que sia nomenat Cancell en lo regne de Valencia, pera les contencions de les iurisdiccions, e que aquell sia persona constituhida en dignitat Ecclesiastica en dit regne, e que sia natural y resideixa en aqll. ¶ Plau a sia Magestat, que lo Cancell sia constituhit en dignitat, y q entrentant no cesse lo exercici del qual atal te, y q dins de vn any manara sia Magell.

A se execute

Furs y actes de cort fets y atorgats per

se execute lo atorgat en aquesta decretacio, y hauerhi natural qual conuinga, tendra consi-deracio a preferir lo alstranger. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Que les declaracions dels arbitres, y en son cas del Canceller, o tercer en les causes de contencions, de les dos jurisdiccions se facen conforme a justicia. Cap. II.

Tem senyor, com en lo breu de Papa Iulio tercer, se done certa forma al Archebisbe, al qual va dirigir, pera que cone- ga si los casos en dit breu ex- pressats son stats comelos per lo coronar, o no, e constantli legitimament si te en son poder, hauerlo coronat comes algus dels casos en aqll expressats, lo remeta als officials reals, y si nol te nol repeteixca. Per hon los ar- bitres ne lo Canceller declarant que en los ca- sos del dit breu no valga la corona, se vsurpen la conexença del Archebisbe contra la forma del dit breu. ¶ Perço los dits tres braços sup- pliquen a V. Magestar, prouehexca y ordene que en la conexença de les cõtençions, nì los Ar- bitres nì lo Cancellor, o tercer en son cas pui- xen declarar per virtut del dit breu de Papa Iulio tercer. ¶ Declaren los Arbitres y Canceller conforme a justicia. *Don Bernardus Vice-*

¶ Que en lo loch, en lo qual han de conuenir los ar- bitres y en les prouisions per aquells sabedors, se guarden los furs y lo acostumat.

Cap. III.

Tem senyor, los dits tres braços supliquen a V. Magestar, orde- ne y prouehexca q los Arbitres no pui- xen fer prouisions algunes en les causes deles contencions fora dela cõfra- ria de sent Jaume, q es lo loch com hon se hã de ajutar, si ja no tinguessen impediment de malaltia, lo qual se mane obseruar ab imposi- cio de penes, e que per V. Magestar sia proue- hit que los dits Arbitres se haje de ajutar dos dies cada semana de les tres a les cinch apres di- nar: ço es en la ciutat de Valencia dins la dita confraria, y en les altres ciutats y viles reals, en los lochs hon han acostumat ajutar-se: e que lo Arbitre quey fera en absencia del altre, pui- xa prouehir de per si. E que les prouisions que axi fara, sien de tanta força, e valor cõ si fossen

fetes per los dos Arbitres. ¶ Ques guarden en ago los furs, y lo que ses acostumat. *Don Ber-*

¶ Que per les letres resposiues de la cort secular p eral jutge ecclesiastic, nos puga pendre salari algu. Cap. IIII.

Tem senyor, com los scriuans de la cort secular facen molt gran a- bus, parlant com se pertany a V. Magestaten cõposar als coronats sentlos pagar vn ducat perles letres respõsiues que fa lo jutge secular ales inhibitories del jut- ge ecclesiastic, detenintse de fer dites letres fins q lo coronar los pague dit ducat. ¶ Sup- pliquen perço los dits tres braços a V. Mage- star, que per obuïar a dits abusos, sia prouehit que los tals scriuans no pui- xen pendre salari al- gu per les tals letres resposiues, fors pena de inhabilitacio pera poder fer scriuans als qui tal faran, e fors la mateixa pena, sia manar per V. Magestar al aduocat fiscal, que responga a les letres inhibitories del ecclesiastic dins lo tẽps del fur. ¶ Plau a sa magestar. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Que los nuncios de la cort ecclesiastica, no sien maltractats, e del modo de la intima sabedora per aquells als officials reals deles letres inhibi- tories repetitories, o altres qualseuol de la cort ecclesiastica. Cap. V

Tem senyor, com moltes ve- gades se haja leguit que per los officials reals de V. Magest- nos dona locha q los nuncios de la cort ecclesiastica libera- ment los intimẽ les letres in- hibitories, e altres que han y tenen respecte ala jurisdiccio ecclesiastica, e algũes vegades aqlls son vltrajats, e tãbe encarcerats, e i noy entre- ue scriua de manament, no volen donar locha a la intima. ¶ Suppliquẽ perço los dits tres bra- ços a V. Magest. sia manar als officials reals, q no maltraçen en obra ni en paraula als dits nũ- cios de la jurisdiccio ecclesiastica fors pena de inhabilitacio de offici al jutge, axi dela real au- diència cõ qualseuol altre official real q lo cõtra- ri fara, y encara fors pena de docets ducats de or aplicadors la mitar al hospiral general de Valẽ- cia, e laltra mitar al fabrica d la glebia major d la ciutat, vila, o loch hõ se fermara la tal cõten- cio, e q sia prouehit q de huy auã, qualseuol nũ- cio

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. ij.

cio de la cort ecclesiastica puixa intimar les dites lletres sens esperar que alsisteixa scrivia de manament en dita intima, e si trobara alguna difficultat en los dits jutges seculars, no volent mostrarfe, puixa dit nuncio intimar a les portes de hon aquells estaran en presència de dos testimonis, e la tal intima sia tan valida e si personalment fos feta. ¶ Mana la Magestat que los nuncis ecclesiasticos, no sien maltractats, y ques guarde lo fur del any mil cinch cents y deu, y en lo de mes tocant a les intimacions. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que en la tachacio de les despeses fetes contra los coronats dauant los officials reals sien feruats los furs.

Cap. VI.

Tem senyor, còper fur fet en lo any M. D. xxxij. que comença, per los fiscals, sia prouehit q quant fera declarar algu alegrar fe de la corona, les despeses fetes per los jutges seculars, sien tachades per lo jutge ecclesiastic: lo qual es verdader jutge del coronat. La qual cosa no se obserua, ans lo jutge secular les fa pagar, e lo arbitre de la jurisdicció real no vol donar son vot, sens que les tals despeses sien primer pagades, lo que es en gran derogacio de la jurisdicció ecclesiastica. ¶ Supliquen perço los tres braços a V. Magestat, sia fa merce prouehit que lo dit fur sia obseruat a la letra, e que en ninguna manera dites despeses se hagen de pagar, sino essent tachades per lo jutge ecclesiastic, e que perço no se haja de detenir la expedicio de la causa de contencio. ¶ Ques guarden los furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarden los furs en lo que disponen lo ques deu fer apres que lo jutge ecclesiastic ha inhibit al jutge secular per rabo de algu que pretenga ser coronat.

Cap. VII.

Tem senyor, com se faça vn gran abus per los vultres officials reals, parlant com se pertany a V. Magestat en gran menys preu, e viliendi de la jurisdicció ecclesiastica, e de les censures: ço es, que apres de hauerlos intimat les lletres inhibitories publicament enanten contra los coronats, cloentlos los processos, y ex-

curant en aquells sentencies de mort. ¶ Supliquen perço los dits tres braços a V. Magestat, sia prouehit en aquest cap, sia guardada la concordia de la reyna dona Elionor, e les furs prohibints q lo jutge secular no puixa enantar ne passar auant contra lo coronat, apres que li seran estades intimades les lletres inhibitories, e aço encara ques pretenga notorietat per los officials reals, puix sobre dit cas de notorietat tãbe se ha de fer mar contencio conforme al fur del any M. D. X. del alt Rey don Ferrando, e que los jutges qui lo contrari faran, tinguen pena de priuacio de officio, e inhabilitacio pera tenirlos, e de docents duats applicadors la mitat al hospital general, e l'altra mitat a la fabrica de la glefia major de la ciutat, vila, o loch, hon fera fermada la contencio. ¶ Ques guarden los furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que ningun official Real puixa traure, ni posar en preso alguna fora de la diocesi de Valencia, al que tendra pres en son poder, y fermara de dret en poder de la cort ecclesiastica.

Cap. VIII.

Tem senyor, los dits tres braços supliquen a V. Magestat mane prouehit que quant algu Coronat estant pres en poder del jutge secular fermara de dret en poder del jutge ecclesiastic, y seran inrimades les lletres inhibitories, los jutges seculars no puixen traure al tal coronat, apres q haura fermat de dret a ninguna preso fora de la diocesi de Valencia, sots pena de priuacio de officio, e inhabilitacio pera tenirlo, e de docents duats, applicadors, com es dit, en lo precedent capitol. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que lo temps presfugit als arbitres, y en son cas al Cancellor, o tercer pera declarar en les causes de contencions, puixa esser prorrogat de voluntat y comu consentiment de les dos jurisdiccions.

Cap. IX.

Tem senyor, los dits tres braços supliquen a V. Magestat mane prouehit, e ordenar ab lo present fur, que ja sia lo s r arbitres de les jurisdiccions tinguen temps presfugit per fur, pera declarar sobre les cõtencions, no res menys

A ij tostemps

Furs y actes de cort fets y atorgats per

rostemps que les jurisdiccions ecclesiastica y secular voldran porrogar lo dit terme per algú respecte a elles ben vists lo puixen porrogar, sens prouissio ne consulta dels arbitres. E que aximateix puixen cõcordantment les dites jurisdiccions porrogar lo terme que te lo Canceller pera declarar: encara que los arbitres hagen discordat, o que per no hauer declarat dits arbitres dins lo temps fos deuoluta la declaracio al dit Canceller. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ *Ques guarden los furs que disponen que los aduocats del Reuerendissimo Archebisbe de Valencia no sien maltractats.*

Cap. X.

Tem senyor los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia sa merce prouehir q los furs disponents quelos aduocats del Reuerendissimo Archebisbe de Valencia, per aconsellar sobre les coses de la defensio de la jurisdicció ecclesiastica no puixen esser molestats per los officials reals, sien, seruats ad vnguem, e que nos puixẽ entrometre de aquells, ni en persones, ni en bens, e que los dits furs festenguen als aduocats del capitol de la Seu de Valencia, e dels altres capitols de les glesies del regne. ¶ Plau a sa Magestat, que los dits aduocats no sien maltractats, y que en aço se guarde lo fur, en lo de mes no re loch lo ques supplica. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ *Ques guarden los furs que parlen de la consolidacio de la senyoria vtil ab la directa per crim de heretgia, lesa Magest. o altres.*

Cap. XI.

Tem senyor los dits tres braços supliquen a V. Magest. sia sa merce prouehir y manar que los furs disponents q la vtil senyoria de qualseuol casa, terra, o heretat, o altres bens sehents en cas de confiscacio per raho de crim de lesa Magest. heretgia, o altres, sia consolidada ab la directa, sien inuolablement obseruats y guardats, e que per major fermetat de aquells, mane V. Magestat donar orde, e obra ab tot efecte, que lo Reuerendissimo Inquisidor general, e Comissari apostoliche ferme en los dits furs segons sonch publicat en los anys

M. D. XLvij. e M. D. Lij. e per V. Magestat atorgat. Lo qual no ha tengut efecte, e q perço sia merce de V. Magestat, manar obtenir dita cõfirmacio ans del dia del Solio de les presents corts, e q per major corroboracio de dits furs, sia seruit V. Magest. obtenir la matexa confirmacio de la Sanctedat. ¶ *Ques guarden los furs, y en lo de mes sa Magest. ho tractara ab lo Inquisidor major, y manara despachar los rescaptes necessaris.* *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ *Que sien seruats los furs en respecte de la facultat que tenen los senyors directes pera delegar jutges en les causes dels bens censits, etiam que aquells sien confiscats per crims de heretgia, lesa Magest. o altres.*

Cap. XII.

Tem senyor, los dits tres braços supliquen a Vost. Magestat ordene, e prouehexa que los senyors directes dels bens que son estats ja confiscats per raho de crim de lesa Magestat, o de heretgia, y altres, puixen delegar jutge conforme a fur, sens esser obligats de fundar juhi dauant de ningú official del sanct offici, e que los officials, e qualseuol altres familiars del sanct offici que possehirá bens que sien censits, sien obligats a fundar juhi dauant los jutges delegats, o delegadors per los senyors directes. ¶ *Ques guarden los furs, y sa Magestat tractara ab lo Inquisidor major, pera q aço axi se efectue, y en lo darrer ques guarde lo fur.* *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ *Ques guarden los furs que parlen de la immunitat de la Sglesia.*

Cap. XIII.

Tem senyor, los dits tres braços supliquen a V. Magestat, prouehexa que la immunitat de la Seu de Valencia, e del monestir de sent Vicent martyr conforme al fur, e de la Sglesia major de totes les ciutats, viles y lochs del regne de Valencia, sia obseruada, e guardada, etia per los Reuerents Inquisidors, segós los altres officials son tenguts y obligats de guardarla, exceptat tant solament en casos de heretgia, e coses tocants a la nostra sancta fe catholica. ¶ *Ques guarden los furs, y sa Magestat procurara ab lo Inquisidor major que axis faça.* *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ *Del*

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. iij.

¶ Del orde y altres coses cōcernents la instrucción dels nouament conuertits del regne de València.

Cap. XIIII.

Tem senyor ja sia los Moriscos y nouament cōuertits del vostre regne de València, haja algus anys q̄ per la gracia de nostre Senyor

Deu son estats batejats: empero per no esser estats aquells plenamēt instruhits en la nostra sancta fe catholica, estan algū tant nous en aquila, sia cosa cōuenient y necessaria q̄ ja que son batejats vixquen com a Chrestians, per al qual effecte es necessari que dits Moriscos sien be y diligentment instruhits y edificats en tot lo que toca a la religio Chrestiana, per que precehine dita instrucción, poran esser mes constrets a que vixquen com a Chrestians, lo que ara bonament nos poria fer, no hauent se feta dita instrucción com conuenia. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat sia fa merce manar donar orde ab promptitut que los dits Moriscos, e nouament conuertits sien ab tot effecte instruhits y ensenyats del q̄ deu ē fer, y guardar ans de esser castigats: y que dita instrucción se faça per lo ordinari, e propri prelat, e pastor: al qual directament toca his guarda, e per al degut orde de aquella los dits tres braços suppliquen a V. Magestat los capitols següents. ¶ Sa Magestat donara orde al Archebisbe, y als de mes ordinaris, pera q̄ sien instruhits y ensenyats en lo q̄ deuen fer y guardar. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XV.

Primerament senyor com en les noues esglesies dels lochs dels Moriscos hi haja grā falta de Rectores idoneos de bona vida y exēple

per esser itades dotades les dites esglesies de molta pau pertat, e miseria, ab la qual dotacio los Rectores que fins a huy son estats, no se han pogut sustentar sino perones de poca qualitat, e insuficients. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, mane donar orde q̄ ab tota breuerat y diligencia lo archebisbe de Valencia, y los altres ordinaris en ses dioecsis del regne, respectiuament entenguen juntament ab algū altra persona constituïda en dignitat ecclesiafrica nomenadora per V. Magestat en la reformacio, e visita dels dits Rectores: los quals tinguen bastant poder del summo Pontifice y de

V. Magestat pera visitar les dites Rectories, e augmentar la dotacio de aquelles. E que Vost. Magestat mane scriure al dit Archebisbe, e ordinaris de les dioecsis del regne, q̄ tinguen sollicitut en posar en les dites noues esglesies rectores idoneos, habils, e de bona vida y exēple. E q̄ peral augment de dites rectories V. Magestat sia seruir senyalar fins en suma de tres milia liures de pensio sobre lo Archebisbat de València, Bisbat de Carthagenia, Bisbat de Tortosa y de Segorb, pera quāt vaguē respectiuamēt: q̄ es, que sobre lo Archebisbat de Valencia se prenga, e imposē tātā pensio al respecte de dites tres milia liures, quanta sera menester pera la dotacio de les Rectories de les esglesies dels Moriscos que estan en lo dit archebisbat. E lo matex se faça en los altres bisbats de Carthagenia, Tortosa y Segorb, pera dotacio de les noues Rectories de ses dioecsis. La qual reparticio se faça per lo Archebisbe de Valencia, e Bisbes respectiuament, e per lo Comissari nomenador per V. Magestat. ¶ Plau a la Magest. en la quātitat y forma que apres se manara donar. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XVI.

Tem senyor supplique a V. Magestat los dits tres braços, mane scriure y encarregar al Archebisbe de València, y als altres ordinaris en ses dioecsis del dit regne, als quals se comet dita instrucción, pera que aquella se faça per lo millor orde que adaq̄lls parexera, e ben vist sera, axi en fer los preycar la fe de Iesuchrist, cō tor lo de mes que cōuindra, pera q̄ dita instrucción faça fruyt, y tinga son degut effecte. ¶ Sa Magestat tindra mirament en prouehir lo ques supplica cō conue. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XVII.

Tem senyor, supplique los tres braços a V. Magestat, mane scriure y encarregar als dits Archebisbe de València, e ordinaris de les dioecsis del dit regne, pera q̄ tinguen molt grā mirament en donar orde ques visiten les dites noues esglesies dels dits nouament conuertits, y si los Rectores fan lo que deuen, e son obligats de fer en lurs Rectories. ¶ Plau a la Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XVIII.

Tē senyor los dits tres braços suppliquen a V. Magest. mane scriure a la Santitat, pera que concedexca y otorgue q̄ los Rectores d'estes noues esglesies dels Moriscos del regne, eltiue ad nutū del Arche-

A iij bisbe

Furs y actes de cort fets y atorgats per

bisbe, e dels altres ordinaris de les diocesis del dit regne respectiue, perque sino fan lo que deuen los puguen mudar, e remoure: e pera que sa Sanctedat mane que les Rectories que seran de patronats laycals, los patrons hajan de presentar altres persones sufficients, e ab les qualitats degudes. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XIX.

Tem senyor supliquen a Vost. Magestat los dits tres braços, seriga aximateix al Archebisbe, e ordinaris que facen imprimir vna doctrina christiana qual conuinga pera dits Moriscos, e q tots los Diuines y festes los sia legida per los dits Rectors, y que se enlenyen en la Iglesia, y senyalen les festes que hauran de guardar. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XX.

Té senyor los dits tres braços supliquen a V. Magestat mane se facen les ordinacions del q dits Moriscos han de fer y obseruar, y en lo que conuinindra imposar alguna pena, sia pecuniaria, e de poca quantitat: e que les penes que se imposaran se hajan de aplicar la mita pera la obra dels ornamentals de les Esglésies, e la otra mita per als pobres dels mateixos Moriscos, e q dits ordinacions se imprimeixquen. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXI.

Tem senyor com la principal causa de poderse deslarraygar y extirpar la mala secta de Mahoma dels cors dels nouamets conuertits sien los Alfaquins, e dogmatizadors: los quals los poden en secret ensenyar aquella. Supliquen los dits tres braços a V. Magestat, sia sa merce prouehir que los dits Alfaquins no puen ensenyar la dita sua peruersa secta, imposant los grans penes als qui tal faran. Les quals los sien irremissiblement executades per los ordinaris. E axi mateix sia prouehir per V. Magestat que sia lleuar lo abus grandissim de les maldades dels dits Moriscos, manat que les dites madrides, ne altres persones no puen circuncidar als infants, ne fer ningunes de les cerimonies morisques que solen fer, imposant les mateixes penes rigurosissimes als que tal farà executadores per los ordinaris. E que los llibres

de qualseuol manera q sien dela secta de Mahoma, si ab diligencia cercats, e cremats, castigats rigurosament als quals tindrà, e nols manifestaran. E que per lo semblant tots les dites penes de huy auant los dits nouament conuertits no puen mostrar, ne fer mostrar de legir ne scriure en Arabich, com atallant les dites coses se lleuen moltes occasions q podrien diuertir als dits Moriscos dela verdadera conexença de nostra sancta fe catholica. ¶ Sa Magestat procurara ques prouehexca lo que conue. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXII.

Tem senyor los dits tres braços supliquen a V. Magest. prouehexca y ordene que la persona nomenada ra per V. Magestat sols entreuinga en la visita de les Rectories, y en la dotacio de aquelles, e aco acabat espire son poder, e sols reste en la persona del Archebisbe, e dels altres ordinaris en ses diocesis. Als quals se encarregue per V. Magest. tot lo negoci de dits Moriscos, e que ab lo discurs del temps, y ab la bona prudencia, hi appliquen los remeys mes couenients y tals ques puga esperar algu bon fruyt deslos nouament conuertits, o deslos fills, e descendets. ¶ Sa Magestat procurara ques prouehexca lo que conue. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXIII.

Té senyor, jatsia es molt cert q los qui donarà major fauor, e ajuda pera ques executen les prouisions necessaries en los Moriscos, pera que sien bons Chrestians, seran los senyors de vassalls Moriscos, per esser temerosos de Deu, e desijats les saluacions de les animes de sos subdits, e proxims, ab tot, per q no reste res per prouehir. ¶ Supliquen los dits tres braços a V. Magestat, sia sa merce prouehir, encarregar, e manar als dits senyors de vassalls Moriscos, q donen tot fauor, calor, y ajuda a les prouisions y executions que determinaran los ordinaris ques facen en dits Moriscos pera dit effecte. E si cas sera, lo que no se ha de creure, que alguna persona per gran, e preheminent q sia, impedisca dites executions, e noy donas lo calor necessari, en tal cas los dits ordinaris tinguen ple, y bastant poder pera corregir, punir, e castigar qual se uol contrafahents. ¶ Sa Magestat procurara ques prouehexca lo que conue. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXIIII.

Item

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. iiii.

Tem Senyor com les glesies dels nouament conuertits sien tenues y molt pobres, per hon lo culto diuino no pot tenir en aquelles lo augment que tindria si fossen competentment dotades. Y es cert que la vna de les mes importants coses pera la bona instructio dels Moriscos es, que vejen que en les lurs glesies se faça ab molta feruor y deuocio lo culto diuino. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia fa merce que lo priuilegi de amortizacio atorgat a les glesies de les Rectories dels nouament cōuertits se amplie, e allargue pera qualseuol obres pies ques farà de huy auant. De manera que V. Magestat faça gracia, merce, e charitat del dit dret de amortizacio de qualseuol bens y rendes que in futurum se dexaran, axi pera la fabrica y ornâments, com encara per anniuersaris, perpetuâls, missies y altres suffragis ques faran en dites glesies: perque axi se conuidaran moltes persones, axi dels nouament conuertits, com encara altres a dexar per deuocio heretats, o rendes, o altres bens pera augment de dites glesies, sabent que son franchs del dret de amortizacio. E axi mateix supliquen a vostra Magestat, sia fa merce remetre a les dites glesies de dites Rectories tot y qualseuol dret que li pertanygues, o pegues pertanyer en los bens que antigament eren de les Mesquites, e huy son de les dites glesies per no hauer se amortizat, e pagat lo dret de amortizacio, sent V. Magestat remissio, e perdo general de dit dret, e confirmant a dites glesies dits bens com si fossen amortizats. ¶ Plau a V. Magestat fer gracia a les dites glesies del dret de amortizacio fins a la summa de quaranta milia ducats de propietat. Y en lo passat sels fa gracia del dret de la amortizacio en lo que esta per exegir. Don Bernardus Vicecancell.

Cap. XXV.

Tem senyor com per no esser estats los nouamēt cōuertits del dit regne instruhits plena ment en la nostra sancta fe catholica, aquells han contrahit de matrimoni en graus prohibits, e axi estan illaqueats. ¶ Perço per la saluacio de les animes de aquells, e quietut

de les consciencies, supliquen los dits tres braços a V. Magestat, sia fa merce scriure a sa Sanctetat y obtenir de aquell que sien dispensats los Moriscos que fins a huy haurā casat en grau prohibir, e que de huy auant los Comissaris de la sancta Cruada tinguen poder de dispensar en respecte de dits Moriscos en los graus de cōsanguinitat, e affinitat, fins en aquell grau que a V. Magestat millor parexera, e que per dites dispensacions se haja de pagar vna cosa molt poca, e moderada, e que tots los fills nats, e naxedors dels dits matrimonis cōtractats en graus prohibits per los Moriscos sien legitims, e declarats y haguts per legitims ab dita dispensacio. ¶ Sa Magestat procurara ques done en aço lo remey necessari per la forma que conue. Don Bernardus Vicecancell.

Cap. XXVI.

Tem Senyor com en lo collegi dels fills dels nouament conuertits de V. Magestat, que sta en Valencia, se hajen ab molta sollicitut criat, e adoctrinat, axi en la sancta fe catholica, com en lletres, molts fills dels dits Moriscos: dels quals ne han exit alguns proueches, e doctes, senyaladament en Theologia: los quals huy stan en dit Collegi, e molts altres, los quals staen ja molt auant, sen son exits del dit Collegi, e han tornar entre sos parres, viuint entre aquells: los quals se pot dir que totalmēt stan perduts. E la causa de aço es, per que acabats sos studis, com no tinguen remuneracio alguna de sos treballs, ni ab que poder viure: e vejen que per esser fills de Moriscos nos fa de aquells algū cōpre, ne son admesos a honrra alguna: la qual sol donar animo als qui treballen, se desanimen en tanta manera, que pensant que los studis hā de ser infructuosos, ajudant hi les persuasions de sos parents, dexē sos studis, e perden lo treball, e tornē entrels seus a les antigues y males practiques. Pera remediari lo qual abus, e pera que dits Moriscos perseveren, y estes noues plantes no rebordonexquen, e per que tambe exint ne de dit Collegi molts Theolechs predicadors predicant la religio Christiana a sos pares, auis, e germans, es cert que millor y mes prest conuertiran als Moriscos, e faran mes fruyts en aquells ab la ajuda de nostre Senyor. Perço los dits tres braços supliquen a vostra Mage-

A iiii Mage-

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Magestat sia fa merce atorgarlos, que los beneficies dels quals V. Magestat es patro en dita ciutat y regne sien prouehits als fills dels dits Moriscos ques haurá criat en dit Collegi, puix sien abils idoneos, e sufficients a coneguda del Reuerendissimo Archebisbe, e dels ordinaris de les diocesis respectiue, y dels capítols de les sglesies Sede vacante, e mes supliquen a V. Magestat sia feruit feruire, e encarregar al dit Archebisbe de Valencia, e altres ordinaris de les diocesis en dit regne, que axi en la prouisió de les Rectories dels nouamēt conuerrits, com en la electió dels predicadors que han de anar a predicar adaquells, com dels visitadors de dites rectories tinguen molt gran compte ab los fills dels dits nouament conuerrits que se hauran criat, e seran doctrinats en dit collegi de V. Magestat, en prouehirlos, e acomanarlos les dites Rectories, e carrechs, e de preferirlos als altres tostemps que de aquells se trobará persones abils, practiques, e idonees a coneguda del dit Reuerendissimo Archebisbe, y dels ordinaris de les diocesis respectiue. ¶ Sa Magestat hi tindra lo compte que conue. Don Bernardus Vicecancell.

Cap. XXVII.

Tem senyor com per la Magestat del Emperador Carlos de gloriosa memoria sia estat otorgat vn priuilegi als noua mēt cōuerrits donat en la present vila de Monço, axiij. de Dehèbre del any M.D.XXXII. Disponēt que en cas que per crim de heretgia, o apostasia los bens de alguns de aquells haguessen de esser confiscats, no se applicassen al fisch Real, ans fossen adquirits als parents de aqlls, lo qual apres fench declarat, e ampliāt per sa Magestat en les corts del any M.D.XXXVI. I. en la qual declaracio, e ampliācio se supplica a sa Magestat procuras que lo Reuerendissimo Inquisidor general decretas lo cōtengut en dit priuilegi, e ampliācio de aquell, e que lo summo Pontifice loas y approuas la concessio feta per sa Magestat en dit priuilegi, e ampliācio, e la loacio per lo dit Inquisidor general fahedora, lo que plague a sa Magestat per sa benignitat atorgarlo: empero no le ha obtes fins ara la dita confirmacio del Inquisidor general, ne la del summo Pontifice. ¶ Supliquen perço los dits tres braços a V. Magestat. sia fa merce q portat a effecte lo que la Magestat del Empera

dor fench feruit promette en dit Capítol del any mil cinchcents trenta tres se faça, que V. Magestat se ferueixca de donar obra ab promptit que lo Reuerendissimo Inquisidor general loe, approue, e decrete tot locōtengut en dit priuilegi, e capítol de ampliācio, e que axi mateix fa sanctedat loe, e cōferme la concessio feta per la dita Imperial Magestat en dit priuilegi, e capítol, e la loacio, approbacio y decretacio per lo dit Inquisidor general fahedora, guardantse en los bens emphitheoricals de aquells lo que per furs es disposat, que la senyoria vtil sia consolidada ab la directa. ¶ Plau a sa Magestat ques guarden los furs, y en lo que toca al Inquisidor major procurara que axi se efectue. Don Bernardus Vicecancell.

¶ De la diuisio del ciuil, e criminal de la Real audiencia y del numero dels doctōrs de aquella, y de la forma, orde, /alaris, e lo de mes respectant la administracio de la justicia en dita Real audiencia, e ministres de aquella.

Cap. XXVIII.

Tem senyor com per experiēcia se haja vist que lo orde de la pragmatica dela real audiencia que de present se celebra en la ciutat y regne de Valēcia no es tant cumplit, e bastant cō conue pera la bona y deguda administracio de la justicia y expeditio de les causes, y que aquella no ha fet, ni fa lo fruyt ques pretenia. Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat sia feruit, e tinga per be reuocar la dita real pragmatica, segōs q a supplicacio dels matexos braços fench fet, e prouehit per la Magestat del Emperador y Rey dō Carlos nostre senyor que esta en la gloria, en les Corts celebra des en lo any M. D. XLII. E en cas que a V. Magestat paregues que la justicia se ha y deu administrar per via de audiēcia formada, y no de altra manera, se faça vna Real pragmatica ab la qual se nomenen set doctōrs perones doctes y de edat, abils y sufficients pera semblats carrechs, e naturals, e nadius del dit regne de Valencia: qos vn Regent, e sis doctōrs: dels quals los quatre ab lo dit Regent determinen totes les causes ciuils, e los dos altres mes antichs y mes practichs sien jorges de Cort, y que aquells ensemps ab lo dit Regent y aduocat fiscal determinen totes les causes criminals tant solament: de manera que los vns nos entremeten

la S. C. R. M. del Rey don Phelip. Fol. v.

meret dels negocis y affers dels altres, y que en cas de paritar de vots dels dits quatre doctores del criminal, se applique y tinga vot lo mes antich doctor del ciuil, pera que aquell adhereixca al parer dels vns, o dels altres; y que los dits doctores axi del ciuil com del criminal entenguen ordinariament en les causes y negocis que respectiuament los tocaran, en axi q noy haja vns dies pera causes ciuils y altres pera criminals.

¶ Plau a sa Magestat la diuisio del ciuil y criminal, ab que hi haja vn jurge mes en lo criminal, y en lo de mes de la reuocacio de la pragmatia y altres coses contingudes en aquest capitol haguda millor delliberacio sa Magestat, prouehira lo que conue, ab que lo ques conte axi en aquell capitol com en tots los altres que tractaran del orde del ciuil y criminal, sala ris y orde de la administracio de la justicia dure fins a les primeres Corts. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXXI X.

¶ Tem que lo dit Regent dita Cancelleria haja de assistir ordinariament en lo consell ab los doctores de les causes ciuils los matins tant solament, y que los apres dinars noy haja obligacio de ajustarse, sino que los Reladors de dites causes tinguin audiencia en ses cases pera les assignacions, e informacions quey haura his faran, y regoneguen los processos pera que les causes sien breument despachades, puix es tot lo benefici de les parts litigants. ¶ Plau a sa Magestat, si ja altra cosa no parexera al Virrey. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXXX.

¶ Tem que pera la decisió y determinacio de les causes criminals los dits Regent, jutges de Cort y aduocat fiscal se hajen de ajustar tres dies en la semana los apres dinars tant solament en casa del dit Regent, o del lochtinent y capita general, o Regent la lochtinencia general en la dita ciutat y regne, y que en lo dit loch y temps se voten y determinen dites causes, his facen les visites dels presos per los dits jutges de cort, o per lo altre de aquells. ¶ Plau a sa Magestat si ja al Virrey no li parexera ques ringa criminal en los altres dies, y que lo mes antich presida quant lo Regent no assisira axi en lo ciuil com en lo criminal, y que lo dit Regent puga presidir en qualseuilla de les sales se

gons li parexera y ordenara lo Virrey. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXXXI.

¶ Tem que los dits jutges de Cort se ajusten ordinariament tots los matins de cascú dia no feriaten lo loch quels fera senyalat, y q de alli entenguen en la prosecucio, e continuacio dels processos y causes criminals ques tractaran en dita real audiencia, y determinen los intermedis ques offeriran en les causes los dos junts, sens interuencio del dit Regent ni aduocat fiscal, y que solament pera la diffinitua, o intermedis de tortura, y hajen de entreuenir los dits Regent y aduocat fiscal. ¶ Ques guarde lo acostumat. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXXXII.

¶ Tem q lo Lochtinent y Capita general que presidira en dita real audiencia, o lo Regent dita lochtinencia general no puiuen votar en causa alguna ciuil, e criminal quant en dita causa hi haura disparitat de vots entre los doctores de dita real audiencia, sino que en dit cas se haja de estar al vot y parer de la major part de aquells, y que lo dit Lochtinent general, o Regent la lochtinencia general sols tinga vot quant hi haura paritat de vots entre dits doctores: de manera que no puga fer numero ab los dits doctores del dit consell, pera fer paritar contra los altres doctores que seran mes en numero. ¶ Quant en aço se guarde la pragmatia. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXXXIII.

¶ Tem quey haja en dita Real audiencia libre de vots, lo qual estiga en poder del dit Regent dita Cancelleria, en lo qual se hajen de continuar y scriure per mans dels matexos jutges de dita real audiencia, lurs vots respectiuament ab calendari, ferma, e forascribita de ses mans ab motius juridichs, e que publicada la sentencia les parts litigants, si voldran, puiuen veure y regonexer dits vots, y hauer y pendre copia de aquells: la qual los haja de fer donada per qualseuol scriua de manament, y que lo dit Regent y altres doctores de dita real audiencia noy puiuen fer obstacle ne impediment algu. ¶ Plau a sa Magestat quey haja libre de vots: los quals

A v ferigua

Furs y actes de cort fets y atorgats per

seriga lo scriua de la causa. Y que aquest nos cõmunique a les parts, ni iuxta de poder del Regent. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXXIII.

Tem que en dita Real audien-
cia sols hi puixa hauer dos Al-
guazirs ordinaris, y dos extra-
ordinaris: ab q̃ los vns, y los al-
tres hajẽ de ser militars, o ciu-
tadans honrrats que gozẽ del
priuilegi militar, e naturals, e originaris del dit
regne. ¶ Remetse al futur Lochtinent general
queu prouehexca com parexera conuenir. *Don
Bernardus Vicecancell.*

Cap. XXXV.

Tem que noy puga hauer mes de
vint y quatre Verguetes nome-
nadors per los dits Alguazirs, ço
es, que cascu Alguazir ordinari
ne nomene huyt, e cascu dels ex-
tra ordinaris quatre: y que los dits Alguazirs
sien tenguts y obligats a les culpes y excessos
dels Verguetes que respectiuament hauran no-
menat. ¶ Remetse al futur Lochtinent general
queu prouehexca com parexera conuenir.
Don Bernardus Vicecancell.

Cap. XXXVI.

Tem que noy puga hauer mes de
dos procuradors fiscals. ¶ Ques
guarde lo Fur. *Don Bernardus Vice-
cancell.*

Cap. XXXVII.

Tem que los salaris de les senten-
cies, axi diffinitives, com interlo-
cutories ques donaran en les cau-
ses ciuils ques tractarã per la Real
audiencia, sien reduhits a raho de quatre di-
nes per liura, e no mes, en axi que per molt que
importe la causa, no puga excedir lo salari la su-
ma de vint y cinch liures. ¶ Plau a sa Mage-
stat sens perjuhi del sagell. *Don Bernardus Vi-
cecancell.*

Cap. XXXVIII.

Tem que de les sentencies axi diffi-
nitives com interlocutories ques
donaran en la dita real audiencia en
quallseuol causes criminals, que en
dita real audiencia se tracten y tractarã, no sen

haja de pagar salari algu. ¶ Plau a sa Mage-
stat sens perjuhi del sagell. *Don Bernardus Vi-
cecancell.*

Cap. XXXVIII.

Tem que dels dits sis doctors no-
menadors, com dits es, los quatre
que entendrã en la determinacio
de les causes ciuils, per lo que fels
leua dels salaris reduhits a la ciutat, tinguen ca-
scun any de salari ordinari quatrecentes liures
cada hu, pagadores en la forma que dejus se di-
ra. E que vltra del dit salari ordinari, los sala-
ris, com dits es, reduhits de les sentencies ques
donarã en dites causes ciuils, se hajen de repar-
tir entre los dits quatre doctors, doctors de les
causes ciuils. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Ber-
nardus Vicecancell.*

Cap. XL.

Tem que en loch dels salaris q̃
axi lo dit Regent cõ los dits dos
juges de Cort rebien deles cau-
ses criminals: los quals com dir
es, in totum son leuats, los sien
augmentades als dits juges de Cort quatre-
centes liures cascu any a cascu, vltra les doc-
centes liures que V. Magestat los dona, e acos-
tuma de donar, de forma que tinga cascu de a-
quells siscentes liures per entregue cascu any
de salari. E que per la matexa raho V. Mage-
stat sia seruit de augmentar lo salari de dit Re-
gent la Cancelleria, e que axi lo dit augment,
com encara lo salari que ha acostumat de tenir
lo dit Regent lo pague. V. Magestat per entre-
gue, segons es acostumat. ¶ Plau a sa Mage-
stat. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XLI.

Tem que lo Aduocat fiscal no pu-
ga hauer salari algu de aduocat fi-
scal ne altre dret, ni emolument de
causes, processos ni sentencies ques
tractaran axi en dita real audiencia, com en les
Corts de la gouernacio, e criminal, e q̃ en loch
de dits salaris, drets y emoluments tinga lo dit
Aduocat fiscal siscentes liures cascu any per
tot salari. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernar-
dus Vicecancell.*

Cap. XLII.

Item

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. vj.

Tem que lo salari dels procuradors fiscals de V. Magest. sia augmentat en altres vint y cinch liures mes a cascu, en axi que tinguen cinquanta liures cascu de salari cascan any vltra de sos emoluments y salaris acostumats. ¶ Plau a la Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XLIII.

Tem que lo salari que rebē los scriuans de manament de les sentencies interloquatories y diffinitiuas que declarará en dita real audiencia, sien també reduhits a la mitat, ço es, a vn diner per liura: axi que per important que sia la causa, no puixen hauer per son salari mes de sis liures y cinch sous: y que los dits scriuans de manament que residiran en la dita ciutat, y seruiran actualment sos officis, vltra del dit salari que hauran de hauer de les dites sentencies y prouisions reals, hajen de salari ordinari docentes liures: les quals se hajende repartir egualment entre tots los dits scriuans de manament, hu, o molts, puix aquells, com diu es, estiguen, e resideixquen en dita ciutat, y serueixquen sos officis. ¶ Plau a la Magestat, ab tal que se ajusten cent liures mes, que sien en tot trescentos liures, diuididores entre tots los scriuans de manament y gualment. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XLIIII.

Tem que los salaris de les causes ciuils sien depositats en la taula de Valencia a folia del scriua de manament de la causa, y que los jutges no puixen passar a dits salaris fins que les sentencies realment sien publicades, y que en la partida que fara lo dit scriua de manament haja de exprimir lo dia de la publicacio dela sentencia, per la qual se pagara dit salari: aço entes, que si les parts litigants se concertaran en tēps que lo proces estiga ja en punt de acort, que lauors los jutges hajē de hauer la mitat del salari en la forma acostumada. ¶ Plau a la Magest. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XLV.

Tem per quāt se te per mole cert que seguint se lo desus dit orde, y senyalat se los dits salaris, la justicia sera ben administrada, q̄ perço tots los dits salaris se ha-

jen de pagar en esta forma, ço es, q̄ V. Magestat pague los salaris ordinaris segons huy se paguē al dit Regent, e cascu dels dits sis doctōrs, aduocat y procuradors fiscals, e lo de mes a cumpliment dels dits salaris desus expressats, se pague dels emoluments que procehiran de la scriuania de la real audiencia, e cort formada, e lo que faltara de pecunies del general del dit regne de Valēcia, ab que V. Magestat sia seruit de cōcedir y aplicar a la dita generalitat lo vsufruyt, y tots los emolument de dita scriuania per obs de conuertir a q̄lls en solucio y paga dels salaris de sus expressats: referuant empero tostēps a la vostra ciutat de Valencia, a la qual dita scriuania esta establida la senyoria vtil que te de aquella, y tots sos drets y preheminiencies, axi en los arrendaments de dita scriuania, com aliàs conforme al dit establiment, confermant y en quant menester sia de nou atorgant aquell pera in perpetuum a la dita ciutat. ¶ Plau a la Magestat, ab que lo jutge que se ajusta tanta salari cō los altres. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap. XLVI.

Tem que totes les causes ciuils que tractaran en dita real audiencia, puix sien de major suma de docētes liures, o de aqui en sus, se hajen de decidir y determinar dins lo temps de jus especificador, ço es, que lo relador de la causa dins tres mesos compradors, apres q̄ sera assignat a relacio en dita causa, haja de posar son vot ab motius juridichs en lo libre de vots de dita real audiencia, y los altres doctōrs que haurā de votar en dita causa, hajen per lo semblāt de posar son vot en dit libre dins vn mes comprador apres dels dits tres mesos, y dins quinze dies cōpradors apres dels dits quatre mesos, lo relador conforme als vots haja de ordenar sen tēcia en dita causa, e posar aquella en poder del scriua de manament: y que dins tres dies compradores apres dela posicio dela sentencia, lo dit Regent la Cancelleria haja de fer publicar dita sentencia. E si per los dits Regent y doctōrs respectiue aço no sera fer ni obseruar, lo qui cōtrafara, sia priuat de son offici, o sospes de a q̄ll per temps de tres anys, y que dins aquells no puixa esser restituit en dit offici ni abilitat per aquell. ¶ Plau a la Magestat, ab tal que les penes sien a son arbitre. *Don Bernardus Vicecancell.*

Cap.

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Cap. XLVII.

Tem q los originals deles pro-
uisions ques fan en la dita real
audiencia formiter & in scrip-
tis sobre los intermedis q oc-
corren en la prosecucio de les
caules, hajan de restar y resten
insertats en los registres dels processos, en los
quals se farà dites prouisiōs, y q los scriuans de
manament nos puguem entregar de aquelles, y
que totes les prouisiōs interloquories per les
quals se pagara salari, lo relador de la causa les
haja de comunicar ab los altres doctōrs del re-
al consell, y ans de publicarles, les hajan de fer-
mar tots los dits doctōrs quant estiguen junts
en consell axi com fermen les sentencies.

¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vice-
cancell.

Cap. XLVIII.

Tem q los scriuans de manament
sien obligats de fer los vidits de-
les sentencies diffinitiuas, y que
per lo salari dels dits vidits sels pa-
gue a raho de vn real Valencia per carta, y que
sien tenguts, si les parts ho demanarà de donar
trellat de sola la dispositiua de les sentencies,
sens los vidits, y q per los dits trellats sels pa-
gue a raho de dos lous per carta. ¶ Plau a la
Magest. Don Bernardus Vicecancell.

Cap. XLIX.

Tem que los doctōrs de la real
audiencia, axi en lo ciuil cō en
lo criminal, no puguem exir de
la ciutat sino per coses de qua-
litar, e en dit cas no puguem por-
tar sino sols vn alguatzir, vn
scriua ab dos verguetes ab sos salaris y dietes
ordinaries: e que la part que instara dita exida,
ara sia part priuada, o lo fisch de V. Magestat,
haja de pagar y bestraure dita despesa, de mane-
ra que aquella nos puga hauer, ne cobrar dels
bens del qui sera inculpar, fins q aquell sia con-
denat ab sentencia diffinitiuia en alguna pena
corporal, o pecuniaria y en les despeses, y que
les dietes dels dits doctōrs y altres oficials siē
moderades segōs la disticia del loch hon hirā,
y q als dits doctōrs nos puguem fer comissions
particulars ni generals de fets, y negocis q nos
traesten en dita real audiencia, e que ningū do-
ctor ni jurge de cort de dita real audiencia, pui-

xa rondar ni anar aguyat, sino que entenguen
en lo que toca a son offici, e carrech, que es pro-
curar ab tota diligencia la expedicio deles cau-
ses ab q en absencia de qualseuol jurge de cort,
en los casos de molta importancia: en loch de
aquel, se haja de aplicar hu dels doctōrs de la
real audiencia deles caules ciuils. ¶ Plau a la
Magestat, referuāt en tot son arbitre y de son
lochtinent general, y en quant a les dietes se
guarde lo que ses acostumat. Don Bernardus
Vicecancell.

Cap. L.

Tem per quant lo salari que huy
reben los alguatzirs ordinaris de
la dita real audiencia, per no te-
nir lo consignat en part certa nol
poden ab facilitar rebre de hō bo-
nament no poden fer y exercir son offici, e
dels dits salaris los son degudes moltes quāti-
tats. Que perq V. Magestat sia seruit proue-
hir que als dits Alguatzirs ordinaris sels pague
lo degut fins aci de sos salaris, y q de huy auant
V. Magestat los consigne los salaris quels ma-
na donar en part certa de hon puguem cobrar-
los, y quels sien guardades lurs preheminen-
cies en tot y per tot. ¶ Plau a la Magestat, que
lo passat sels pague, y que de aci auant se veura
a hon millor sels pora consignar. Don Bernar-
dus Vicecancell.

Cap. LI.

Tem q los dits Alguatzirs, axi or-
dinaris com extraordinaris en les
exides que faran dela dita ciutat de
Valencia, no puguem guanyar die-
tes, sino conforme a fur, encara que porten di-
uerles comissions. ¶ Plau a la Magestat.
Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que lo fur que parla de la pena de Talio sia a la
letra obseruat, y que les penes en aquell contē-
gudes sien executades.

Cap. LII.

Tem senyor, cō per la ex-
periencia se haja vist, q de
no executar se la pena de
Talio de justicia, e per fur
instituhida, e de no guar-
dar se la disposicio foral, q
vol que lo jurge sia obli-
gat de declarar sobre la dita pena absolent, o
condemnant en aquella lo denunciador se ha-
jen

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. vij.

jen seguit, e de cada dia se seguxen molt grans molesties y vexacions als subdits y vassalls de V. Magestat, perque no hauent hi execucio de dita pena, moltes persones voluntariament, e ab animo de calumniar y vexar posen moltes denunciacions colorades, e sens fonament algu. E axi fots color de dites denunciacions se causen dites vexacions. Per hon puix ha creixcut la malicia, necessariament ha y deu creixer y augmentar la pena. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Magest. sia seruit de prouehir y manar q lo jutge q no declarara sobre dita pena de talio, iuxta forma de dit fur, vltra deles penes en aquell contingudes, haja de refer a la part denunciada tots los danyos que per occasio de dita denunciacio haura parit, e sostengut: los quals se hajan de aducrar ab jurament de la part intercedida, precehint empero rachatío del jutge fahedora a consell, e parer de altre assessor, o de altre relidor en les causes que tractaran en la real audiencia, e q tostemps que lo denunciador publicars los testimonis de la ofensa ho requerra, que lo jutge, dauant lo qual sera estada posada la denunciacio, e accusacio criminal, se haja de encantar de la persona del denunciador cõforme a la qualitat del delict: les quals coses lo bras ecclesiastic enten supplicar citra sanguinis effusione. ¶ Plau a sa Magestat, ques guarde lo fur, y se executen les penes dell. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que en tots los tribunals de la ciutat y regne de Valencia se guarden los furs que parlen deles caplleutes, axi en lo modo, e forma de aquelles, com en tot lo de mes.

Cap. LIII.

Tem senyor, com de algũ temps ençà se haja introduit en lo tribunal de la real audiencia, fer, e prouehir arrests, e caplleutes ab reincidencia, y ab altres noues formes y maneres no vistes, ni james vsades en dita ciutat y regne, lo q ha redundat y reduida en euident dany y perjuhi de tots los poblars en dit regne, y no es conforme als dits furs y priuilegis, los quals no han conegut semblants caplleutes. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, que de huy auant nos puixen fer ni prouehir en dita real audiencia, ni en altres tribunals de dita ciutat y regne: sino tant solament arrests or-

dinaris y caplleutes comunes, e q aquelles expren ipso foro & facto, passats dos anys conforme a fur, enaxi q passat dit temps dits caplleutes sien hagudes per cancellades, com si no fossen estades fetes, e que los caplleuadors no sien obligats a restituir los caplleutes: sino per aquells casos, per los quals los haurá caplleutes, e que la pena dels arrests y caplleuta sia regulada ala pena del delict per lo qual se farà, e prouehiran los arrests y caplleutes, e que totes les caplleutes que fins a huy son stades fetes y rebudes ab reincidencia, o de qualseuol altra manera, o fots expressio de qualseuol paraules, sic regulades conforme al fur que parla deles caplleutes comunes, en axi que passars los dits dos anys, ipso foro & facto sien hagudes per cancellades absq aliquo iudicis ministerio. ¶ Mana sa Magestat, ques guarden los furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarde lo que de justicia esta dispost en respecte dels casos en los quals expren les caplleutes y arrests de persona: en altra manera, que per dies curs de temps.

Cap. LIIII.

Tem senyor, cõ sia molt just, e a raho conforme que lo qui caplleuara alguna persona restituhint aquella sia delliuere de la obligacio, e caplleuta q haura fet, puix fa lo que es obligat y ha promes. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Magest. sia prouehit que tostemps que lo caplleuador requerra al jutge q prenga a mäs sues lo caplleuat, que lo dit jutge axi request, sia obligat de fer ho y prouehir ho, y que tostemps que lo tal caplleuat sera posat en poder del jutge que haura prouehit dita caplleuta, o de qualseuol altri qui rendra poder, o comissio verbal de aquell, la caplleuta ipso foro & facto, sia finida y extincta y haguda per cancellada, sens ministeri algu de jutge, y q donada sentencia en la causa, expire qualseuol caplleuta y arrests de persona. ¶ Plau a sa Magestat, ques guarde lo que per justicia esta statuhit. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que los furs que disponen que vns per altres no puixen esser impetits, y que per lo delict de vna persona nos puixa procehir contra altra persona, sien guardats a la letra, etiam en cas que pretengues pacificacio.

Cap. LV.

Item

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Tem Senyor, com per dret diuinal, canonic, e ciuill vns per altres no puixen, ni degen esser executats, vexats ni molestats en bens, ni en persona: per hō es cert que punir als vns per lo delict dels altres, e al pare per lo fill, es contra tot dret, e justicia. Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat q̄ per lo delict, e pacificació de alguna persona nos puixa procehir contra altra persona ni bens de aquella, encara q̄ sien pa, fill, germa, o altra persona cōjuncta: e que tots los procehiments en contrari fets, e prouehits y executats, sien reuocats, e annullats, e que per lo semblant no puiuen posar ni affigir senyals reals en los lochs dels Barons y altres senyors del dit regne, axi ecclesiasticos religiosos y exempts, com ciutadans y altres persones, ni secretar los fruyts, rendes y emoluments dels dits lochs, sino en los casos expressats per furs y priuilegis, e no en altres per importants que sien. ¶ Ques guarden los furs que en aço parlen, lleuats tots abusos.

Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarden los furs en respecte dels salaris, drets y emoluments que han de hauer los procuradors fiscals, Seriuans, Alguatzirs y altres ministres que respectiuament entrenen en les causes criminals.

Cap. LVI.

Tem Senyor, cō sia molt necessari que los poblats en dita ciutat y regne de Valencia sien relleuats, y que les despeses dels processos y causes criminals sien moderades, e de algũ temps ençà se haja introduhir que los procuradors fiscals, Seriuans y Alguatzirs que entrenuen en dits processos y causes, reben alguns salaris y emoluments mes de aquells que estā ordenats per furs y priuilegis del dit regne, lo que es en euident dany y perjuhi de les gents, y en derogació de dits furs y priuilegis. Perço per elclar dites coses, e altres que no conuenen, los dits tres braços supliquen a V. Magestat, q̄ los dits procuradors fiscals de V. Magestat en dita ciutat y regne, y de la part priuada, no puiuen hauer, ni rebre per son salari mes de vn real per cada contumacia que accusaran en los processos de absencia, encara que los de-

nunciats sien molts, puix tots sien denunciats en vn mateix libell, y que per lo semblant lo scriua per la cōtinuació de dita contumacia no puixa hauer mes de vn sol salari per los dits denunciats, e que tots los dits denunciats sien citats pera vn mateix tēps: en axi q̄ sols sia vna relació y vna contumacia pera tots los dits denunciats, e que los Alguatzirs no puiuen pendre salari ni satisfacció alguna per la assistència que diu fan en les informacions que reben, y en les confessions y altres actes dels dits denunciats. E q̄ nos puga pendre mes de vn sol salari dels actes de arrests, e caplleutes per molts que sien los qui fermaran en dits actes, y que la solució del dit salari, sia repartida egualment entre tots los qui fermaran dits actes. ¶ Ques guarden los furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que los furs que parlen de la jurisdicció de la justicia en lo ciuill de la ciutat de Valencia, fins en suma de ccc. sous sien obseruats.

Cap. LVII.

Tem senyor, com sia cosa justa q̄ a cascu se guarde son dret, e que vn official nos entrometa ni empache en la jurisdicció del altre, e per furs, e priuilegis del regne de Valencia, la conexença y determinació de les causes de c e c. sous y de aquí en jus, pertanyga ys esguardar al justícia en lo ciuill fins en suma de trecentos sous de la ciutat de Valencia. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magest. que per obseruació dels dits furs & aliàs, sia prouehit q̄ lo dit justícia de trecentos sous de la dita ciutat conega tant solament de les dites causes que no excediran la dita suma de trecentos sous. E que de aquells en primera instancia no sen puixa entrametre, ni empachar altre official per grā, e preheminer q̄ sia. E que lo dit justícia no puga tã poch de causes mes y de major suma dels dits trecentos sous: encara que sia de execució en virtut de contracte guarentigiat ab sumisio y renunciació de propi for, e altres clausules roborat, e lo matex se entenga en los justicies de les ciutats, viles y lochs del dit regne, que tenen la jurisdicció limitada, a certa suma.

¶ Ques guarden los furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarden los furs en respecte de la pena introduhida contra los qui aculiran, o receptaran los bandejats, o condemnats per delictes.

Cap. LVIII.

Item

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. viij.

Tem senyor, cō les penes statuhides y ordenades per dits furs y priuilegis, no puguē ser augmentades, e per dits furs se trobe introduhida certa pena contra aquells qui aculliran, o receptaran algun bandejar, o condemnat, e de algun temps ençà, se hajan fet alguns crides, e prouisions augmentāt dites penes, lo que es en derogacio de dits furs. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit prouehir y manar que dites crides y prouisions fetes contra dits receptadors, sien regulades y reduhides a les dites penes per dits furs ordenades haguda per reuocada qualseuol cosa en cōtrari feta, e que de huy auant cōtra dits receptadors, no puixen imposar mes ni majors penes de aquelles que dits furs han statuhit, e ordenat lors decret de nullitat de dites pragmatiques, e crides que per dita raho seran fetes. ¶ Ques guarden los furs, lleuats tots abusos. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques facen les assignacions dauant los jutges, si segons se feyen ans que fussen prohibides.

Cap. LIX.

Tem senyor, com la experiencia haja mostrat que les assignacions q̄ antigamēt hi solia hauer dauant los jutges y oficials de dita ciutat y regne, eren conuenients y necessaries pera la prosecucio de les causes, prōpra, e facil expedicio de aquelles, e perq̄ los jutges sien plenament informats, per hon conue que lo fur en cōtrari fer en les cortis proppassades sia reuocat. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, que hagut per reuocat lo dit fur, se facen, e puixen fer dites assignacions, si, e segōs se feyen y acostumauen fer ans dela edicio de dit fur. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Prouisio sobre lo altre regent de Valencia per al supremo consell.

Cap. LX.

Tem senyor, com sia cosa molt conuenient y necessaria, que en lo consell supremo de V. Magestat hi haja dos Regēts naturals del dit regne de Valencia, cō los hi haja del regne de Arago, e principat de Cathalunya, puix en dit supremo consell sols se

traften les causes dels velhins y habitants de dita ciutat y regne, e axi es cert que en dit consell hi ha de hauer lo mateix numero de Valencians que de les altres naciōs dela corona de Arago. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit de manar prouehir de vn altre Regent peral dit consell supremo que sia natural, e nadiu del dit regne, persona docta y de confiança, e qual cōue al seruey de Deu, y de V. Magestat, e pera la bona y deguda administracio de la justicia: de manera que en lo dit supremo Consell tostemps hi haja dos doctōrs nadius, e naturals del regne de Valencia. ¶ Sa Magestat prouehira ab breuetat lo que conuindra. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que la immunitat deles glesies sia guardada cōforme a furs.

Cap. LXI.

Tem senyor, cō la immunitat de la glesia haja y deja esser molt guardada, com la glesia sia casa, e temple de Deu omnipotent, per la qual raho los qui venen cōtra dita immunitat, e attenten de violar aquella, hā y deuen esser rigurosament punits, e castigats. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, q̄ la dita immunitat sia obseruada y guardada per tots y sengles oficials de V. Magestat per grans y preheminentes q̄ sien, e que qualseuol de dits oficials que no guardara, e en qualseuol manera violara dita immunitat, sia incorregut en pena de priuacio de offici, e de docentes liures applicadores la mitat a la glesia que sera violada, e l'altra mitat al hospital dela ciutat, vila, o loch hon estara dita glesia. ¶ Ques guarde la immunitat de les glesies conforme als furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Dela suspensio del fur que parla de la mida de les spases.

Cap. LXII.

Tem Senyor, puix la reduccio, e mida de les spases, de la qual se fa mencio en lo fur fet en lo any M. D. XL vij. no les efectuada en Arago, e Cathalunya, e axi lo dit fur no ha fortit son efecte, e per dita raho lo dit regne de Valencia no te obligacio de estar adaquell, ne obseruar

Furs y actes de cort fets y atorgats per

obferuar la mida de dites fpases. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Mageftat, fia feruit prouehir, e manar que en refpècte de dites fpases y delacio de aquelles, fe ferue, e guarde vn altre fur fet en les dites corts, en axi que en dit regne de Valencia nos puixen reduhir dites fpases, nis puga prouehir que totes hajen de effer de una mida, fino que aquelles fe puguén portar conforme al dit fur: no obstant qualfeul pragmatiques, e prouifions en contrari fetes, o fahedores. ¶ Que lo fur de les mides de les fpases, fe fospengua fins a tant fa Mageftat mane altra cola. *Don Bernardus Vicecancell.*

y Del temps prefingit pera la decifio de les caufes ques tracten dauant los jutges, e tribunals inferiors de la real audiencia.

Cap. LXIII.

Tem senyor, cō per experientia fe haja vift axi en los tribunals de la ciutat de Valencia, com en los altres deles ciutats, e viles reals del regne, hi ha molt poca expedicio en la decifio de les caufes ques tracten en dits tribunals, lo que es occasio de molts danys, e despeses per als poblats en dita ciutat y regne. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Mageftat q̄ totes les caufes de cent liures, o de aqui en fus ques tractaran en los tribunals de la dita ciutat, e deles altres ciutats, e viles reals del dit regne, inferiors a la real audiencia: los jutges y assessors lurs hajen de ordenar sentencia, e posar aquella en poder del scriua de la cort refpèctiuament dins tres mēfos comptadors immediadament apres q̄ en dites caufes sera fet manament de posar procs y actes, sots pena de vint y cinch liures, applicadores la mitat al fisch de V. Mageftat, e l'altra mitat ala part intereffada. Y que en les caufes de menor fuma, ordene la sentencia his pose aquella en poder del scriua dins vn mes comptador, segons de fus es dit sots la mateixa pena, e que en les caufes ques tractaran de nua paraula, fia encarregar als jutges que declaren en aquelles dins menys tēps, puix en dites caufes nos fa procs, e los jutges promptament se poden delliberar en aquelles. ¶ Plau a la Mageftat, ab que les penes sien a fon arbitre. *Don Bernardus Vicecancell.*

y Ques guarden los furs en refpècte de la proffecucio y decifio de les caufes criminals

Cap. LXIIII.

Tem senyor, com la expedicio dels processos y caufes criminals ques tracten en dita ciutat y regne, fia molt necessaria, per q̄ altramēt los subdits y vassalls de V. Mageftat feren indebitament vexats y molestats, per la qual raho lo serenissim, e catholich Rey don Ferrādo de alta recordacio, com a zelos del que conuenia y cōue a la bona administracio de la justicia, ab vn fur per axill fet en les corts celebrades en la ciutat de Oriola, q̄ comença, Declarant, e millorant, dona cert orde, e prefingi cert temps en la proffecucio, decifio, e determinacio de dits processos y caufes criminals. Lo qual fur per los officials de V. Magest. es estat mal obferuar, e guardar, porque de molts anys ença, los dits jutges y officials han contrauengut al dit fur, axi en lo temps de la proffecucio, cō dela decifio de dites caufes. Per hon V. Magest. tenint, com te, lo mateix zel que lo serenissim y catholich Rey don Ferrādo, vift q̄ lo dit fur de cascū dia fe abusaua, ab la real y patēt letra mana als doctores de la real audiencia, q̄ obseruassen y guardassen dit fur a la letra, lo q̄ tūpoch no es estat inseguir. Per hō es necessari quey fia degudament prouehir, y que los contrahents no resten sens condigna punicio, e castich. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Magest. fia feruit prouehir y manar q̄ axi lo dit fur del dit serenissim Rey catholich, com dos actes de cort en apres feren en les corts celebrades en lo any M. D. xxviii. Lo hu dels quals comença. Primo per relleuar, e lo altre, Item senyor ab lo mateix fur, &c. sien ad vnquem obseruats y guardats juxta lur continencia ferie, e tenor, e que qualfeul jutges y officials per grans, e prehemiments que sien de dita ciutat y regne, que no seruaran y guardaran dits furs, siē ipso foro & facto priuats de sos officis, e fets inhàbils, e incapasos pera tenir altres officis publichs, e que aquells no puixen effer restituhits ni habilitats pera dits officis y carrecs per lo lochinent y capita general de dit regne, ni per altra persona, que per V. Magest. ¶ Ques guarden los furs. *Don Bernardus Vicecancell.*

Qut

Que lo aduocat fiscal ordene les denunciacions ques posaran per los procuradors fiscals, y que aquell no puixa esser remogut, sino en certa forma.

Cap. L XV.

Tem Senyor, jasia per Furs y Priuilegis del vostre regne de Valécia, stiga dispost y ordenat que lo Aduocat fiscal de V. Magestat, e no altra persona haja de delliberar si es cas de denúciar, o no, y que aqll haja de ordenar les denunciacions, si ja no sera remogut per justes causes, e legitimes sospites, empero de algun temps en ça, se ha contrauengut al que esta dispost per dits Furs y Priuilegis leuant al dit Aduocat fiscal la dita facultat que te de delliberar, y nomenar altres persones en aduocats fiscals, y sent ordenar adaqlls les denúciacions perjudicant lo en son offici, e carrech, e abusant de dits Furs y Priuilegis.

¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, que insequint la disposicio de dits Furs, sia prouehit, q lo dit Aduocat fiscal, ordene dites denunciacions ques posaran per los Procuradors fiscals de V. Magest. en los casos adaqlls permefos, e q lo dit Aduocat fiscal, no puixa esser remogut sino per justes sospites, e q de aquelles haja de coneeixer lo President de dita Real audiencia, a cõsell de vn doctõr del Real consell, e q de altra manera no puixa nomenar alguen loch del dit Aduocat fiscal. E lo mateix se entenga en les ciutats, e viles Reals del dit regne respectiuament. ¶ Plau a la Magestat, Don Bernardus Vicecancellarius.

Del orde, e altres coses concernents los libres de les sitiades.

Cap. L XVI.

Tem Senyor, com lo libre de sitiades quey ha en la dita Real audiencia, y en los altres tribunals dela dita ciutat, cõuinga molt per a la prõpta expedicio de les causes, assers y negocis criminals, e pera la excarceracio, e delliuament dels presos, e encarcerats. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magest. sia seruit que los Scriuans que tendrà carrech dels libres de les Sitiades, axi de la Real audiencia cõ dels altres tribunals, hajen, e sien tenguts de continuar en dits libres, totes les prouisions, e delliberacions ques farà en cascuna sitiada, e liurar copia de aqlls a les parts interessades que la demanaran sens altra proui

sio de jutge, e lo mateix se entenga en les altres ciutats, e viles Reals del regne, quey haura libre de sitiades. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

Que los jutges y Assessors respectiuament examinen de per si los testimonis ques rebén en causes criminals, axi per via de informacio conformiter, e del modo dela continuacio de les deposicions de dits testimonis.

Cap. L XVII.

Tem Senyor, cõ sia molt necessari axi q les informacions ques reben contra alguns que son inculpats de alguns crims y delictes, se tinga molt gran miramēt his guarde molt grā egualtat y rectitut, en axi q en aquelles se continue tot lo q dirà los dits testimonis en ofensa com en defensa. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magest. sia seruit prouehir y manar, que tots los testimonis ques rebra: axi per via de informacio conformiter en alguna causa de denúciacio criminal de part priuada, o del fisch de V. Magest. se hajen de examinar per los jutges, o Assessors respectiuament. E q los Scriuans q rebra dits testimonis, hajen de cõtinuar y scriure tot lo que dirà dits testimonis, axi en ofensa cõ en defensa, ab les paraules essencials de la deposicio del testimoni en res no mudada, ni alterada la substancia, fors pena de cõt liures. E si no les pora pagar, de dos anys de bā deig, no obstar que lo jutge, o Assessor q examina dits testimonis, li mane que nou faça. E que lo jutge q tal manament fara, encorrega en pena de priuacio de offici, e q publicats los testimonis en la causa criminal, se haja de donar trellat de tots los testimonis dela impristia, e informacio: encara que aqlls no siē estats reproduhuts ala part q volra, per ques puga tenir certa y explicita noticia de tot lo q haurà dit y testificat los dits testimonis. ¶ Plau a la Magestat, ab tal que les penes sien a son arbitre. Don Bernardus Vicecancell.

Que los inculpats de algũ crim interrogats sobre fet propi, responguen sens jurament: y sobre fets de al tri ab iurament.

Cap. L XVIII.

Tem Senyor, cõ los juraments que fan, e prestē los que son inculpats de alguns crims y delictes, al temps que son cõfessats, tam ex officio, quā super denun-

ciatio-

Furs yactes de cort fets y atorgats per

ciatione, sien perillofos, e nutrius de peccat: per que es cert que los mes que presten dit jurament se perjuren, e illaqueen les animes, e cōfciēcies. ¶ Perço los dits tres braços, per escusar dits inconuenients, supliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar, que de huy auant los qui seran inculpar y confessats com dites, sobre alguns crims, e delictes, no facen, ni presten jurament: sino que aquells sien interrogats lisament, e sens precehir jurament. E que les dites confessions axi feres, sien de tanta força, valor y efficacia, com si fossen feres mijançant jurament. ¶ Plau a sa Magestat, que in facto proprio, responguen sine iuramento, in alieno cum iuramento. *Don Bernardus Vicecancellarius.*

¶ Que en les causes, e processos, nos puija posar mes de vna scriptura resolutoria per cada vna de les parts.

Cap. L X I X.

Tem Senyor, com per experiència se haja vist que lo donar loch a multitut de scriptures, causa molt gran dilacio, e impediment en la prosecucio, e decisió de les causes, e fa q̄ aquelles sien immortals, del que les persones litigants reben molts danys, e perjurijs, e sostenen moltes despeses. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a vostra Magestat, sia seruit de prouehir y manar, que en qualsevol causes ciuils, apres que tots los testimonis seran publicats, e les dilacions, e assignacions per Fur introduhides seran passades, nos puija posar mes de vna sola scriptura resolutoria del proces per cada vna de les parts litigants, si ja nos pretengues y articulas nou fet: del qual la part no pogue tenir noticia, o nos fes fe y exhibicio de alguns actes nous que confereixen pera la decisió de les causes, per que sent se axi, aquelles seran molt mes abreuiades. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancellarius.*

¶ Que en la escriptura de appellacio, y en la supplicacio de la euocacio de tal appellacio, se haja de exprimir la qualitat de la causa: en la qual se ha de donar sentència.

Cap. L X X.

Tem Senyor, per quant de cada un dia se veu, que la Real audiencia se euoca causes de appellacions interposades de sentencies donades en causes priuilegiades, de les quals de justicia, e conforme a Furs, e Priuilegis del dit regne, nos pot appellar, ne altrament proclamar. E aço ho causa perque la part que appella en la scriptura de la appellacio, y en la supplicacio: ab la qual supplica la euocacio de dita appellacio, data opera, & ex composito pera obtenir dita euocacio: la qual aliàs no obtendria, dexa de exprimir y especificar la qualitat de la causa: en la qual se ha donat la sentència, de la qual appella: y apres de prouehida dita euocacio, necessàriament se han de fer moltes despeses, y ha de discorrer molt temps ans ques repelleixca dita appellacio, e axi se impedeix y retarda la execucio de dites sentencies, e lo qui ha obres aquelles es en gran manera perjudicar axi en lo que despen, com en la dilacio del temps. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit, e tinga per be de prouehir y manar, que lo qui appellara de alguna sentència en la scriptura de dita appellacio, y en la supplicacio que posara pera obtenir euocacio de dita appellacio, haja, e sia tengut de feelment exprimir y especificar la qualitat de la causa, en la qual es estada donada sentència: de la qual se appella, e que nos puga admetre euocacio de causa de appellacio, que primer lo Regent, la Cancelleria no veja y regonega la dita escriptura de appellacio, e la dita supplicacio, perque sia realmēt certificar de la qualitat de la causa. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancellarius.*

¶ Que s guardi lo Fur antic, que parla de la comunicacio dels dubtes ques offereixen en les causes.

Cap. L X X I.

Tem Senyor, per quant la prouisió per V. Magestat feta en les vltimes Corts, celebrades en lo any M. D. Lij. de, e sobre los dubtes en dret ques offereixen en les causes sia temporal, e modificada, e conuinga molt a la bona y deguda administracio de la justicia, que lo q̄ lauors sonch supplicar, sia indistinctament prouehit y obseruat. ¶ Perço los dits tres braços

la S. C. R. M. del Rey don Phelip. Fol. x.

braços supliquen a V. Magest. sia seruir q los Doctores del supremo y Real Còsell, e dela dita Real audiencia, qui ara son y per teps seran, y los Allessors dels Governadors, Batles, e justicies en lo ciuil, e criminal de dita ciutat y regne, y altres qualseuol persones tenints carrech de judicatura, quât los processos deles causes q dauant aquells se tractaran estaran en punt de acort, sien tenguts y obligats a sola requesta de les parts litigats, o de qualseuol de aquelles de paraula, o en escrits dir, e comunicar a les dites parts los punts, dubtes, e apuntaments en dret que en dites causes los occorrerà, puix aquells sien essencials pera la decisió de dites causes.

¶ Ques guardelo Fur. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarden los Furs, e Priuilegis en lo que toca a les spases, e altres armes ques prenen en les ciutats, e viles Reals del regne.

Cap. LXXII.

Tem Senyor, cò juxta, e conform als Furs, e Priuilegis, vfos y bons costums de dita ciutat y regne, rotes les spases, e altres armes ques prenē, se hajē de liurar y entregarals justicies en lo criminal de les ciutats, e viles Reals del dit regne, lo q de algun temps en ças estât abusar, y lo que pus fortes, que los jutges de Cort de dita Real audiencia, hā introduhit de fer pagar als verguetes que prenē dites spases, ans que liuren aquelles al justicia, vn real per cascuna spasa, cosa insolita y no acostumada.

¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat sia seruit, que inseguint lo que esta disposat per dits Furs, Priuilegis, vfos, e bons costums, prouehexca, e mane q qualseuol oficials que pendran spases, o altres armes dins dita ciutat, y en les altres ciutats y viles Reals del dit regne, hajē de liurar y entregar aquelles als justicies criminals de dites ciutats y viles, respectiuament, e per ninguna via se puixen retenir dites armes, e q de huy auant los dits verguetes de dita Real audiencia, no puixen hauer ni pendre lo dit real, ni altre salari algu per les spases y armes que pendrà, tant solament sino aquell que antiguament solien rebre per dita raho.

¶ Ques guarden los Furs, e Priuilegis. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que los Furs que parlen de les coses fiscals, sien guardats a la letra.

Cap. LXXIII.

Tem Senyor, com per los Furs, e Priuilegis del dir regne, s'iguen especificats y expressats los casos: en los quals lo Fische de V. Magestat, principalment pot y deu procehir: en axi

que aquells y no altres son casos Fiscals, per hon còforme a dits Furs, e Priuilegis, lo Fische de V. Magestat, nos pot entrometre, ni emparchar de altres casos, lo que de algun temps en ças estât abusar, perque per experiencia se ha vist que los Procuradors Fiscals de V. Magestat, per son offici han denūciat fora de dits casos en derogacio de dits Furs, e Priuilegis, los quals es just que sien obseruats y guardats: puix aquells foren fets madurament, y ab gran delliberacio y consell.

¶ Per ço los dits tres braços, supliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar, q los dits procuradors Fiscals, no puguen per si, e principalment denunciar: sino tant solament en los dits casos fiscals per los dits furs y priuilegis expressats, y no en altres algus per molt calificats q sien, e q sis fara, lo Aduocat fiscal q haura ordenat dita denūciacio ab arricles, o en prosa, o en qualseuol altra manera sia priuat de son offici. E q lo jutge que no repellira dita denūciacio, apres que per la part sera allegada dita excēpcio, sia per lo semblant priuat de son offici, y los actes que de alli auant se faran en dita causa, sien nulles, e de ningun effecte, e que lo mateix sia entes en les altres ciutats, e viles Reals del regne.

¶ Ques guarden los Furs, lleuats tots abusos. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que los scriuans de manament del supremo consell bajen de liurar a la part son proces parcial, puix lo haja pagat.

Cap. LXXIII.

Tem Senyor, cò los Scriuans de manament, que resideixen en lo sacro supremo y Real còsell, moltes vegades posen difficultat de signar, e autenticar los processos ques tracten

B ij dic

Furs y actes de cort fets y atorgats per

dit supremo consell, y de liurar aquells a les parts litigants apres de publicada sentència, pretenent que la part que demana son proces parcial autentic, seria tambe obligada de pagar lo parcial contrari, lo que es contra raho, e justícia, e redunda en euident dany, e perjuhi dels litigants. ¶ Per ço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar q los dits Scriuans de manament residents en Cort, sien tenguts y obligats de liurar copia, e trellar autentic del proces: en lo qual se haura donat sentència a la part quel volra, pagant tantfolament lo salari que justament se deura per dit proces, y que los dits Scriuans no pugen dexar de signar, e liurar lo proces en la forma desus dita, fors pretenso que la part quel demana, tendria obligacio de pagar tambe lo parcial contrari.

¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancellarius.*

¶ Que los Notaris ans de publicar los actes que reben, hajan de continuar y allargar la substancia de aquells.

Cap. LXXV.

Tem Senyor, com conuinga, e sia necessari quey haja molt gran orde, e concert en la continuacio dels actes que reben los Notaris, de manera que per omissio, o descuyt dels qui rebran dits actes, los contrahents no puxen ser lesos, ni perjudicats, lo que nos pot millor remediar, que ab prouehir que dits actes stiguén ben continuats. ¶ Per ço los dits tres braços supliquen a vostra Magestat, sia seruit de prouehir y manar, que de huy auant los Notaris no pugen rebre, ne publicar acte algu, que primer y ans de totes coses no continuen y allarguen la substancia de aquell ab los testimonis y calendari, e totes les altres publicacions necessaries, fors pena de vint y cinch liures, applicadores la mitat als cofrens de V. Magestat, e altra mitat al hospital general, e mes principal de la ciutat, vila, o loch, hon se rebra dit acte, y que lo justicia en lo ciuil de dita ciutat, vila, o loch, haja de executar dita pena, y que no puixa fer gracia, ni remissio de dita pena, ni de alguna part de aquella. ¶ Plau a sa Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Del modo y temps de la visita subedora per lo justicia ciuil de la ciutat de Valencia, y de les altres ciutats, y viles Reals del regne.

Cap. LXXVI.

Tem Senyor, cō en la dita ciutat de Valencia, hi haja molts Notaris: per la qual raho, lo justicia en lo ciuil de dita ciutat, no pot bonament dins vn any acabar la visita, que con-

forme a Furs ha de fer, de dits Notaris, e conuinga que dita visita se efectue, perque de aquella se segueix la bona, e deguda continuacio dels actes que reben dits Notaris. ¶ Per ço los dits tres braços supliquen a vostra Magestat, sia seruit de prouehir y manar, que per major expedicio y effectiuacio de dita visita, lo dit justicia en lo ciuil que haura començat aquella, la puixa y deja cōtinuar y acabar apres lo any de son offici. Y que si lo dit justicia requerra als Majorals del art de Notaria que assisteixquen abaquell, pera fer dita visita, e aquells noy vendran, que lo dit justicia a soles ab lo Scriua de la sua Cort, sens assistencia ne interuocio dels dits Majorals, ne de altres per sones, puixa fer continuar y acabar dita visita, y que lo Notari que no tendra continuats los actes en protocol dins lo temps que aquells sera prefigit per lo dit justicia, sia encorregut en pena de vint y cinch liures applicado res, la mitat al dit justicia, y altra mitat al hospital de dita ciutat: dela qual per lo semblar no puixa fer feta gracia, ne remissio alguna, e q lo mateix se faça, e obserue en les altres ciutats, y viles Reals del dit regne. ¶ Plau a sa Magestat, quel justicia ciuil, dins huy dies apres que pēdra la possessio de son offici, sia obligat a començar la visita dels Notaris, o continuar la q trobara començada per son predecessor, yen lo de mes ques guarde lo suplicat. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Que los llibres y registres de les Corts nos puxen veure sino en presència, e ab assistència del Scriua dela Cort, o de altra persona nome nadora per dit Scriua.

Cap. LXXVII.

Item

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xj.

Tem Senyor, com per experiencia se ha vist haver-se seguit alguns abusos, e inconuenients, per hauer donat loch als interessats, q regoneguen liberament los libres y registres de les

Corts, y tribunals de dita ciutat per que ab dita occasio, han faltat alguns actes, prouisions, e manaments de dits libres y registres. Per hon conue, que en dites coses hi haja orde.

¶ Per ço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar, que los dits libres, y registres de dites Corts, nos pugen veure, ni regoneixer sino en presència y assitencia del Scriua de la Cort, respectivament, o de altra persona diputadora per lo dit Scriua. E que si aquell fera negligent, e remis, e per dita raho se seguira algun dany, que lo dit Scriua sia tengut, e obligat de refer aquell a la part interessada, y que lo mateix se entenga en les altres ciutats, y viles Reals del dit regne. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que la ordinacio de la ciutat de Valencia, feta en respecte de les ampollades, canyades, e altres casos se serue, y guarde, generalment en les altres ciutats, e viles Reals del regne.

Cap. LXXVIII.

Tem Senyor, per quât per ordinacio particular de la ciutat de Valencia, sia introduhida certa pena contra aquells que acordadament tirará ampollades, e canterellades, e pegaran bañonades, o canyades, e cõuinga molt a la quietut, pacificacio, e repos de tots los Prelats en dit regne, per lo que esta prouehit ab la dita ordinacio, sia obseruat, e guardat generalment per totes les altres ciutats, e viles Reals del dit regne, porque, Metu pœnz, se abstinguen de fer, e perpetrar semblants crims, y excessos: los quals son occasio de grans inconuenients, y escandels. ¶ Per ço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar, q la dita ordinacio particular de dita ciutat feta en respecte de la pe-

na de dites ampollades, canterellades, e canyades, e del de mes contengut en aquella, sia obseruada, e guardada generalment per totes les altres ciutats, e viles Reals del dit regne. E que lo mateix que esta dispost de dites canyades, se entenga tambe de les bastonades. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ Ques guarden los Furs, e Priuilegis, atorgats a la ciutat de Xatua, de no poder ser trets a pledejar.

Cap. LXXIX.

Tem Senyor, com per diuersos Furs, e Priuilegis, atorgats a la ciutat de Xatua, los vehins, e habitants de aquella, no puxen ser trets a pledejar fora de dita ciutat en primera instancia, e la obseruacio de dits Furs, e Priuilegis, conuinga molt peral benefici, e quietut dels vehins y habitants de la dita ciutat, e pera elclar aquells de algunes vexacions, molesties y despeses. ¶ Per ço los dits tres braços suppliquen a vostra Magestat, sia seruit manar confirmar dits Furs y Priuilegis, fets y atorgats a la dita ciutat de e sobre dites coses, e sengles de aquelles, en axi que dita Furs, e Priuilegis sien ad vnguem, obseruats, e guardats segons lur continencia, serie, e tenor, e que aquells no sien en res, ni per res derogats. ¶ Que sels guarden los Furs, e Priuilegis. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que a les persones que acompanyan a los presos, en la paga que han de bauer, nols sia fet agrau.

Cap. LXXX.

Tem Senyor, cõ los Alguatzirs, porters, e altres ministres de la justicia de la ciutat y regne de Valencia, de cascun dia facen grâs abusos en demanar a les ciutats, viles, e lochs del dit regne, mes gent de la que realment hâ menester pera acompanyar los presos que porten a la dita ciutat, y en altres parts, lochs: per hon los subdits y vassalls de vostra Magestat son indebitament vexats, per quals trauhen de ses cases, yls fan dexar ses fahenes,

B ij Y lo

Furs y actes de cort fets y atorgats per

y lo que pus fort es, que nols paguen los treballs, e jornals, del que aquells reben molt gran, e notori dany, e perjuhi en ses persones, y en sa roba, lo que V. Magestat no deu permetre, cum sit dignus mercenarius mercede sua, & nemo teneatur proprijs stipendijs militare. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, que per evitar dits abusos, sia prouehit que los dits Alguatzirs, porters y altres ministres de justicia de dita ciutat y regne, quant portaran algun pres, axi a dita ciutat, com a qualseuol altra part, no puiuen pendre de dites ciutats, viles y lochs del dit regne, per hon passaran, mes gent de la que sera necessaria, pera portar segurament dits presos. E que si aquells tendran instancia, de part priuada, que los qui lo acompanyaran, hagen de ser pagats, e satisfer de sos jornals, e treballs, ans que ixquen de ses cases: e si no tendran instancia de part, sino del fisch de vostra Magestat, lo thesorier sia tengut y obligat de pagar y satisfer dits treballs, e jornals, dins dos dies apres que los que acompanyaran dits presos, seran arribats al loch dela preso, e que lo dit thesorier ne puixa esser compellit, e forçat per qualseuol jutge, e official a instancia del interessat, e que si lo dit jutge request nou fara dins los dits dos dies, passats aquells, haja de pagar y satisfer de sos propis bens los dits treballs y jornals, e totes les dietes que discorreran fins al dia de la real solucio, e paga dels dits jornals, e treballs. ¶ Sa Magestat manara prouehir de manera que ningú reba agrauí. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarden los Furs que disponen quels Lochtinents de Governador de Xatius, y de la Plana, no puiuen tenir alguatzir.

Cap. LXXXI.

Tem Senyor, com stiga disposat per Furs del regne que los Lochtinents de Governador de ça lo riu de Vxo, y della lo riu de Xuquer, que son les gouernacions de Xatius y de la Plana, no puiuen tenir Alguatzirs, puix peral exercici del carrech que re-

nen dits Lochtinents basten prou los porters e altres ministres que aquells tenen, y de algun temps en ça, los dits Lochtinents de Gouernadors, o surrogats de aquells, contrauenint a les paraules y mente de dit Fur, fan, e creen vna persona: la qual fa y exerceix al mateix que lo Alguatzir, e porta basto, e insignies ordinariament, a la qual per fraudar los dits Furs, nometen Commissari, e no Alguatzir. Lo que es en euidet derogacio de dits Furs, perque en effecte lo dit Commissari es Alguatzir, e axi per la nominacio de dit Commissari se contraue a dits Furs, per molt que lo dit Commissari nos nomene Alguatzir. Cum leges non sint impositæ verbis, sed rebus. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a vostra Magestat, sia seruit de prouehir y manar, que los dits Furs sien obseruats iuxta, e conforme a les paraules, e mente de aquells, e que los dits Lochtinents de Gouernador, e surrogats, no puiuen tenir Alguatzir Commissari, ni altre ministre que ordinariament porte basto, ne insignies, e que faça y exerceixa lo mateix que lo Alguatzir poria fer. ¶ Ques guarden los Furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarden los Furs, en lo que toca a la recepcio de les paus y treues, y salari de aquelles.

Cap. LXXXII.

Tem Senyor, com per Furs, e Priuilegis del regne de Valencia, tots los affers y negocis deles ciutats, viles y lochs reals del dit regne toquén his sguarden als ordinaris deles ciu-

tats, viles y lochs, en axi que los Gouernadors no sen poden entrometre, ni emparchar sino en fadiga, y en altres certs casos, per hon es cert que als dits justicies, e ministres de aquells pertany ys sguarda hauer de rebre les paus ques fan per los vehins, e habitants de dites ciutats, e viles, e de algun teps en ça, los dits Gouernadors y Lochtinents del dit regne, sens precehir fadiga de dits ordinaris se entrometen y emparchen de dites paus, y de coses dependents de aquelles.

¶ Perço

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xij.

Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar, que los dits ordinaris hagen de rebre, y fer rebre dites paus, e treues ab interuencio de los scriuans, e ministros, e que los dits Governadors no sen puguen entrometre, ni emparchar en manera alguna, sino en cas de fadiga dels dits ordinaris, e que los salaris de dites paus, sien tantsolament dels scriuans, e ministros de dits justicies, e no de dits Governadors, e Lochtinents, e surrogats de aquells. ¶ Ques guarden los furs que disponen sobre aço. Don Bernardus Vicecancell.

¶ De la reuocacio de les pragmatiques fetes contra fur.

Cap. LXXXIII.

Tem Senyor, com del any cinquanta, e dos en ça, que per V. Magestat foren celebrades les vltimes Corts, per lo Lochtinent y Capita general de dita ciutat y regne, y per altres officials reals se hagen fet algunes crides, pragmatiques, e prouisions en derogacio dels furs, priuilegis, vfos y bons costums de dita ciutat y regne. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit de manar reuocar, e annullar dites crides, e pragmatiques, e prouisions del dit any cinquanta dos en ça, fetes en quant aquelles son contrals dits furs y priuilegis, vfos y bons costums, en axi que aquelles en quít son prejudicials a dits furs, segons desus es dit, nos puixen traure en vs, ni en conseqüencia. ¶ Sa Magestat informar, manara reuocar lo que sera contra fur. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que los Governadors y Batles del regne, no puxen fer composicio ni remissio alguna en perjuhi dels salaris pertanyents als ordinaris de les ciutats, e viles reals.

Cap. LXXXIII.

Tem Senyor, com los justicies de les ciutats y viles reals del dit regne, hagen de fer pagats de lurs salaris dels emoluments y drets de les Corts dels dits justicies: per la qual raho lo fur del serenissim Rey en Pere situat

en rubrica de quart, e de les penes de la Cort, e vn priuilegi del serenissim Rey en laume, datis en lo any M. CCC. xiiij. volen, e disponen que los Governadors y Batles, no puixen fer gracia ne remissio, o composicio alguna, que primer los dits justicies no sien pagats, e satisfets de lurs salaris. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit de confirmar lo dit fur, e priuilegi, e manar que aquells sien obseruats, e guardats, e que los dits Batles, Governadors no puixen fer gracia, composicio, ne remissio alguna de coses tractades dauant los dits ordinaris, que primer aquells no sien pagats y satisfets de lurs salaris, e que los dits justicies no sien obligats a liurar los processos, fins tant los sien pagats los dits salaris. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que sien guardats los priuilegis que trañen de la conexença de les causes de les sises, e imposicions de la ciutat de Valencia, y de les altres ciutats y viles reals del regne.

Cap. LXXXV.

Tem Senyor, com conuinga molt pera la conseruacio, e augment de la ciutat de Valencia, y de les altres ciutats y viles reals del dit regne, que en la exactio y cobrança de les sises, e imposicions ques cullen en dites ciutats, e viles noy haja deslorpe, e impediment algu, sino que aquelles sien facilment exigides. Per la qual raho los furs, e priuilegis del dit regne han deputat jutges particulars, pera que coneguen de les causes de dites sises, y entenguen en la exactio de aquelles, en axi que los dits jutges, e en son cas los jurats de dites ciutats son conexedors de dites coses, e no altres jutges alguns per grans, e prehemiments que sien, e de algun temps en ça, alguns per escusarse de pagar dites sises, e imposicions ab fermes de dret, e en altra manera han procurat de impedir la conexença de dits jutges, e administradors de dites sises, e de dits jurats. Lo que ha redundat, e redundada en euident dany, e perjuhi de dites ciutats, e viles reals, e de la bona exactio de les dites sises.

B iiij ¶ Perço

Furs y actes de cort fets y atorgats per

¶ Per ço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit y tinga per be de proueyr y manar que insequint los dits furs y priuilegis, los dits jutges y administradors de dites sises, y en son cas los dits jurats de dita ciutat de València, y de les altres ciutats y viles reals del dit regne respectiue coneguen de dites causes principals, y de primera y segona appellacio q̄ tinga respecte a dites sises y ala exactio de aquelles, e que ningun altre jutge ni official real de V. Magestat, per preheminent q̄ sia, per via de ferma de dret ni en altra manera se puxen entrametre, ni emparchar de dites causes, que en qualseuol manera axi en propietat cō en possessio tinguē respecte ales dites sises, sino q̄ los dits administradors, e jurats, sien absolutamēt conexedors de dites coses, exclusio superiōre & priuatiuē ad quoscunq; alios iudices. ¶ Ques guarden los priuilegis. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que la part que appellara de sentencia que sera donada per los jutges y administradors de les sises, e imposicions de la ciutat de València, haja de depasar la quantitat en la qual sera condemnada, ans que li sia admesa la appellacio.

Cap. LXXXVI.

¶ Tem senyor, com souint se deuvinga que los qui son condemnats per los administradors, e jutges de dites sises, per no pagar aquelles, appellen de les sentencies ques donen per dits administradors, e axi se differeix la solucio de dites sises, lo que es en grā dany y perjuhi dela dita ciutat de València, e de les altres ciutats, e viles reals del dit regne, lo esser de les quals principalment consisteix en la facil, e prompta exactio de dites sises. ¶ Perço los tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar que totsemps y quantalgu sera condemnat per dits jutges y administradors de dites sises, y appellara de la sentencia, ans que la appellacio li sia admesa, haja de depasar en poder de dits administradors, e jutges, la quantitat en la qual sera estat condemnat, e que ans de ferse dit deposit, los dits jurats que han de conexer de dita appellacio, no sien obligats de admetreli aquella, ni nomenar jutge ni assessor que conega de dita appellacio, si, e segons es estat orogat al offici de Racional de dita ciutat de València per lo que conuenia y conue ala promp-

ta exactio dels deutes de dita ciutat. ¶ Plau a si Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que los clauaris, e collectors de les pecunies, e rēdes de les ciutats, e viles reals no puxen recorrer sens que primer deposen.

Cap. LXXXVII.

¶ Tem senyor, cō les ciutats y viles reals del regne de València, pera la deguda administracio y exactio de les rendes, sises, imposicions, e peytes de dites ciutats y viles acostumen de nomenar peral dir effeste Collectors, peyers, clauaris, e altres officials, e aquells sien tenguts y obligats de donar compte y raho de lurs administracions als jutges compradors ques nomenen per dites ciutats, e viles: e moltes voltes los dits collectors, peyers, clauaris, e altres officials per no donar dit compte, vlen de remeys de fermes de dret, recorcos, appellacions, e altres proclamacions, a altres jutges, e officials: lo q̄ es molt prejudicial a la bona administracio de dits drets, e sises.

¶ Perço supliquen los dits tres braços a V. Magest: sia seruit que los dits collectors, peyers, clauaris, e altres persones q̄ tenen carrega dela collecta y exactio de dits drets, rendes peytes y sises, sien tenguts y obligats de donar cōpte y raho de dita administracio que hauran tengut de aquells als dits jutges cōptadors, y que nos puguem eximir del juhi y examen de aquils per via de ferma de dret, recors, appellacio ni en altra manera, sino q̄ la dita jurisdiccio y conexença sia dels dits jutges cōptadors, e jurats de dites ciutats, e viles reals priuatiuē ad quoscunq; alios vsq; in locutenentem generalem inclusiue. ¶ Mana la Magestat, que no puguem recorrer al superior, sino fet primer lo deposit. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que sien closos les claueries del general.

Cap. LXXXVIII.

¶ Tem senyor, com del any M. D. XXvij. ençà restē per cloure algunes claueries de la generalitat de la ciutat y regne de València, e cōuinga molt al be de dita generalitat que dites claueries sien closos, e ques tinga certa y explicita noticia de les forces de dita generalitat. ¶ Per

ço los dits tres braços supliquen a V. Magest: sia

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xiii.

sia seruit de prouehir, e manar, que les dites clauerries se cloguen per los Diputats, que de huy auant seran de dita generalitat, començant del dit any M. D. xxvij. en ça, en axi que los dits Diputats cascu un de son trienni, hajan per lo menys de cloure vna clauerria, y si en les dites clauerries, o alguna de aquelles hi haura algú deute, o deutes porrogats, o litigiosos per raho dels quals nos poguessen cloure dites clauerries, en dit cas lo Clauari corrent haja de fer subuencio del dit deute, o deutes al clauari de la clauerria ques cloura: puix dita subuencio no excedeixca en cada clauerria la suma de cinche lliures adofísat dits deute, o deutes al dit clauari corrent q' fara dita subuencio fors pena de priuacio del salari del any, o anys del dit trienni que no hauran clos les dites clauerries. E que los dits Diputats al temps que presten lo jurament ordinari en lo ingres de son offici, hajan tambe de jurar tot lo contengut en lo present capítol: lo qual los haja de fer legítim per lo scriua de dita Diputacio, e que per major seguretat de dites coses, e perque la dita pena en son cas tinga execucio, lo dit scriua, ni altri per ell no puixa liurar als dits Diputats, ni a algu de aquells, ni a altra persona per aquells los albaràs de lurs salaris, sens que primer sien closos dites clauerries en la forma defus dita. E que per lo semblant lo Syndich de dita generalitat, haja de fer les diligencies, e instancies peral dit effecte necessaries.

¶ Plau a la Magest. sens perjuhi del dret ques te contra aquells per culpa dels quals se han de xat de cloure les dites clauerries. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que nos puixa donar cera en los arrendaments del General, sino als Diputats, e altres officials de la diputacio, e fins en certa suma.

Cap. LXXXIX.

Tem senyor, eó clarament se mostra que la cera que cascu trienni donen los Diputats per raho deles sítides del arrendament es grossissima de pesa y no necessaria, his poria couer tir en coses que fossen benefici del dit regne.

¶ Per ço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit prouehir que en los arrendaments de huy auant faldors, nos done ni puix donar cera ninguna a persona alguna per via directa ne indirecta, excepto als Diputats, y altres officials de la Diputacio: als quals sels haja

de donar dos parells de antorches a cascu per totes les sítides de cascu arrendament.

¶ Plau a la magest. Don Bernardus Vicecancell.

¶ De la tachacio dels salaris dels Diputats y altres officials y ministres de la diputacio.

Cap. XC.

Tem, per quant lo salari dels Diputats, Syndich, y altres officials de dita casa sia molt poch pera segons los treballs q' sostenen en los officis. ¶ Per ço los dits tres braços supliquen a V. Magestat sia seruit ques donen als dits diputats, Syndich y altres officials los salaris següents: ço es, a cascu dels dits Diputats, y al Syndich cent cinquanta lliures cascu any a cascu, y al Assessor setanta cinch lliures, vltra lo salari que reb de les sentencies, y als Aduocats del Syndich trenta set lliures y miya a cascu, y als cotadors sexanta lliures a cascu, y al clauari rebedor cent lliures, y als altres clauaris ab los administradors trenta lliures a cascu, y al scriua per son salari ordinari sens lo salari dels actes cent lliures, y a dos porters ordinaris quinze lliures mes a cascu del que huy reben en diners. E que vltra dels salaris de sus senyalats, als dits Assessors y Scriua sels donen y hajan de donar vint y cinch lliures mes a cascu de ajuda de costa cascu any, durant tant solament la vida de aquells que huy son per los molts anys que ha que serueixen a la dita generalitat. E q' los dits Diputats y altres officials defus dits, no puxen hauer, ni rebre altra paga, satisfaccio ni remuneracio, salari, ne ajuda de costa dels treballs que sostenen dins dita ciutat y ruals de aquella, per coses y assers de dita Diputacio, o per altra qualseuol administracio. ¶ Plau a la Magestat, quels Diputats y Syndich tinguen cascu de salari cent lliures cadany, y lo Assessor cinquanta lliures cadany, vltra lo salari deles sentencies, y los sis contadors quaranta lliures cascu cadany, lo clauari rebedor cent cinquanta lliures cadany, los altres dos clauaris vint lliures cascu cadany, los tres administradors cada hu vint lliures cadany, los dos Aduocats de Syndich cascu vint y cinch lliures cadany, lo scriua vltra dels actes cent lliures cadany, los dos porters ordinaris cascu cinquanta lliures cadany, y lo Assessor y scriua que huy son, vint y cinch lliures cascu de ajuda de costa cadany, com se

B v suplica

Furs y actes de cort fets y atorgats per

supplica, y que ningu dels sobredits puixa ha-
uer mes drets, com se conte en dit capitol.
Don Bernardus Vicecancell.

¶ Del jurament fahedor per los Diputats, e al-
tres officials sobre les taules, collectes, e al-
tres officis.

Cap. XCI.

Tem Senyor, per quant es molt gran inconuenient que los arrē-
dadors no pugen acomanar les
taules de la collecta del dret del
general a les persones q̄ son ha-
bils pera dit carrech. Perço com los dits Dipu-
tats, e altres officials les demanen als dits arrē-
dadors pera persones que no conuenen, lo que
es gran dany del dit general. ¶ Perço los dits
tres braços supliquen a V. Magestat, sia ser-
uit de prouehir y manar que tots los Diputats
y altres officials de dita casa al temps que pre-
sten lo jurament que no tenen part en lo arren-
dament, hajen de jurar y juren que no han de-
manat, ni demanaran per via directa, ne indi-
recta taula alguna, collecta, ne ningun altre of-
fici pera dita ciutat y regne als dits arrēdadors,
e que los que seran habilitats pera dir dita en lo
general, hajen tambe de fer y prestar juramēt,
que en cas que resten ab dit arrendament, no
donaran ninguna de dites taules a ningu de dits
officials que lals demanaran. ¶ Plau a sa Ma-
gestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que nos puxen donar exaus en lo arrendament
del General, sino tantolament fins en suma, e
quantitat de mil liures.

Cap. XCII.

Tem Senyor, per quant la experien-
cia ha mostrat que lo donar exaus
al temps del arrendar los drets del
dit general, es molt danyos al au-
gment del preu del dit arrendament, majormēt
donant si com se han donat de algus anys a esta
part tant grosses sumes de exaus. ¶ Perço los
dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia
seruit prouehir y manar q̄ en los arrēdaments
dels dits drets, de huy auant fahedors, los Di-
putats y les altres persones, a qui per actes de
Cort toca, his sguarda hauer de donar exaus,
no pugen donar axi en vna com en moltes ve-
gades mes de mil liures de exaus en cascun ar-
rendament. ¶ Plau a sa Magestat. Don Ber-
nardus Vicecancell.

¶ Que nos puxen fer prorogacions per los Dipu-
tats, y del modo que ha de fer subuengut lo ge-
neral en cas de necessitat.

Cap. XCIII.

Tem Senyor, per quāc cla-
rament se mostra lo gran-
dissim dany que ha rebur,
y reb la generalitat en pen-
dre bestretes dels arren-
dadors dels drets de dita ge-
neralitat, perque per raho de

aquelles se han fet molt largues prorogacions
del q̄ hauien de pagar dits arrendadors del preu
del arrendament del dit dret: lo que redunda
y ha redundar en dany, e perjuhi de dita ge-
neralitat. Perço per escusar dits danys, y per lo q̄
tocha a la cōseruacio de dita generalitat, los dits
tres braços supliquen a V. Magestat, sia ser-
uit de prouehir y manar, que de huy auant los
dits Diputats no pugen pendre dites bestretes
de dits arrendadors, ni per raho de aq̄lles prove-
hir ni otorgar prorogaciōs algunes, sino q̄ encas
de alguna vrgent necessitat del dit regne, la di-
ta generalitat, e o, los Diputats de aquella, tin-
guen ple y bastit poder pera obligar los bens de
la dita generalitat a la ciutat de Valencia, to-
stamps que aquella tindra per be de carregar al
gun censal, o censals pera subuenir dita neces-
sitat vrgent, e pera consignar en dit cas tanta
part del preu del arrendament dels drets de di-
ta generalitat, quanta sia necessaria pera pagar
les annues pensions dels dits censals, o censals, e
quitar les propietats de aquells, e que de huy
auant los arrendaments dels drets de dita ge-
neralitat, se facen ab expres pacte que los arren-
dadors de dits drets hajen pagat ab tot effecte,
lo preu del dit arrendamēt dins sis mesos apres
que aquell fera finit. ¶ Plau a sa Magestat, ab
que lo carregament no excedeixca cinch milia
ducats de propietat per any. Don Bernardus
Vicecancell.

¶ Del orde que deu tenir en la deliberatio de les
embaxades, y de la execucio de aquelles.

Cap. XCIII.

Tem Senyor, per donar degut orde
y alsēto en les embaxades, e o, mis-
fatgeries ques determinen per los
tres flaments del dit regne per ne-
cessitats de aquell. ¶ Supliquen perço a V.
Magestat los dits tres braços, que tostamps, y
quant los dits flaments del dit regne, concor-
dantment

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xiiiij.

dantment hauran determinat alguna embaxada, o missatgeria que la delliberacio, si la despesa de aquella se ha de fer de pecunies dela generalitat, y la nominacio de la persona, o persones dels dits missatgers, y la quantitat de la despesa fahedera en dita embaxada, o missatgeria, se haja de fer y determinar per los Diputats y altres officials de la casa de la Diputacio, y per les persones eletes dels dits statments: ab que los dits Diputats y officials, encara que sien menys en numero que los dels dits statments tinguen vna veu, y los dels statments encara que sien menys en numero que los dits Diputats y officials tinguē altra veu, y que estant aquells discordes, se haja de estar a les dos parts deles tres de tots los dits Diputats y officials y elets. Y que la dita nominacio de missatger, e missatgers, se puixa fer de persona, o persones de la dita casa de la Diputacio, o defora de aquella, e que les dites persones eletes, no puxen ser en numero mes de sis per cascun statment, e que lo desus dit orde, tant solament haja de durar y dure fins a la conclusio deles primeres Cortes. ¶ Plau a sa Magestat, ab q̄ no se enuien embaxades, sino quāt nos puga excusar, y ab lo menys gasto que ser pora. Don Bernardus Vicecancell.

sicio dels dits actes, la dita prouisiō sia haguda per nulla. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques faça vn contra libre en lo General, y que los Diputats nomenen la persona que ha de tenir dit libre.

Cap. XCVI.

I Tem Senyor, cō sia necessari per la bona administracio dels drets dela dita generalitat, que en aque lla hi haja vn cōtralibre de compte y raho, per que per aquell se tendra certa y explicita noticia de tota la entrada y exida de dita generalitat, y deles forces de aquella, e del que lies degut y deu. ¶ Per ço los dits tres braços suppliquen a V. Magest. sia seruit de prouehir, que vltra del libre de compte y raho quey ha en dita Diputacio: lo qual esta en poder del scriua de aquella, hi haja, his faça vn altre libre ques nomen lo contralibre de cōpte y raho dela negociacio del general, lo qual se porte per estil mercantiul, y comence del any M.D.xxvij. en çà, y que pera regir lo dit libre, los dits Diputats hajen de nomenar vna persona que sia habil y sufficient pera dit carrech, y que adaquella li sia assignat vn competent salari per los dits Diputats dels bens dela dita generalitat. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques donen trenta sis liures dotze sous per la charitat de la missa ordinaria, ques celebra en la casa dela Diputacio.

Cap. XCVII.

I Tem Senyor, los dits tres braços suppliquen a V. Magest. que tots los officials de la casa de la Diputacio ques trobē fins a huy, prouehits de vida per los dits Diputats, encara que sien tals que cōforme a actes de Cort, nos poguessen axi prouehir, resten en les persones quels tenen durant la vida de aquelles, sens q̄ per dita raho los puxa esser fet empaij impediment ne obstacle algu, ab que per justes rahons y ab conexença de causa, puguen esser remoguts per dits Diputats. Y q̄ apres mort de dites persones que tenen dits officis y carrechs, prouehits de vida, los dits Diputats sols puguen prouehir de vida aquells officis q̄ per actes de Cort los es permes, y no altres algūs. ¶ Ques guarden los actes de Cort de aci auāt, y que si algu es estar prouehit contra la dispo-

I Tem Senyor, com en virtut de acte de Cort, cascun dia se celebre y diga vna missa en la capella dela casa de la Diputacio, per la charitat de la celebracio de la qual missa se dona, y acostuma de donar di huyt liures y sis sous cascun any, e per esser la dita charitat molt poca, ab difficultat se troben preueres qui vullen celebrar dita missa. ¶ Per tant per q̄ per dita raho, no haja de cessar la celebracio de dita missa, suppliquen los tres braços a V. Magest. mane prouehir que per la charitat de la dita missa, se paguen, e hajen de pagar dos sous per missa, que cascū any pendra summa de trenta sis liures dotze sous. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

Item

Furs y actes de cort fets y atorgats per

¶ Ques guarde la concordia feta entre lo Batle y Diputats, sobre la nominacio y electio de les guardes dels drets Reals, y de la Generalitat.

Cap. XCVIII.

Tem Senyor, per quant ab vn acte de capitulacio y concordia fet y fermat per don Luys Carroz de Vilaragut, tunc Batle general de la ciutat y regne de Valencia de vna, e los tunc Diputats de la Generalitat del dit regne, de part altra, rebut per Andreu Martí Pineda Norari, tunc Scriua de la Cort de la Barlia, e per Mathieu Ros, tunc Scriua del General, a xxx. de Mars, any M. D. xxxij. Lo qual fench loat, approbat y confirmat per lo inuicissimo Emperador, y Rey dō Carlos nostre senyor, ab son Real priuilegi donat en la present vila de Monço, a deu de Setembre M. D. xxxij. sia donat cert orde en y sobre la electio de les guardes dels drets Reals y de la generalitat, y foren concordades, disposades y ordenades moltes altres coses, respectant la bona administracio, conseruacio y exactio de dits drets. E ja sia per execucio de la dita concordia, e inseguint aquella, lo tunc Batle general y los successors respectiue, se hajan ajustat cada un trienni en la confraria de sent laume de dita ciutat, pera fer nomenar y elegir dites guardes, conforme a la dita cōcordia. Empero de alguns anys en çà lo Batle general que huy es de dita ciutat y regne, no ha volgut ni vol conuenir, ni ajustar se ab los dits Diputats. E per dita raho se han dexat de elegir y nomenar guardes, y los dits drets axi Reals com del General, son notablement fraudats per no esser custodits, guardats, ni executats y exigits com conue, e reben molts altres perjuhis y danys, encara los tractants, e comerciats en lo dit regne reben moltes extorsions y mals tractaments: tots los quals se excusaran obseruant se la dita concordia. ¶ Per ço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, li placia y sia de sa merce, conseruant ab acte de la present Cort dita concordia, prouehir y manar al Batle general que huy es, y per dēps sera de la dita ciutat y regne, q̄ se ajuste ab los dits Diputats en la dita confraria de sent laume, pera fer la electio de dites guardes, tostēps q̄ per lo Syndich de la dita generalitat sera request, e que guarde y obserue la dita concordia: axi en res-

pecte del desus dit, cō de tot lo demes en aquella contengut y expressat. ¶ Plau a sa Magestat, ques guarde la concordia. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarden los actes de Cort del General.
Cap. XCIX.

Tem Senyor, los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, que los actes de Cort de dita Generalitat, si ad vnguem obseruats, y que los Censals axi imposats cō imposadors, si alguns de nou sen imposauen, sien y resten priuilegiats, si, e segons esta dispost per actes de Cort de la dita generalitat. ¶ Ques guarden los actes de Cort. Don Bernardus Vicecancell.

¶ De la nominacio de sus personas pera Notaris, feta per gracia special.

Cap. C.

Tem Senyor, cō en la dita ciutat de Valencia, hi haja al present molts jouens que han practicat y pratiquen en la art de Notaria: los quals encara que haja molts anys que insuden y treballen en la dita art, no hā pogut fins a huy atenyen la autoritat de Notaria, per no hauer los cabut sa fort y tanda del numero de sis Notaris que cascū any tant solament se han de fer en dita ciutat, cōforme al Fur en les Corts del any M. D. Lij. molts dels quals jouens, vltra de tenir la habilitat y sufficiencia ques requereix, tenen altres qualitats dignes de consideracio, y senyaladamēt los sis jouens deus nomenats, la major part dels quals se troben aci presents, y hā treballar y treballen en coses tocats al seruey de V. Magest. y prosecucio de les presents Corts, tenint molt gran confiança que V. Magestat, no dexara de ferlos tota merce, y desijen que la dita autoritat de Notaria de Valencia, los sia conferida. ¶ Per ço los dits tres braços, tenint respect de lo dit es, suppliquen a V. Magestat, sia seruit prouehir y manar de gracia special, & pro hac vice tantum, que en lo temps que cōforme al dit Fur, no se han de fer y crear Notaris en dita ciutat de València, sien examinats Marti de Viciana, Vicēt Sistersnes, Gaspar Melia, Ioan Bariste Trilles, Ioā Valero, e Andreu Nauarro. Los quals si seran trobats habils y sufficients, y ab les qualitats per

Furs

la S. C. R. M. del Rey don Phelip. Fol. xv.

Furs antichs requestes, sien creats Notaris de dita ciutat y regne de Valencia, no obstant lo dit Fur nou, e lo orde ab aquell donat en la nominacio y creacio de dits Notaris: restât empero en tot lo de mes en la cumplida força y valor. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ La gracia del dret de amortizacio feta a la Seu de Valencia en suma de tres milia liures.
Cap. C I.

Tem Senyor, com la Sglefia Metropolitana de la vostra ciutat de Valencia, sia stada fundada per lo alt Rey en laume de felice recordacio: conquistador de la dita ciutat y regne. Y

perço los Reys predecessors de V. Magestat, ab los Reals Priuilegis, cõforme a la bulla aurea, atorgats per la Sanctatad de Papa Nicolau, hajen confermat totes les gracies atorgades a la dita Sglefia, Capitol, administracions, e beneficis de aquella de tots los drets de amortizacio, per qualseuol via que los bens de realench fossen entrats, sien y stiguen en dita Sglefia, perço que serueixen los dits bens pera sacris, misses, e altres diuinals obsequies, y pera alimentar pobres. E com de V. Magestat se espere, que no sols los confirmara: pero encara los ampliara. ¶ Per ço supliquen los tres braços a V. Magestat, sia merce de aquella insequint los vestigis de los Reals predecessors cõfermar, e de nou atorgar tots e qualseuol priuilegis atorgats a la dita Sglefia. E totes, e qualseuol merces, e gracies fetes a la dita Sglefia, administracions y beneficis de aquella, de tot lo dret de amortizacio y de sagell fins a la present jornada. En axi que tots, e qualseuol censals y terres que la dita Sglefia y beneficiats de aquella posseheixen, e tenen, pledejen, y sperren tenir per causes passades de qualseuol qualitat y specie que sien, les posseheixquen, e puiuen hauer, e possehir franques de dret de amortizacio, e de sagell: e no res menys V. Magest.

sia seruit fer gracia y merce a la dita Sglefia de la Seu de Valencia, de poder adquirir de nou peral sdeuenidor pera beneficis, dobles, y annuerfaris, almoynes, y altres administraciõs de la dita Sglefia, fins en suma de huyt milia liures de propietat, frâques de dret de amortizacio,

e de sagell, e que la gracia de dits drets, festenga a tots los Canonges, Beneficiats, e dignitats de dita Sglefia, e altres: los quals en los beneficis que voldran instituir, e en los perpetuats, annuerfaris, e altres coses pies que ordenaran en dita Sglefia, sien franchs de dret de amortizacio y sagell, his compranguen en la dita gracia del dret de les dites huyt milia liures. Lo que redundara en gran benefici de dita Sglefia, com molts Canõges, e beneficiats de aquella, e altres se inclinaran a dexar algunes coses pies en dita Sglefia, sabent que son franchs del dit dret, e axi subuendran, e ajudaran a dita Sglefia, que per ser tan pobre, ne te gran necessitat.

¶ Sa Magestat es seruit de donarlos fins en suma de tres milia liures de propietat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Dels quitaments fahedors dels censals que foren carregats per la fabrica de murs, e valls pera la reduccio de la Serra despada.

Cap. C II.

Tem Senyor, com V. Magestat haja consignat ja en los Clauaris del seruey de les Corts la propietat dels censals q foren carregats per la guerra Despada sobre murs, e valls, e huy en dia pague murs, e valls la pensio de dits censals, lo que no es be ni conuenient. ¶ Supliquen per ço los dits tres braços a V. Magestat, mane q promptament sien quitats los dits censals. E pera que mes promptament se faça, mane V. Magestat donar ple, e bastant poder a les persones nomenadores per los tres stamets ensemper ab los tres Syndichs de aquells pera instrar se facen dits quitaments. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Dela custodia dels llibres, e registres de la Cort de la Batlia general.

Cap. C III.

Tem Senyor, com la conseruacio dels registres de la Cort de la Batlia general sia molt important, cõ de aquila dependeixca la claricia de molts patrimonis dels poblats en dit regne, y causarien molts plets si aquells se perdesen.

¶ Supliquen per ço los dits tres braços a V. Magestat, proucheixca que tots los registres dela Cort dela Batlia general de Valencia, stiguen ben custodits, e guardats en lo Archiu de la Batlia,

Furs y actes de cort fets y atorgats per

la Batlia, e de alli no puguen exir sino a casa del Barle, o de son Assessor, o del Aduocat patrimonial, los quals porte, e torne lo archiuier.

¶ Plaua fa Magestat. *Don Bernardus Vicecancellarius.*

¶ Resposta feta per sa Magestat, a la supplicacio respectant les mines del regne.

Cap. CIII.

Tem Senyor, com en algunes parts del dit regne de Valencia, se hajan descubert algunes mines, y sen porien descubrir altres, y los senyors de les terres hon se han trobat, his porien trobar dites mines, les dexé de beneficiar: axi per lo recel que tené, que algunes persones particulars ne procuren de hauer merce de dites mines: com encara perque pera beneficiar aquelles, se offereix molta despesa: la qual ningú volempendre que primer no tinga certintat de poder se aprofitar de dites mines. Y axi ni V. Magestat, ni sos subits, e vassalls tenen vtil ne profit de dites mines. ¶ Supliquen per ço a V. Magest los dits tres braços, sia seruit prouehir, e manar que qual seuol mines que fins a huy se han descubert, e trobat, e de huy auant se trobaran, e descobriran dins lo dit regne en los termes y territoris de les ciutats, viles, e lochs dels particulars de aquell sien respectiuament dels dits senyors de dites ciutats viles, e lochs, pagat empero lo quint a V. Magestat, per raho de dites mines, no obtint qual seuol gracia y merce, q de aquelles per vostra Magestat sia estada feta a qual seuol altra persona, encara que sobre aquella hi haja litis pendencia. ¶ Sa Magestat enaço donara lo orde q conuendrà, ans que hixqua d'estos regnes. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Que lo jutge assessor, e altres officials de les amortizacions, no puguen hauer, ni pendre salari quant les llicencies y gracies que regoneixen de les sglesies, e monestirs tendran son compliment.

Cap. CV.

Tem Senyor, per escusar los abusos, que parlât ab la descencia que a V. Magestat se pertany, fa lo jutge de les amortizacions del dit vostre regne, e ministres de aquell en la visita que

acostuma de fer per lo regne, pera regoneixer les rendes dels monestirs, e sglesies, si estan amortitzades, on, los quals se ha vist per experiencia que no trobant en moltes sglesies y cleros falta de llicencies, fan pagar salaris de Assessor, Scriua, e altres ministres, lo que no es just, q essent los monestirs, e clerics pobres, e tenint les degudes llicencies los facen pagar salaris immoderats. ¶ Supliquen per ço los dits tres braços a V. Magestat, sia fa merce prouehir, e manar al dit jutge de amortizacions, Assessor, Commissaris, e altres officials de aqll, no puxen pendre salaris alguns de regonexer les llicencies de dites rendes, quant no trobaran falta ne culpa alguna en les dits sglesies, e monestirs. ¶ Plaua fa Magestat. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Gracia del dret de amortizacio feta a la Seu de Sogorb en quantitat de mil lliures.

Cap. CVI.

Tem Senyor, los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit atorgar a la sglesia Cathedral da la ciutat de Sogorb, que puixa adquerir tres milia lliures franques de dret de amortizacio y sagell en lo sdeuenidor, per als beneficis, dobles, anniuersaris, almoynes, e altres administracions de la dita sglesia. ¶ Plaua fa Magestat, fer los gracia del dret de amortizacio fins en mil lliures de propietat. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Que lo pare apres que lo fill sera mort de menor edat, no tinga lo vusufruyt en los bens aduenticis de aquell.

Cap. CVII.

Tem Senyor, com per Fur lo pare tinga lo vusufruyt dels bens de son fill menor aduenticis, fins q aquell tinga atesa edat de vint y dos anys, e succeheixca cas, q lo fill mor en edat de no poder testar: en lo qual se ha dubtat si lo pare tédra lo vusufruyt en dits bens aduenticis de fill mort, per tot lo temps quel tinguera si lo fill vixquera. E per la diuersitat de opinions quey ha hagut, se han mogut en dit vostre regne molts plets, e com parega que no es a raho conforme, que mort lo fill, lo pere tinga vusufruyt en los bens aduenticis de aquell, per ço que cō dit vusufruyt se li adque-

reixca

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xvj.

reixa per rahó de la patria possestar, coma que-lla cesse per amor del fill, també ha, e deu cessar lo v'sufruyt e causar per aquella. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia la merce ab perpetual Fur, decidir dit dubte, prouehint que en tot cas, que lo fill menor morra en menor edat de no poder testar, que lo pare no tinga v'sufruyt en los bens dotals de la mare del dit menor, ni en altres aduenticis: sino que en cōtinent restituheixa los dits bens dotals, e aduenticis, salua la legitima. E que lo present Fur, no se estēga al temps passar, ni als plets pendants, sino tant solament per als fets fdeuendors. ¶ Plau a la Magestat. Don Ber-nardus Vicecancell.

¶ De la construcció dels ponts de pedra en la vila de Cullera.

Cap. CVIII.

Tem Senyor, com lo tra-steig quey ha de la ciutat de Valencia, a la vila de Gandia, y altres parts y lochs del quarter de ponē del dit regne, sia molt grā, e en lo cami Real, per

lo qual se va y tra-seja, y haja dos rius, la hu de Xuquer, y lo altre de Corbera: los quals son molt perillosos, a causa que los ponts quey ha en dits rius son de fusta, y axi ordinariament ab les creixcudes de dits rius, se trenquen dits ponts, y los passatgers reben grans incōmoditats, danys, e perjuhís, porque a vegades no poden passar, e altres vegades passen ab gran perill, his segueix offegar-se en dits rius algunes persones, e caualcadures q̄ porten robes, e mer-caderies de vna part a altra. Per hon cōue q̄ en dits rius sien fets y edificats ponts de pedra que sien fermes y segurs per escular dits danys, e in-conuenients, q̄ com dites se segueix. ¶ Perço los dits tres braços, supliquen a V. Magest. sia feruit donar facultat, e licencia a la dita vila de Cullera, pera que puga exigir y cobrar de tots los que passaran per dits ponts de dits dos rius vn diner mes per cada persona, e altre per cada caualcadura que per dits ponts passaran, y que del que procehira axi del dit nou dret de pontatge: com del vell, la dita vila haja de cō-struhir y edificar en dits dos rius de Xuquer, e de Corbera dos ponts de pedra, e ab arcades, e bons peus y fonamēts de manera q̄ sien forts, fermes, segurs y perpetuos, y que pera comen-

çar la dita obra de dits ponts, la generalitat de dita ciutat y regne, haja de emprestar y preste encontinent mil ducats a la dita vila, y q̄ acaba-da que sia de pagar la dita obra dels dits dos ponts, cesse lo dit nou dret de pontatge, e que la dita vila haja de començar la dita obra dins quatre mesos apres q̄ haura rebut dits mil ducats, e q̄ axi mateix se obligue de restituhir dits mil ducats a la dita generalitat dins sis anys, comptadors del dia que realment li seran liu-rats dits mil ducats en auant, y que la dita vila en les primeres Corts, haja de donar compte y raho del que procehira del dit dret, e del ques despendra, e se haura despens en la construcció, e obra de dits dos pōts, a les persones per la dita Cort nomenadores peral dit effecte, a fi que dit nou dret nos puga exligrir mes temps del q̄ fera mester pera acabar dita obra. ¶ Plau a la Magestat, ab ques donen los cōptes a les per-sones que la Magestat y la Cort nomenaran. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que en tot lo regne noy haja mes de vn sol pes, e vna sola mesura, y des penes dels qui fran-daran dit pes, e mesura, y que tots los formēts, e altres grans y plets, se hajen de vendre gar-bellats y nets de terra.

Cap. CIX.

Tem Senyor, com conforme als Furs, y Priuilegis del dit vostre regne hi haja de haueu en tot lo regne vn mateix pes y mesura, y no res menys en perjuhi de dits Furs y Priuilegis en algunes parts del regne de Valencia, se hajen alterat les mesures, diminuhint aque-lles. ¶ Supliquen perço los dits tres bra-ços a V. Magestat, sia la merce de prouehir, y ordenar que per obseruacio de dits Furs y Priuilegis en totes les ciutats, viles y lochs del dit regne de Valēcia, se tinga vn mateix pes y me-sura, de tal manera que no sien menors del que deuen ser, cōforme al patro de la ciutat de Va-lencia, imposant encara pena de vint y cinch liures irremissiblement executadores a totes, e qualseuol persones que vendrà qualseuol cos-es de pes, o de mesura en dit regne, que no ser-uaran en lo pesar y mesurar lo pes y mesura de dita ciutat de Valencia, o altre major pes y me-sura partidors lo terç a la part que comprara, lo terç al Multaşaf, y lo terç a accusador, e que

Furs yactes de cort fets y atorgats per

que sia prouehit tambe per V. Magestat, que en totes les ciutats, viles, e lochs del dit regne, ne en ninguna de aquelles nos puixa vendre lo forment, ne ninguns altres gràs necessaris pera la sustentacio dela vida humana, sino garbellats, e nets de terra, fors les mateixes penes applicadores vt supra. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ Observatoria dels Furs antics, en respecte dels senyors de molins, arrendadors, e flaquers.

Cap. C X.

Tem Senyor, per lo Duch don Ferrando Lochrinent dela Magestat del Emperador y Rey dō Carlos de bona memoria en les corts del any M. D. xxxij. fonch fet Fur en confirmacio de

altres Furs, pragmatiques y stabliments per prouehir a les fraus ques fan entre los senyors de molins, arrendadors, flaquers, e fariners, en lo qual jafia se imposen moltes penes als contrauenints. Empero cō en dit Fur nos done cūplida forma: pera q̄ les penes en aquell imposades als contrauenints sien executades, y tambe perque crexent la malicia, cautela, e cobdicia dels homens, y essent dits fraus occults, lo dit Fur resta inutil, e inexecutable per trobarse, cō de cascū dia se troben, vies exquisites pera frau darlo. ¶ Perço supliquen a V. Magestat, los dits tres braços, que ajuntant a les penes de dit Fur, mane prouehir, que ningū forner, flaquer, ni fariner no puixa estar ni habitar en casa alguna que no sia propia, o de la qual tinga loguer ab acte publich, fors pena de cinquanta liures applicadores, la mitat al fisch de V. Magestat, y altra mitat al acusador, e que vltra les penes de dit Fur, del Emperador don Carlos, encorreguen los cōtrafahents a dit fur, stabliments y pragmatiques en sola instancia del fisch de V. Magestat, o de qualseuol particular interessar, o no interessar, e que lo fisch per son offici tinga obligacio precisa de fer part contra los tals contrafahents, tostemps que sera request.

¶ Ques guarden sobre aço los furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que en la taula de Valencia nos puixen fer, ni prouehir empires.

Cap. C XI

Tem Senyor, com cōvinga molt al benefici de la taula de depòsits de dita ciutat de Valencia, que los depòsits ques fan en aquella, sien priuilegiats: en axi que la recuperacio de aquells per ninguna via puixa esser impedida, ni retardada: per la qual raho a supplicacio de la ciutat de Barcelona, y de altres ciutats es estat otorgat que en les taules de dites ciutats, nos puixen fer empires. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, sia seruit de otorgar lo mateix priuilegi a la dita ciutat de Valencia, en axi que en dita taula de depòsits de dita ciutat, nos puixen fer, ni prouehir empires algunes per alguns jutges, o oficials per preheminentes que sien en les quantitats que seran depòsades en dita taula, excepto en les pecunies de aquells que falliran, e rompran, e que si de facto seran fetes dites empires, aquelles no obstant los oficials de dita taula, puixen lliurar dites quantitats a les persones que les hauran de rebre.

¶ Plau a sa Magestat, atorgarho com se vfa en la taula de Barcelona. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Brouisio y comissio feta al Lochrinent general sobre lo dret Portugues.

Cap. C XII.

Tem Senyor, com en dita ciutat y regne de Valencia, se exhegeixca vn dret antich, ques diu vulgarment lo dret Portugues: lo qual se sol exhirir de les mercaderies que van y venen de Portugal, lo qual dret es en grā maneja perjudicial y danyos a la dita ciutat, y regne y als poblats en aquell, perque com de dit regne de Portugal se puixen portar moltes mercaderies al dit regne de Valencia, com son tonyines, peixca, specieria y altres, lo comerci de les quals cessa en grā manera, a causa de hauer se de pagar dit dret, del que reben grā dany, axi los drets reals de V. Magest. cō los dela generalitat, y dela ciutat y tots los demes: lo qual cō al temps q̄ fonch imposat, no se imposas perpetuamēt sino ad tempus, e la causa de aquell huy ja haja cessat, de hon deu esser alleujat lo poble

poble de dita exactio. ¶ Supliquē perço los dits tres braços a V. Magestat, prouehexca, e mane ab tot effecte q̄ lo dit dret Portugues sia leuat pròptament, e no se dixteixca, del quen resoltara restituirse lo còmerti de Portugal e Valencia com antigament solia esser frequētissim, e augmentarse los drets Reals de vostra Magestat, e de dita ciutat: los quals huy nō tenen vtilitat ninguna. ¶ Plau a sa Magestat, que essent expirada la causa per que lo dret, se posa cesse lo dit dret, y comet al futuro Lochrinet general que examine si ha cessat la dita causa. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ Prouisio sobre les pragmatiques, e crides, respectant les virtualles del regne.

Cap. C XIII.

E Tem Senyor, per quant de algun temps en çà, se han fet en la dita ciutat y regne de València algunes pragmatiques, e crides: les quals impedeixen lo còmerti de les virtualles del dit regne cōtra les libertats que per furs tenen los de dit regne. ¶ Supliquen perço los dits tres braços a V. Magestat sia fa merce prouehir, e manar que totes y qualseuol pragmatiques, e crides fins al dia de huy fetes: les quals impedeixen per alguna via lo còmerti de les virtualles, y lo bon auitallamēt de dita ciutat y regne sien reuocades, prouehint que de huy auāt nos puiuen fer semblants crides, e pragmatiques. ¶ Enteses les pragmatiques y crides, sa Magestat prouehira lo que conuendra. Don Bernardus Vicecancell.

¶ De la visita de les viles, castells, e lochs de la marina.

Cap. C XIII.

E Tem Senyor, com lo dit vostre regne de Valencia tinga pus de cinquanta legues de costa de mar, y tinga moltes viles y castells maritims, los quals estan subjectes a grans perills de Moros y Turchs, enemichs de la sancta fe catholica, los quals com cada dia vem per experiencia saquejen dites viles y captiuen los vehins de aquelles en gran destruccio del dit vostre regne, e notable dany dels poblats en aquell, e per estar dit regne maritim, e les viles y castells de aquell fals de guardes, monicions,

e artilleria pera defenar se dels dits Turchs e Moros se porien facilmente seguir majors danyes, e inconuenients, si per vostra Magestat cōa benignissim Rey y senyor noy es prouehit ab degut remey, es cert q̄ si los enemichs se apoderassen del dit regne, lo que nostre Senyor vulla guardar, per consequent los regnes de Arago y Castella estarien en notori perill. ¶ Supliquen perço los dits tres braços a vostra Magestat, sia fa merce manar visitar les viles, castells y lochs del dit regne, y promptament prouehir axi los castells maritims, com los que estan mes a dins en lo dit regne, com les altres viles y lochs de aquell, de artilleria, municions, guardes, armes y altres coses necessaries pera lur prouisio, custodia y defenla. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Sobrecehiment en la fortificacio de les ciutats y viles maritimes.

Cap. C XV.

E Tem Senyor, per quāt en lo corrent any M. D. Lxii. lo Mestre racional de Valencia ensemps ab Ioan Baptiste Antonelli Ingenier visitaren les ciutats, viles y lochs maritims del regne de Valencia, e cōforme a la traga feta per lo dit Ioā Baptiste Antonelli fonch manar a les dites ciutats, viles Reals y lochs, se fortificassen si fessen les obres en dita traga contengudes, la qual fortificacio sis fes seria total destruccio e ruyna de dit regne, y en special de dites ciutats y viles Reals maritimes, com aquelles no tinguen possibilitat ne forces pera suppartar les excessiues, e grandissimes despeses que necessariament se haurien de fer en les dites fortificacions, de fort que no valen tant les mateixes ciutats, e viles, quant pujarien les dites despeses. De manera que en loch de fortificar aquelles, seria totalmente arruinarles: en special que no sols en les dites ciutats y viles se han manar fer obres cosissimes, e les quals nos porien acabar en infinitue de anys: pero encara han designat, e senyalat q̄ se hajē de derrocar moltes carreres de dites ciutats, e viles, e arruuals de aquelles, totes les quals coses son molt perjudicials: axi al benefici publich de dites ciutats, e viles, com encara als particulars poblats en aquelles.

¶ Supliquen perço los dits tres braços a V. C Mage-

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Magestat, sia sa merce prouehir y manar que los dits manaments, fets a les dites ciutats, e viles del dit regne maritimes, de fortificar aq- lles a les proprias despeses, conforme a la dita traça de Ioan Baptiste Antonelli, sien reuocats per la impossibilitat q̄ tenē de pagarles, de ma- nera q̄ per no fer se dites obres conforme a dits manaments, no puixa esser procehit en mane- ra alguna cōtra les dites ciutats, viles, e lochs, o particulars de aquelles, a execucio de algu- nes penes, ne de altra cosa alguna. ¶ Ques so- bre fegua fins que altra cosa sia prouehida per la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarde lo acte de Cort del any M. D.

XLvij. del bandej dels bomians.

Cap. CXVI.

Tem Senyor, cō ab acte de cort, fet en lo any M. D. XLvij. en la present vila de Monçoa, a sup- plicacio dels dos braços Ecce- siastic y Real, sia estat per V. Magest. prouehit que los homens, e dones va- gabunts, ques diuhen Bomians, sien bandejats del regne de Valencia, impoñant perals con- trafahents, e encara als jutges que no executa- ran dites penes segons en dit acte de cort es cō- tengut, e ara lo bras Militar es contrē de adhe- rir al dit acte de Cort. ¶ Perço supliquen los dits tres braços a V. Magestat, sia sa merce manar que dit acte de Cort sia fet Fur, puix ara tots los tres braços concordantment ho suppli- quen, e que tot lo contengut en aquell sia in- uiolablement obseruat. ¶ Plau a sa Magest. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ Del manifest fahedor dels testaments Codicils, e altres vltimes voluntats.

Cap. CXVII.

Tem Senyor, com conuinga, e sia necessari peral benefici vil, e pro- fit dels pobls en la ciutat y re- gne de Valencia ques tinga certa y explicita noticia dels testaments, codicils, e altres vltimes volūtats, ques fan e rebē en dita ciutat y regne: perq̄ sent se axi se escufarā algū plets, danys, e incōueniēts ques segueixen per no tenir noticia de dits testaments, e codicils. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a vo- stra Magest. sia feruir prouehir y manar que tots los notaris que rebran alguns testaments, o codicils, o altres vltimes voluntats, e los re-

gents los libres, e protocols de dits Notaris dins deu dies cōptadors immediadam ēr apres de la publicacio de dits testaments, e codicils, los hajan de manifestar en la cort del ordinari de la ciutat, vila, o loch hon se fara dita publi- cacio, exprimint en dit manifest los noms dels testadors y codicillants, e los calendaris de la confectio de dits testaments y codicils, sots pe- na de perdre lo salari de dits testaments, e codi- cils. E que al notari que haura de exir de sa ca- sa y habitacio fora de la ciutat, vila o loch hon rendra aquella pera fer dit manifest, seli hajan de pagar los treballs, e justes dietes, e al feruiu dela cort hon se fara dit manifest, seli sien pagats sis diners per calcun manifest. ¶ Plau a sa Magestat fins a les primeres Corts. Don Ber- nardus Vicecancell.

¶ Prohibicio de no traure cuyram cabriu del re- gne.

Cap. CXVIII.

Tem Senyor, com de alguns anys en çà, se haja fet his faça molt gran abus en traure tor, o la major part del cuyram ca- briu dela ciutat y regne de Va- lencia, per la qual raho del dit temps en çà, en dita ciutat y regne, y ha hagut y de present hi ha molt gran falta y carestia de dit cuyram que es prouiso molt necessaria pe- ra tots los poblats en dit regne, e axi la treta del dit cuyram es euident dany, e perjuhi del be co- mu de dita ciutat, e deles altres ciutats, viles, e lochs del dit regne. ¶ Perço los dits tres braços supliquen a V. Magestat, que per lo que conue al be publich, sia prouehit que nos pui- xa traure del dit regne lo dit cuyram cabriu, a fi q̄ dit regne stiga ben prouehit, e los poblats en aquell tinguin mes comoditat, e mercat de dit cuyram, e que los cōtrafahents sien incor- reguts en pena de perdre lo dit cuyrā que axi trauran, e de docentes liures applicadores als Reals cofrens de V. Magestat, e que lo present Fur se haja de començar a feruar his serue del dia que los arrendamēts dels drets Reals y del general, e de la ciutat que huy corren seran fi- nits en auant. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que lo pare de orphens no se entrometa dels chichs, e chiques del collegi, e confraria de sent Vicent Ferrer.

Cap. CXIX.

Item

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xviii.

Tem Senyor, supliquen los dits tres braços a V. Magestat, sia servit de prouehir y manar que lo pare de ofensa de la ciutat de Valencia, nos puixa entrometre ni empatchar dels affirmaments, e tachacions de soldades dels chichs y chiques del collegi, e cõfraria de sent Vicent Ferrer de dita ciutat, sino que dits affirmaments y tachacions de soldades se facen per les persones peral dit effeite deputades per lo dit collegi, e cõfraria: porque desta manera se escusen moltes despeses his fan y causen altres beneficis. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Del orde, e altres coses respectants a les execucions que fan en la cort dels delmes.
Cap. CXX.

Tem Senyor, com en la cort del jurge dels delmes se facen en les execucions molt mes immoderades despeses q̄ per los altres tribunals, axi porque lo dit jurge dels delmes quant yx de Valencia, acostuma de pendre per son salari trêta tres sous, e porta molts porters, e son scriua ab si, en gran perjuhi dels executats. E encara los porters de la cort del dit jurge dels delmes prenen set sous per dieta, com los altres tribunals no prenguen sino cinch sous anant, y quatre sous estant, y tambe se excedeix en dita cort, perço que quant algun creedor te molts deutors de delmes en vn mateix loch fan diuerfes cõmissions cada vna contra son deutor, e les tals cõmissions les porta vn mateix porter ab salari, e dieta cumplida per cada cõmissio: lo qual ab presentar se per hu guanya salari per los de mes, e si porta deu cõmissions guanya deu salaris. E tambe se excedeix en dit tribunal en la larga derencio, y estada que fan los porters en los lochs hon van a fer les execucions: los quals per guanyar mes dietes, no fan les diligencies necessaries en despachar les execucions. Abusas tambe en que los arrendadors dels delmes fors color de les arrendacions compren molts forments, e altres grans, e sien aquells a excelsius preus, e executen per dita cort als dits deutors com a deutors de delmes, gozant dels priuilegis de la rigida execucio que en dits delmes se usa. ¶ Per obuiaz als quals abusos, los dits

braços supliquen a vostra Magestat, sia servit de prouehir q̄ los porters del jurge de delmes, no puixen de huy auant guanyar mes de cinch sous per dieta anant y tornant, y quatre sous estant, axi com los porters dels altres tribunals, e que los tals porters nos puixen detenir en les exides que fan pera semblants execucions, mes de quinze dies compradors del dia ques presentaran ab ses lletres, o cõmissiõs en auant, dins los quals hajan de portar penyores, o resistencia. E que lo dit jurge de delmes en les exides que fara, no puixa guanyar mes de vint sous per dieta, e que no puixa portar ab si mes de son scriua, e sols vn porter. E que per escusar despeses als executats, tal jurge dels delmes haja de subdelegar jurgues en totes les ciutats, viles y lochs del regne: los quals coneguen y executen totes les causes de delmes que no excedirã suma de quinze sous: los quals jurgues subdelegats, hajan de ser vehins y habitadors de les tals ciutats, viles y lochs respectiue. Y que per la cort del dit jurge dels delmes, nos puguen fer, ne instar execucions, sino cõtra los verdaders deutors dels delmes, e primers compradors de aquells. E que per dita Cort dels delmes nos puixen fer ni despachar mes de fo la vna cõmissio pera vn mateix poble, encara que sia pera molts deutors, puix los tals deutors sien deutors de vna mateixa persona, e que los porters del dit jurge de delmes, no puixen portar mes de dos lletres, y vn percas conforme als altres tribunals. E que per la cõmissio q̄ portaran contra diuerfos deutors de vna mateixa persona residents en vn poble, no puixen guanyar mes de vna sola dieta. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Del temps que los Alguatzirs, porters, e altres ministres se han de detenir en les execucions que fan.
Cap. CXXI.

Tem Senyor, com los porters del Governador, justicia ciuil, Barlia, e Alguatzirs de la Real audiencia, quant van a fer penyores fora de la ciutat de Valencia, se detenen en dites exides per molt numero de dies, per guanyar mes dietes en gran dany dels executats. ¶ Supliquen perço los dits tres braços a vostra Magestat, sia servit de prouehir que tostemps que alguns Alguatzirs de la Real audiencia,

Furs y actes de cort fets y atorgats per

diencia, o porters, axi de la governacio com del justicia civil, o verguers de la Barlia, exiran a fer penyores fora la ciutat de Valencia, aquells nos puixē detenir mes de quinze dies, dins los quals hajan de portar penyores, o resistencia. E que si la execucio sera de importancia, puixa lo jurge per lo tribunal del qual se fara, donar facultat al Alguatzir, porter, o verguer pera ques puga detenir mes de quinze dies en la tal exida, ab tal que no li puga donar facultat pera que stiga mes de vn mes per tot. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ De la reedificacio de les cases y gabelles de la sal del regne. Cap. CXXII.

Tem Senyor, com per diuersos furs y actes de cort sia expressament dispost q̄ les cases y edificis necessaris de les salines y de les nou gabelles de la sal del dit regne de Valencia, sien reedificades y reparades per V. Magestat, e o del preu del arrendament de les dites salines, y gabelles, de manera ques puxen habitar, lo q̄ fins a huy no es estat fet, en gran dany dels habitants en lo dit regne, perque per dita raho, en dites cases no se ha tengut, nis pot tenir per los gabeladors sal neta de broça rebedora, e ab abundancia com per dits Furs y actes de Cort esta dispost. ¶ Perço los dits tres braços suppliquen a vostra Magestat, q̄ per execucio y obseruancia dels dits Furs y actes de cort, y per lo bon auituallament de la sal de les dites salines del dit regne, les cases y gabelles de la sal, sien reedificades y obrades de tal manera q̄ la sal se faça ab abundancia, e aquella puixa esser custodida y guardada en dites cases, conforme a dits furs y actes de cort. Y que lo primer arrendament ques fara del dit dret de les salines y gabelles de la sal per lo Baile general y altres officials que entreuenen en lo dit arrendament, se haja de fer ab expres pacte q̄ de la primera terça y de les altres del dit arrendament si menester sera, los arrendadors hajan y sien tenguts y obligats a adobar y reedificar les dites salines, y les nou cases y gabelles de la sal, e que les despeses per dita raho fahedores sien preses en cōpre de legitima data y paga del preu del dit arrendament. ¶ Plau a sa Mag. ques faça per lo orde acostumat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que lo arrendament de les gabelles de la sal del regne se faça ab expres pacte que sien guardats los furs, e actes de cort que traçien de dites gabelles.

Cap. CXXIII.

Tem Senyor, per quant lo auituallament de la sal es molt necessari, e importāt, axi per la vida humana, cō pera conseruacio y augment dels bestians y altres nodrimēts y virtualles del dit regne, y per dita raho cōue q̄ les dites salines y les nou gabelles y cases de la sal sien molt bē fornides, e prouehi desde sal bella, bona, y neta de broça, rebedora: y peral dit effecte foren fets y prouehits per lo serenissim y catholich Rey dō Ferrādo a suplicacio dels tres braços del dit regne, y de tota la Cort diuersos furs y actes de cort concernents a lo bo y degut auituallamēt de dites salines y gabelles: los quals son estats abusats per los gabeladors y arrendadors qui son estats de dites salines y gabelles, y dret de sal, no tenint cō james han tengut sal en dites cases y gabelles, venent fora de aquelles sal a preu, no de huyr sōus lo casis com son obligats: pero a trenta y quaranta sōus y mes, y bruta, y no rebedora: y ab mala mesura, y encara cōposant y maltractāt en moltes maneres los agabellats en dites gabelles, mouēlos per dita raho diuersos plets y processos contra disposicio de dits Furs, y en grandissim, e notori dany y perjuhi dels habitants en lo dit regne, y encara dels bestians y altres nodrimēts, y virtualles de aquell, e en disminucio del dret del General. Per escusar los quals, y per prouehir al bo y degut auituallament de dita sal, suppliquē los dits tres braços a V. Mag. sia de la Real merce prouehir y manar q̄ los arrendaments q̄ de huy en auā se farā del dret de les dites salines y gabelles de la sal se hajan de fer ab pacte expres, y no sens aquell que sien guardats los dits Furs y actes de Cort a la letra, fors les penes en aquells y en cascu de aquells respectiue appofades, e no en altra manera, ni ab altres capitols. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Del jurament fahedor per los Batles generals y locals del regne sobre les coses tocants les gabelles de la sal, e gabellots.

Cap. CXXIII.

Item

la S. C. R. M. del Rey don Phelip. Fol. xix.

Tem Senyor, per quant conforme als dits furs y actes de Cort lo Batle general de la ciutat de Valencia, y los altres Batles de cascuna ciutat, vila, o loch hon estan assentades

les dites nou cases y gabelles de la sal en lo dit regne respectiue, son executadors deles dites penes contra los dits gabelots, y venedors de dita sal, y de les despeses que en son cas se faran per hauer sal, disponent q les dites execucions se facen promptament com en fets fiscals, sens solenitat de fet, ni de dret, dins vn dia, aliàs se puixa recorrer al Batle general del dit regne: lo qual en dit cas ha de fer la execucio, manar per que millor dits Capítols fossen obseruats, que axi lo dit Batle general en lo introhir de son ofici com los Batles locals de les ciutats y viles Reals, dins quinze dies apres que será requestes per los Diputats del General, hajen de prestar fagament a nostre senyor Deu, y als sancts quatre Euangelis, de aquell en presencia dels dits Diputats que seruaran los dits actes y Capítols de Cort, y executaran en son cas les dites penes als dits gabelots, e venedors de sal, y que faran los dits arrendaments de dites salines y gabelles cõforme als dits Furs y actes de Cort, y no en altra manera, ni ab altres capítols. Y que lo scriua del dit General reba lo acte del dit jurament: lo qual jurament no han prestat, ne volgut prestar los Batles generals, y locals que huy son, y per dita raho no son obseruats dits actes de Cort, ne executades les penes que conforme a aquells han encorregut dits gabelots y venedors de sal, en gran dany dels del dit regne, y drets de la Generalitat. Per escusar lo qual, y per que les dites salines y gabelles sien prouchides, y les dites penes en son cas executades com conue. E per obseruacio dels dits Furs, y actes de Cort, supliquen los dits tres braços a V. Magestat, sia de la Real merce prouchir y manar que lo Batle general que huy es, en continent, e los batles locals dins quinze dies apres que seran requestes per los dits Diputats, y los qui pro tempore seran en los introhirs de sos officis respectiue, hajen de prestar y fer lo dit jurament en presencia dels dits Diputats, conforme als dits Furs y actes de Cort, fors pena de cinquanta liures per cascu de aquells, pagadores, e appli-

cadores al hospital de cascuna ciutat, o vila: hon estan dites gabelles respectiue: les quals puixen y dejen esser executades per los dits Diputats, a instancia del Syndich de dita generalitat, donant y conferint adequells tot poder y jurisdicció pera dites coses, y sengles de aquelles. ¶ Plau a sa Magestat, ab que les penes resten a arbitre de sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

y Que en cascuna ciutat, vila, e loch hi puixa bauer venderia de sal de certa manera.

Cap. CX XV.

Tem Senyor, per quant ab acte de Cort per V. Magestat a supplicacio dels braços Ecclesiastic y Real, en les Corts celebrades en la present vila de Mõço, en lo any

M. D. Lij. en cert cas fonch donada facultat als justicies y jurats de les ciutats y viles Reals del dit regne de tenir, e senyalar vna tenda de venderia de sal per menur en cascuna ciutat, e vila, ab que la dita sal se hagues de comprar de la gabella de hon seran les dites ciutats y viles respectiue y no de altra, volent que la dita facultat duras per temps de cinch anys, finint lo tunc corrent arrendament, a si que los pobres y persones miseres mes facilment poguessen esser prouchits de sal, lo que per interessos dels dits gabelots no fonch fet ni executat, y per dita raho los pobres son estats molt vexats, perço que los dits gabelots en dites tendes hã venut y venẽ sal a molt excessiu preu, dient q tenen molt grans gastos en portar la sal y vendre aquella, no volent lo Batle afforar dita sal, lo que no seria, si los justicia y jurats de cascuna ciutat, vila, o loch tinguessen dita facultat y liberrat de tenir dita tenda y vèderia de sal per menur: perq les despeses y treballs de portar y vèdre la sal seriẽ moderats, de tal manera q en cascuna de dites tendes se vendria la sal a preu ran honeste y just, q no seria a la mitat del preu que la venen los gabelots en dites tendes, lo q redudaria en notable benefici dels habitants de dites viles, e senyalamẽt deles persones pobres y miseres. ¶ Supliquẽ perço a V. Mag. los dits tres braços, sia de la Real merce donar licencia y facultat que en cascuna de dites ciutats, viles, e lochs del dit regne, se puga vèdre sal en vna tenda, o tendes per menur, puix lo

C iij tender

Furs y actes de cort fets y atorgats per

tender, o tenders no pugen vendre sal, sino comprada de aquella gabella, en la qual la tal ciutat, vila, o loch sera agabellada respectiue, e que los dits tender, o tenders hajan de vendre la sal alfor, y preu que los justicia, jurats, e officials de cascuna vniuersitat respectiue, tenint molt compte ab lo interes dels pobres, la afforaran, hagus respecte a la despesa, que per portar la sal de la gabella sels augmentara dels dits huyt sous per casis. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancella.

¶ Commissio peral Lochinent general, sobre lo redres, y assento de les gabelles de la sal.

Cap. CXXVI.

Tem Senyor, cō lo orde antich de les dites nou gabelles tinga necessitat de algun redres, per quey ha moltes viles, e lochs que estan desacomodades en la gabella respectiue, a causa que moltes viles, e lochs distē, y estan apartades de la sua gabella per mes de ser, o huyt legues de camí mal, e alpre, tenint altres gabelles mes prop, y ab mes abundancia de sal: de les quals porien prouehirse ab mes comoditat en gran benefici dels poblats en aquelles. ¶ Per ço los dits tres braços supliquen a vostra Magestat, sia de sa Real merce, cometre al Batle general de dita ciutat y regne de Valencia, e als Diputats de la Generalitat del dit regne, pera que hagus respecte de la incommoditat que les dites viles, e lochs tenen per estar com huy estan agabellades, les assenten y agabellen, de manera q̄ ab tota comoditat pugen ser abundantment prouehides de sal. ¶ Plau a sa Magestat, ques faga per son Lochinent general. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Lo augment del numero de les cafes dels pobres que no paguen lo real de la sal.

Cap. CXXVII.

Tem Senyor, com per acte de Cort estiga disposat que en lo compte de les cafes de cascuna ciutat, vila, e loch del regne de Valencia que paguen lo real de la sal, se han de dexar cinch cafes franques en cascun centenar per

raho dels pobres de cascuna de les ciutats, viles, e lochs. E com per les moltes, e continues necessitats y aduersitats del dit regne, hajan augmentat y de cascun dia van augmentar les dits pobres, e per ço lo numero de cinch cafes sia, y es molt poch, segons la multitut dels pobres quey ha en cascuna de les dites ciutats, viles, e lochs. ¶ Per ço los dits tres braços supliquen a vostra Magestat, sia de sa Real merce prouehir y manar, que en lo compte de les cafes que paguen dit dret de real de sal, com se dexauen cinch cafes, sen dexten deu cafes franques per centenar, per raho dels dits pobres. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ Reuocacio del acte de Cort del any M. D. xxxxiij. sobre les oposicions proprietaries.

Cap. CXXXVIII.

Tem Senyor, com ab acte de Cort fet a supplicacio dels braços Ecclesiastic, y Real del vostre regne de Valencia en les Corts celebrades en la present vila de Monço, en lo Any M. D. XXXXI. sia estat prouehit y ordenat que les oposicions proprietaries no puxen emparchar les execucions de pensios de censals, violaris, e debitoris ab responsio de interes, fins tant en dits oposicions hi haja sentencia passada en cosa jutjada, segons en lo dit acte de Cort pus largament se conte. E apres en lo any M. D. XXXXVII. lo dit acte de Cort, sia estat reuocat en respecte del dit bras Ecclesiastic, de manera que sols resta huy obligat a seruar aq̄ll lo dit bras Real, lo que no es just, puix la ley no es ygal pera tots los estaments. ¶ Per ço supliquen a V. Magestat los dits tres braços, sia feruir manar reuocar lo dit acte de Cort, en respecte del dit bras Real, de forma que de huy auant de aquell no sen haja, ne sen puxa hauer respecte ni consideracio alguna. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ Que los vexells que vendran a la platja de la ciutat de Valencia, y portaran prouisió adaquella, nos puxen embargar sino ab necessitat.

Cap. CXXXIX.

Item

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xx.

Tem Senyor, com la dita ciutat de Valencia, vixca de carreg, y tinga necessitat de esfer prouehida: axi per mar cō per terra, per que altrament nos por sostenir, ni conseruar: per la qual raho conue, y es necessari pera la deguda prouisiō de dita ciutat, que qualseuol naus y vexells puxen segurament venir a la platja de aquella, la qual es algun tant perillōsa, y axi per dita occasiō, e per lo recel que los senyors de dites naus y vexells tenen que no les embarguen, deixen de venir a dita ciutat. ¶ Per ço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, sia seruit de prouehir y manar que qualseuol naus, o vexells que vindran a la platja de dita ciutat, y portaran qualseuol mercaderia, o prouisiō pera aquella, nos puxen en manera alguna embargar, impedir ni empachar, a fi que en dita ciutat hi haja major tracte y cōtractaciō per mar, del que redidara molt gran vtilitat a la dita ciutat, y molt gran augment: axi als drets Reals de vostra Magestat com a qualseuol altres. ¶ Sa Magestat manara que no se embarguen los dits vexells, sino quant nos podra excusar. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que lo arrendador del dret del albara de la ciutat de Xatua, haja de despatchar francament lo albara per les cofes no vedades que trasfajaran dins lo regne.

Cap. CXXX.

Tem Senyor, cō per priuilegis y actes de Cort otorgats: axi en general cō en particular, a la ciutat de Xatua, los vehins y habitants de aquella, tinguen libertat, e facultat de traure de dita ciutat, e portar per lo dit regne qualseuol robes, cofes y mercaderies: puix no sien de les vedades, sens licencia, ni albara del Batle, e de alguns anys en ça, lo qui te arrendat lo dret de albara de les cofes vedades en dita ciutat, contrauenint a dits Priuilegis, e actes de Cort, y derogant a la libertat dels dits vehins, e habitants dela dita ciutat, pren sis diners per cadaun albara, axi de les cofes vedades com de les altres que nou son, e altrament no vol colpejar dits albarans, lo que es

gran abus y cosa de mal exemple, y ha redundat, e redunda en euidendany, y perjuhi dela dita ciutat, e de tots los poblats en aquella.

¶ Per ço los tres braços suppliquen a V. Magestat sia seruit confermar, y de nou otorgar en quant menester sia, dits Furs, Priuilegis, e actes de Cort, e manar que aquells ad vnguem sien obseruats, e guardats, e que lo dit arrendador qui ara es, e per temps sera, del dit dret de albara, no puixa pendre los dits sis diners per cadaun albara de les cofes no vedades, sino que aquells dits arrendadors hajen, e sien tenguts de colpejar francament dits albarans, pera traure de dita ciutat, e portar per dit regne qualseuol robes, cofes y mercaderies no vedades. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancellarius.

¶ Que los albarans de guia del General se despatchen francament en totes les ciutats, y viles Reals del regne.

Cap. CXXXI.

Tem Senyor, com los albarans de guia que la Generalitat dona, e acostuma donar en la ciutat de Valencia, pera les robes, e mercaderies ques trasfajen per lo dit regne se despatchen francament, e sens pagar cosa alguna com es la raho, e de algun temps en ça, los ralegers de les altres ciutats, y viles del dit regne, fan pagar als qui despatchen per lo dit albara de guia dos diners per cadaun albara, lo que es en gran manera perjudicial a tot lo dit regne, e cosa noua, e indebita.

¶ Per ço los dits tres braços suppliquen a V. Magestat, que de huy auir los dits albarans de guia de dita generalitat, se despatchen francament, e sens salari algu en totes les dites ciutats, y viles Reals del dit regne, com se practica en la ciutat de Valencia, e que pera donar aquells, se assignen y senyalen en dites ciutats y viles certes hores, dins les quals se despatchen dits albarans de guia francament, segons dits es. ¶ Plau a sa Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que guarden los Furs en respecte de les prouisiōs de les governacions y alcajdiats del regne.

Cap. CXXXII.

C iiii Item

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Tem Senyor, com la principal part del bō regimēt y gouern de qualseuol regne consisteix en q̄ los naturals del dit regne que tenen noticia, e intelligēcia de les persones, negocis y affers que se ofereixen, tinguen, regeixquen y administrē qualseuol officis y carrechs, per la qual raho la governació de la ciutat de Oriola del regne de Valencia, e los Alcaydiats, e tinēcies de qualseuol castells y fortalees q̄ estan en dit regne, se han y deuen acompanyar a persones que sien naturals del dit regne: puix en aquell se trobaran de hables y sufficients per als carrechs, y que se emplearā en aquells com conue al seruey de nostre senyor Deu, y de vostra Magestat y benefici, custodia y defensa de dit regne. ¶ Perq̄ los dits tres braços, supliquen a V. Magest. sia seruit y tinga per be, q̄ de huy auant la dita governació de Oriola, y los dits Alcaydiats y tinēcies dels castells, e fortalees del dit regne, sien prouehides, donades y otorgades a persones q̄ sien naturals y nadius del dit regne de Valencia, y no a stranger algu, y que qualseuol gracia y concessió en contrari feta, o fahedora, sia nul·le y de ningun effecte. ¶ Ques guarden los Furs. Don Bernardus Vicecancell.

¶ La gracia del dret de amortizació del hospital general de Valencia, en suma de tres milia ducats.

Cap. CXXXIII.

Tem Senyor, cō la casa y hospital general de dita ciutat de Valencia, tinga ordinariament molta despesa, per los molts malalts que en dit hospital se recullē: los quals son allí molt ben tractats y seruits, y la renda ordinaria sia molt poca, per hon V. Magestat, com a Christianissim: per que vna tan bona y sancta obra vaja de augment, ha de esser seruit de affauorir dita casa y hospital, y ferli gracia y merce del dret de amortizació de vna grossa suma, y quantitat, per que sent se axi, moltes persones deuotes se mouran a fer charitat y almoyna al dit hospital, lo q̄ huy dexen de fer, per no pagar dit dret. E axi lo dit hospital passa molt gran treball en la sustentació dels pobres de aquell. ¶ Perq̄ los dits tres braços, quant humilment poden, supliquen a V. Magest, sia seruit de fer noua gracia, y merce a la dita casa

y hospital general de dita ciutat, de dret de amortizació, e sagell, en suma y quantitat de tres milia ducats de renda. ¶ Plau a la Magestat, fer los gracia del dret de amortizació, fins a tres mil ducats de propietat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ La gracia del dret de amortizació, de quatre obres pies de la ciutat de Valencia.

Cap. CXXXIIII.

Tem Senyor, com en la dita ciutat de Valencia hi haja moltes persones de necessitat, que forçadament han de fer socorregudes de charitats, almoynes y lexes, com son los pobres vergonyants de les tretze parroquies de dita ciutat, los fillets de sent Vicent Ferrer, los pobres studians, los pobres miserables de la preso, e algunes persones dēxen de fer dites charitats y almoynes a dits pobres per no pagar dit dret de amortizació, lo q̄ notoriament es en dany y perjudi de dits pobres: los quals V. Magest. ha acostumat y acostuma de affauorir, per esser vna de les mes principals coses que acompanya nostre senyor Deu, certificar nos del premi q̄ de semblants charitats se ha de tenir, dient per la diuina boca. Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. ¶ Perq̄ los dits tres braços supliquen a V. Magest, que de qualseuol bens, lexes, e mandes ques donaran, faran, e lexaran als dits pobres vergonyants de les dites tretze parroquies de dita ciutat, fillets de sent Vicent Ferrer, pobres studians, y pobres miserables de la preso de la dita ciutat, nos pague, nis haja de pagar dret algu de amortizació, per que ab dita gracia y merce, es cert que moltes persones se animarā a fer charitats y almoynes a dits pobres, del q̄ Deu ne fera molt seruit, e V. Magest. ne haura premi en aquest mō, y en laltre. ¶ Plau a la Magest, que a les dites quatre obres pies sels done lo dret de amortizació en mil ducats de propietat a calcuna.

Don Bernardus Vicecancell.

¶ Confirmació del Fur fet en lo any M. D. Lij. sobre la nominació y creació dels Notaris de Valencia.

Cap. CXXXV.

Tem Senyor, com lo Fur fet per V. Magest. en les vltimes Corts, de e sobre la nominació y creació dels Notaris de Valencia, sia en benefici de dita ciutat

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxj.

ciutat, e del que cōue a la vtilitat y profit dels poblats en aquella, per ço que lo orde per dit Fur introduhir, ajutant hi lo que deus se dira, es molt conuenient y necessari, e axi es cosa justa que lo dit Fur, sia perpetuamēt obseruat, y guardat. ¶ Per ço los dits tres braços, supliquen a V. Magestat, q̄ lo dit Fur que a principio fonch temporal, sia perpetuo, e que aq̄ll se guarde y obserue inuolablement, aço ajustar, que les relacions ques faran per los Notaris mestres del temps de la practica dels jouens que haurā practicat en lurs cases, se haja de fer en presència del justicia en lo ciuil de dita ciutat de València, y de dos majors del art de Notaria, ab lo jurament y altres solenitats en dit Fur contengudes, y que dites relacions se hagen de continuar y continuē per lo Scriua principal de la Cort del dit justicia en lo ciuil, y no per altra persona alguna en lo libre de la matrícula de dits Notaris, y que lo dit Scriua, per la continuació de cascuna de dites relacions, haja vn sou per son salari, e que en la primera nominació y creació fahedora de dits Notaris, en lo temps per dit Fur introduhir, pro hac vice tantum sien creats Notaris dorze jouens, los mes antichs en practica, conforme a dit Fur, q̄ tendran les qualitats necessaries, y seran atrobats habils, e sufficients en lur examen, vltra de sis que en lo any proppassat foren peral present any nomenats, iuxta lo orde de dit Fur: fe ta la qual dita creació dels dits dilhuy Notaris, sia prouehit a fer nominació de sis jouens peral any seguent, segons en dit Fur se conte. E que lo mateix orde del dit Fur se haja de feruar his serue en tot y per tot, en respecte dels Notaris Reals, que voldrà fer Notaris de València. ¶ Mana la magestat, que nos nomenen mes Notaris dels que per los Furs es permes, restant en la força lo dit Fur, fins a les primeres Cortes, e que les relacions se facen en la forma acostumada. Don Bernardus Vicecancell.

¶ De la practica que han de tenir los Notaris Reals, e de les vniuersitats y viles Reals del regne.

Cap. CXXXVI.

Tem Senyor, cō los Notaris sien persones publiques, e de la legalitat, pericia, e sufficiencia de aquelles depēdeixca la claricia dels patrimonis, e encara lo bon gouern de la Repu-

blica, com ordinariament trañen coses importants, e de grandissim pes: e la impericia dels q̄ no son habils destruheixca no sols los bens dels particulars, pero encara les vniuersitats, e cause grandissims plets, vexacions y molesties als subdits de V. Magestat, his veja per experiencia lo gran abus, que parlan ab la decencia que a V. Magestat se pertany, se fa axi en la creació dels Notaris Reals, com encara de aquells qui son creats per les vniuersitats perales coses y affers tocāts a aquelles, com creen moltes vegades Notaris Reals, e de viles y vniuersitats persones inhabils, e insuficients, e sens practica alguna, y del torlegues. ¶ Supliquen per ço los dits tres braços a V. Magest. sia fa merce prouehir y manar, q̄ no puiuen esser creats ningū Notaris en dit regne: axi notaris Reals com de vniuersitats, e viles Reals, que no conste legitimament aquells tals hauer practicat per lo menys per temps de dos anys cōtinuos, en casa de altre Notari del regne, menjant, beuent, dormint, residint y practicant de Notaria en casa de aquell. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que lo priuilegi de la Seca no valga en lo que toca a la execució ques fa per los officials, e administradors de la fabrica de murs, e valls.

Cap. CXXXVII.

Tem Senyor, per quant lo adob dels camins en la vostra ciutat de Valencia, y contribució de aquella, toca y selguarda a la fabrica de murs y valls, y conue molt que aquells frigen ben conreats y adobats, e axi mateix los escoredors de dits camins, perque les adzebles y carros que porten les vitualles y prouisiōs, puguē sens treball y perill anar y venir, per que la dita ciutat viuint de carreg, puixa esser millor prouehida y auituallada, e alguns frontallers hereters, regā les lues heretats, forreguen, e lancen laygua en dits camins, e volent los executar per les penes en que son incorreguts per hauer ligat laygua en dits camins, e axi mateix manant als dits frontallers, que adoben y netegen los dits escoredors, sino que a despēs de aquells se netejaran y adobarā: e no obremperant los dits hereters y frontallers la dita fabrica en desidia de aq̄lls ho fa fer, y apres quāt

C v demana

Furs y actes de cort fets y atorgats per

demana la paga deles despeses per dita raho feres, molts de aquells se volen eximir de pagar les dites penes y despeses, fors pretensio que son officials, o collegiats de la Seca, y de jurisdiccion dels Alcaldes de aquella, de q̄ resulta molt gran dany a la dita fabrica, y a la bona y deguda administracio de aquella. ¶ Perço los dits tres braços, suppliquen a V. Magestat, sia seruit prouehir y manar que los dits Alcaldes de la Seca, nos puguem en manera alguna empatchar, ni se empatchen de semblants coles, ni als dits hereters, ni frõtalers los valga, ne aprofite en respecte de les dites coles lo priuilegi de la dita Seca, ans qualseuol persona per los dits danys y penes, haja de esser executada per los officials de la dita fabrica, o per lo racional de la dita ciutat de València, e q̄ lo mateix e entenga en respecte de qualseuol deutes deguts a la dita fabrica en qualseuol manera. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Que los qui pendran Moros, Turchs, o altres infels de allende, sien francs de quint, y de altre qualseuol dret Real.

Cap. CXXXVIII.

Tem Senyor, com los Turchs, e Moros de allende, enemichs de nostra sancta fe catholica, e de V. Magestat, vinguen cascun dia a les plagas del regne de València a catiuar, e fer mal en dit regne, e per resistir adaquells diuerfes vegades los habitants, e poblats en la marina de dit regne, armen alguns vexells contra aquells, e pelean ab ells, axi per mar com per terra, posant ses persones, e vides en risc, e perill axi de mort com de esser captiuats ab la ajuda, e fauor de nostre senyor Deu, e ab la vigor, e força de son bras los prenen y captiuem. En no res menys lo Lochinteny y Capita general, doctors de la vostra Real audiencia de València, lo Batle general, e altres officials reals, no tenint respecte als dits treballs y perills que han sostingut en fer dites preses los fan pledejar sobre aq̄lles, e succeheix que son mes les despeses del plet, que no la valor de les preses, lo q̄ desanima molta a tots los poblats en dites marines, en tāt que puix vuen quāt mal los reix, dexten ja de armar cōtra los Turchs, e Moros, e de resistir adaquells, lo q̄ redonda en gran perjuhi de dit regne. E dona molta confiança, e atreuiment als dits Moros y Turchs. ¶ Suppliquen perço los dits tres

braços a V. Magestat, sia la merce ser gracia y merce dels Moros, Turchs y Alarbs de allende q̄ seran presos per los habitants de dit regne, axi per mar com per terra: los quals hajen de esser dels quilis pendran, e captiuarā. E que dites preses sien franques de quint, e de altres qualseuol drets Reals y despeses, per raho, o occasio dels quals se pogues moure plet, e questio contra aquells. ¶ Plau a la Magestat, fins a les primeres Corts. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Reducio del numero dels corredors de la ciutat de València.

Cap. CXXXIX.

Tem Senyor, cō la multitud dels Corredors quey ha en dita ciutat que son trecent en numero, cau se molt grā confusio, e done occasio ques facen alḡs abusos en lo exercici del offici de dits corredors: los quals per esser molts forçadament han de excedir y fer coses no degudes. ¶ Perço los dits tres braços suppliquē a V. Magest. sia seruit prouehir que lo numero de dits corredors, sia reduhit a numero de docents tantfolament, enaxi q̄ de huy en auāt nos puixa admetre algu al dit offici de Corredor, fins tant que los que huy son per mort, o per altra qualseuol causa, siē reduhits al dit numero de docents corredors. E feta la dita reduccio, noy haja ni puxa hauer en dita ciutat mes dels dits docents corredors entre tots. ¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ampliacio del temps de la prescripcio introduhida per lo fur antic, y per lo acte de cort del any M. D. Lij. en respecte del preu de les medicines que demanen los Apothecaris.

Cap. CXL.

Tem Senyor, cō lo Fur antic y lo acte de Cort del any M. D. Lij. que disponen, q̄ si los Apothecaris dins vn any apres de liurades les medicines no demanaran lo preu de aquelles, nol puguem de allī auant demanar, sien danyosos, e perjudicials als Apothecaris: los quals per no molestar als qui prenen medicines de ses botigues, no les gosē demanar en dit termini, com als qui hā pres les dites medicines, e son deutors de aquelles per q̄ molts oblidats del que deuē, se alegrē dela dita prescripcio annual per eximirse de pagar

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxij.

gar aquelles, e axi illaqueen ses consciencies.

¶ Supliquen perço los dits tres braços a V. Magesttat, que millorâr dit Fur antich, e açte de Cort, sia fa merce ampliar lo temps de dita prescripcio a tres anys, prouehint que si dins aquells los Apothecaris no demanarâ lo preu de dites medicines, no les puguen de alli auît demanar. E aço tantfolament se entenga en la ciutat de Valencia, e general contribucio de aquella. ¶ Plau a la Magesttat. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Ques guarde y obserue lo que cerca de aço esta prouehit. Don Bernardus Vicecancell.

¶ Reducçio y reformatio del libre y volum dels Furs del regne.

Cap. CXLII.

Tem Senyor, com en los volums dels Furs de la ciutat y regne de Valencia, axi de antiga com de moderna impressio, se trobê molts de dits Furs que son reuocats, e altres

que forê supplicats, y no otorgats, e altres reiterats y moltes coses superflues, y senyaladament en la impressio noua hi ha moltes errors, axi en omissio de Furs, cõ en diminucio de paraules, e altres errors y superfluitats, y sia necessari que aquells sien reduhits, de manera que los dits inconuenients cessen. ¶ Perço los dits tres braços han delliberat, que per les persones per aquells nomenades que son les segurs, çoes, per lo bras Ecclesiastic del don Gaspar de Castellui Canonge de la Seu de Valencia, y don Nofre de Borja, olim de Calatayu Comanador de Montesa, e per lo bras Militar, don Ioseph Alonso del Mila, y en Ioseph Melchior de Mont, e per lo bras Real, en Miguel Hierony Dalsio ciutadà, e Thomas Mascarell Notari, les quals ab los Syndichs de dits braços, y micer Christophol Pellicer, micer Frances Garcia, e micer sent Ioan de Aguirre, Aduocats dels dits stamêts juntamê ab lo Afessor dela Generalitat del dit regne, entenguê en fer vn nou volum dels dits Furs leuant les dites superfluitats, errors, e altres coses no necessaries, e posant en lo dit volum nou la dispositiua de tots los dits Furs de antiga, e moderna impressio, sens mudar paraula alguna substancial, y sent si menester fera, quern a part dels açtes de Cort, de cascun bras, e altre quern dels Furs y açtes de Cort que parexerâ fer reuocats, o no esser acceptats en vs y practica y de les altres coses poch importâts, posant los dits Furs en lo dit volum nou, en los titols y rubriques que parexera conuenir, conforme al orde dels Furs antichs del Rey don Iaume conquistador: hils han donat commissio, e poder pera totes les dites coses, y altres q se hauran de fer del dit negoci. E no res menys han delliberat q peral que cõuendra notar y scriure circa dit negoci entretingua, y haja de entreuenir

Tem Senyor, com axi per Furs del serenissim Rey don Alfonso tercer, com encara de la Cesarea Magesttat del Emperador nostre Senyor de inclyta recordacio, en los anys M. D. xxxvij. y M. D. xliij. stiga disposât q los strâgers del regne de Valencia, no puxen tenir, ne pèdre possessio de beneficis, canonicats, personats, dignitats, ne altres qualseuol beneficis Ecclesiastichs, prouehint se molt rigurosament contra los strangers del dit regne, que atentaassen tenir los dits beneficis Ecclesiastichs en dit regne, e contra altres persones q volguessen affauoir dits strâgers: e per major validitar dels dits Furs, la dita Cesarea Magesttat, per la innata clemencia, promete de hauer, e obtenir confirmacio, loacio, e approbacio de nostre sanct Pare: la qual fins a huy no se ha obtes, per hõ los dits Furs no son com conue obseruats. ¶ Supliquen perço los dits tres braços a V. Magesttat, sia fa merce prouehir que los dits Furs sien inuiolablêmet obseruats, lors les penes en aquells imposades, les quals hajen, e sien tenguts de instar ab tot effecte los Syndichs del itrenu bras militar, e dela insigne ciutat de Valencia, e lo Syndich de la generalitat del dit regne, o qualseuol de aquells: axi contra los strangers, com encara cõtra les persones quels voldran affauoir: los quals facen, y sien tenguts de fer part legitima contra aquells, pera q no puguen tenir, ne pendre possessio de dits beneficis Ecclesiastichs, e que V. Magesttat sia seruit de obtenir de la Sanctedat confirmacio, e approbacio axi dels dits Furs com del present, manant los donar letres necessaries pera la Sanctedat peral dit effecte.

Furs y actes de cort fets y atorgats per

uenir Ioseph Christophol Climet notari, y q als dits Aduocats dels braços, y Assessor de la generalitat, y al dit Climet se haja de assignar y assigne vn competent salari de les pecunies de la dita generalitat a coneguda dels Diputats de aquella, ab que los dits Aduocats, Assessor y Scriua no puxen hauer ni rebre en tor, ni en part lo dit salari, fins que realment y ab tot efecte ha jen concluida y efectuada dita reduccio, limitacio, e diuisio dels dits furs, e actes de Cort. E que ningu dels altres q entreuindran en dita reduccio, puixa hauer ni rebre salari algu, e per que les dites coses no poden esser portades a execucio y efecte, sens lo decret y autoritat de V. Magestat. ¶ Supliquen per tant los dits tres braços a V. Mag. sia fa merce manar prouehir, autorizar y decretar la dita delliberacio, segons que desus se conte. ¶ Plau a fa Magestat, ab que hi entreuinga y assisteixca y vote lo Aduocat fiscal Real. Don Bernar dus Vicecancell.

¶ De la fortificacio, e guarda ordinaria per terra del regne de Valencia.

Cap. CXLIII.

S. C. R. M.

Om la experiència haja mostrat y mostre que la fortificacio y guarda ordinaria per terra del regne de Valencia que fonch delliberada en les Corts celebrades en la present vila de Monço, lo any M. D. Lij, sia estada molt cōuenient y necessaria pera la custodia y defensio del dit regne, per que ab aquella se han esculat y esculen molts danys, e inconuenients que ans de dita fortificacio, e guarda se folien seguir. E que axi conue que aquella se conserue, faga y cōtinue. Peral qual efecte es estat y es necessari hauer de ordenar lo que te respecte al assento, orde, forma, e administracio de dita guarda, e a la sustentacio de aquella, per hauer ja expirat lo dret que en les dites Corts fonch imposat sobre la seda general, e tarcha pera sostenir e sustentat dita guarda. ¶ Per ço los dits tres braços, concordantment han delliberat de fer, e ordenar pera la dita fortificacio y guarda, e peral orde, assento, administracio, e sustentacio de a-

quella los Capítols immediadament següents: Los quals suppliquen sié per V. Magest. otor-gats, autorizats y decretats, si e segons en aquells y en cascu dells es contingut.

Cap. CXLIII.

Primerament ha delliberat, e determinat que si lo compte del procehit del nou imposit de la seda, q fonch imposit en les Corts celebrades en lo any M. D. X L vij, per les persones que foren nomenades en dites Corts, no sera ab tot efecte donat, clos, e diffinit, que en dit cas los jurges compradors, que ab la present capitulacio seran nomenats perals comptes, tinguen ple, e bastar poder, e sien obligats de pendre dit compte, e de compellir que donen aquell qualseuol persones q hauran administrat, rebut, exigit y collectat lo dit imposit de la seda, que llavors fonch imposat, e pera ques pague, e buyde lo que sera degut en la taula de Valencia a solta del lochtinent general, e de sis persones, dos de cascu stament, que deus se nomenaran en la forma dauall especificadora, y en son cas pera absoldre, e diffinir als dits deutors.

Cap. CXLV.

Tem han delliberat, q per lo sem blant se prenga compte de qualseuol arrendadors que son estats del nou imposit de la seda q fonch imposit en les Corts del any M. D. Lij, pera la sustentacio de la guarda ordinaria per terra, q en dites Corts fonch delliberada per los dits dits jurges compradors, e q aquells per lo semblat tinguen poder, e sien obligats de compellir als dits arrendadors que donen dit compte, e buyden lo que restaran a deure dels arrendaments del dit nou imposit. E pera en son cas absoldre y diffinir aquells, e qualseuol quiritats que per dita raho eran degudes, vinguen en dita taula a solta del dit Lochtinent general, e de les dites sis persones.

Cap. CXLVI.

Tem ha delliberat que axi mateix los dits jurges cōptadors, tinguen poder de pendre compte a qualseuol clauaris, axi del General com de qualseuol Corts, e altres persones que hajé tengut

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxiiij.

rengue, rebut y administat pecunies cõsignades a la dita guarda, que com dir es fõch formada en lo dit any M. D. Lij. e pera fer pagar, e buydar qualseuol quãtitars que los dits Clauaris, e qualseuol de aquells restarã a deure en la dita taula de Valencia, a folta del dit Lochtinent general, e de dites sis persones, y en son cas pera abfoldre, e diffinir dits clauaris, e o hereus de aquells que seran morts.

Cap. CXLVII.

Tem han delliberat, q̃ per lo semblant los dits jurgues comptadors tinguen poder, e sien obligats de pendre compte, e de cõpellir que donen aquell qualseuol collectors, taulegers, e altres qualseuol persones, que en qualseuol manera hajẽ administrat, collectat, exigit y cobrat pecunies procehides del nou imposit de la seda, que en les presents Corts fõch porrogat del vintyeinquẽ dia del proppassat mes de Octubre fins al dia de la celebracio del folio de aquelles, e pera que paguen, e buyden qualseuol quantitats que per dita raho restarã a deure en la dita taula de Valencia, a folta del dit Lochtinent general, y de les dites sis persones, y en son cas pera abfoldre y diffinir aq̃lles, e qualseuol altres a qui fẽsguardara donar dits cõptes.

Cap. CXLVIII.

Tem han delliberat, que dits jurgues comptadors, prenguen compte en la forma desus dita, al pagador que fõch nomenat en les dites Corts del dit any M. D. Lij. e qualseuol altres persones que en qualseuol manera, e per qualseuol causa, o raho hajen administrat, hagut, e rebut pecunies procehides del dit dret de nou imposit de la seda imposit en les Corts del dit any. M. D. Lij. pera la sustentacio de la dita guarda, e que tinguen poder pera compellir ques donen dits comptes. E pera ques pague, e buyde lo que sera degut en dita taula, a folta del dit Lochtinent general, e sis persones, e en son cas pera abfoldre y diffinir aquelles.

Cap. CXLIII.

Tem han delliberat, que tot lo que sobrra, e sera degut de tots los sobredits impositos de seda, general, e ratcha, se conuerteixca realment y ab tot effecte en pagar lo sou y despenses ordina-

ries degudes y deuedores per raho de la dita guarda ordinaria del dit any M. D. Lij. fins al dit dia del Solio, e los treballs sostenguts en dita guarda, axi per lo pagador y officials de dita guarda, com per qualseuol altres persones que haurã treballat en aquella, a coneguda del futuro Lochtinent general, e de les dihuylt persones, que ab la present capitulacio serã nomenades, o de sis de aq̃lles: puix ni haja dos de cascun statmẽt, y en fortificar les torres ja fetes en la dita marina, y en ferne altres de nou, y en arillar les vnẽs y les altres a coneguda del dit Lochtinent general, e de les dites dihuylt persones en la forma desus dita, e que les dites quãtitars, nos puixen conuertir en altres obs, effectes, o necessitats per molt importants q̃ sien.

Cap. CL.

Tem hã delliberat que totes les quantitats ques deposaran en la dita taula de Valencia, a folta del dit Lochtinent general, e de les dites dihuylt persones, o de les sis de aquelles, segons dit es desus, procehides, e q̃ procehiran, axi dels drets dels nous impositos passats, com del q̃ es estat nouamẽt imposit en les presents Corts, del dit dia del dit Solio en auant no puixen esser tretes de dita taula, sino perals obs desus dits, y precehint prouiso en scrits y ab acte public del dit Lochtinent general, e de les dites dihuylt persones, o de sis de aquelles, e mandato en virtut de dita prouiso ferma per lo dit Lochtinent general, e per sis persones de les dites dihuylt que lo dit Lochtinent general peral dit effecte nomenara puix ni haja dos de cascun statmẽt.

Cap. CLI.

Tem han delliberat q̃ pera la sustentacio de la dita guarda, se puguẽ despender cascun any dotze milia liures, e que pera traure aq̃lles, se impose vn nou dret sobre la seda ques traura del dit regne axi per mar com per terra en madexa, o aparellada: lo qual comẽce a correr y correga lo dia immediadament seguent apres de la celebracio del Solio de les presents Corts, ço es, xvij. diners per cascuna liura de diners de la seda ques traura del dit regne, en madexa, o en cano, o en farja, e sens texir: e onze diners per cascuna liura de diners de la seda torçada, e aparellada, e sens texir, e si alguna sen

Furs y actes de cort fets y atorgats per

na sen traura, axi en madeixa, cano, e farja, cõ torçada, e apparellada sens texir, sens precehir compra ni venda de aquella, que lo dit dret se pague, y exeeixca a la dita raho per la extimacio fahedora per lo tauleger de aquilla taula, per la qual se despachara la dita seda: la qual dita extimacio sia feta cõforme al preu que seda de semblant fort y qualitat se trobara despachada per la dita taula en la mes propinqua, e immediada partida.

Cap. C LII.

Tem q lo dit nou imposi nouament imposat sobre la dita seda en madeixa, cano, farja, torçada, o apparellada, e sens texir, que com dit es se traura del dit regne, se haja de arrendar y arrende per los Diputats del dit regne en lo mateix temps ques acostumen arrendar per dits Diputats lo margallo y fillola de la sal sens poder donar, ne otorgar exaus alguns ab totes les seguretats, e caucions acostumades, ab que hajen de arrendar lo dit dret de nou imposi de per si en les mateixes sitiades, e lochs. E per lo matex tẽps q arrenden lo dit margallo, e fillola de la sal ab tots los poders q ab actes de Cort & aliàs tenen los dits Diputats, e ab les mateixes penes appofades contra los fraudants los drets del general, e ab pacte expres, que los arrendadors del dit dret, hajen de pagar lo preu de aquell, depasantlo en la taula de Valencia, en nõ del clauari del general qui huyes, y per tẽps fera, per compte a part del dit nou imposi. E q lo dit clauari no puga dispondre de les dites quantitats que axi seran depofades, sino ab mã dato expedit en virtut de prouisiõ feta segons dit es en scrits, y ab acte publich, e fermat per lo dit Lochtinent general, e per les sis persones de les dites dihuyt, puix ni haja dos de cascun flament.

Cap. C LIII.

Tem per quant lo dit nou imposi imposat en les presents Corts, ha de començar a correr lo primer dia immediadament seguẽt apres del Solio de les presents Corts, e lo arrendament del margallo del General, e fillola de la sal, ha de començar a correr lo primer dia del mes de Giner del any M. D. Lxv. en auant, de manera q lo dit nou im-

posi q discorrera del dia del Solio fins al darrer de Dehiembre primer vinent nos por arrendar al tẽps ques fara lo primer arrendament del dit margallo. ¶ Perço han delliberat y determinat que los dits diputats lo mes prest que sia possible apres del dit Solio, hajen de subastar y encantar lo dit nou imposi per lo temps quels parexera, e feta la dita subastacio aquells tinguen facultat de arrendar dit dret, e o fer collectar aquell fins al dit darrer dia del mes de Dehebre primeruinent, ab q los dits Diputats tinguen obligacio de arrendar dit nou imposi al temps que faran lo dit primer arrendament del dit margallo del general, e fillola de la sal per lo dit trienni sdeuenidor, si e segons en lo precedent capitol es contengut.

Cap. C LIII.

Tem han delliberat, que en cas que lo que procehira del dit nou imposi de la seda imposat en les presents Corts, no bastara a les dites dotze milia liures caseu any, les quals ha paregut son necessaries pera la sustentacio de la dita guarda, e cõseruacio deles dites torres, les dites dihuyt persones que han de tenir carrech de la ordinacio, forma, e cõseruacio de la dita guarda, e administracio de aquella, tinguẽ facultat, ple e bastant poder de fer cumpliment al que faltara pera les dites dotze milia liures, axi deles forces, e facultats del General del dit regne, com per via de imposicio de algun dret, o drets quels parexera sobre mercaderies vna, o moltes que exiran del dit regne: puix no sia sobre la dita seda. Ab que axi la dita facultat de pẽdre del dit general, com de imposar los dits dret, o drets, nos puixa fer ni determinar sino ab cõcordia, de totes les dites dihuyt persones, & nemine discrepante, e no en altra manera aliter nec aliàs.

Cap. C LV.

Tem han delliberat, que en cas que formada, e sustentada la dita guarda ordinaria com conue, sobrra alguna quantitat de les dites dotze milia liures que la dita demasia puixa esser cõuertida en fortificar y reparar dites torres, ofer ne altres de nou, e prouehir axi les vnẽs cõ les altres de artilleria, armes y municions necessaries a coneguda del dit Lochtinent general, e de les dites dihuyt persones eletes, o de sis de aquelles

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxiiij.

aquelles, puix ni haja dos de cascun stament.

Cap. CLVI.

Item han delliberat que pera les dites obres, fortificacio, guarda ordinaria, orde, assento y administracio de aquella, e altres coses en los presents capitols contingudes, singula singulis referendo, se faça nominacio de dihuyl perones, ço es: sis de cascun bras ab lo poder contengut en los dits, e presents capitols: les quals dites dihuyl perones sien de les residents en les presents Corts, e no altres algunes, e que aquelles tinguen poder de subdelegar, y en cas de mort de alguna, o algunes de les dites dihuyl perones, les altres perones del mateix stament de les dihuyl q̄ sobreuiuran respectiuamēt hajan de nomenar altra, o altres perones del mateix stament, hauent respecte de la persona, o perones militars, e de les ciutats, e viles Reals del dit regne, la dita nominacio en dit cas de mort, se faça de les perones residents en les presents Corts, e no de altres, mentres ni haura de aquelles, restant facultat al bras Ecclesiastic, e a la ciutat de València de fer la nominacio en lo dit cas, axi de persona, o perones residents en la present Cort, com de qualseuol altres.

Cap. CLVII.

Item ha delliberat, que vltra de les dites dihuyl perones sen nomenen altres sis, dos de cascun stament, les quals hajan de pendre los cõptes dels quals se fa mencio en los presents capitols, y en la forma en aquells continguda, ab que per V. Magestat los sia donat poder, e jurisdicció bastant pera les coses que a aquelles tocan, e selguardaran fer, e prouehir circa los dits comptes, e exactio de les quantitats, que per raho de aquells seran degudes, conforme al poder que V. Magestat dona, e acostuma de donar als clauaris tarchadors, e altres oficials de Cort, les quals dites sis perones peral dit effecte nomenadores tinguen cascun any de salari cent y vint liures repartidores egualment entre aquelles, ab que los dits sis comptadors, no puixen hauer lo salari del present any: sino hauran clos dins aquell tots los cõptes del procehit en lo temps passat: axi del dit nou imposit del dit any M. D. XLvij. cõ

del dit any, M. D. Lij. Y del que en les presents corts es estar allargar fins al Solio celebrador en dites, e presents Corts. E que passat lo dit any, los dits comptadors no puixen hauer salari algu, que per lo menys no hajan clos los comptes de aquell any. Los quals dits comptadors tinguen poder de subdelegar, y que en cas de mort de algu, o alguns de aquells, les sis perones de les dites dihuyl de aquell stament puguen nomenar altre comptador del mateix stament de aquell que sera mort. Ab q̄ en respecte de la persona, o perones militars, e de les ciutats, y viles Reals del dit regne, la dita nominacio en dit cas de mort, se faça de les perones residents en la present Cort, y no de altres, mentres ni haura de aquelles, restant facultat al bras Ecclesiastic, e a la ciutat de València, de fer la nominacio en lo dit cas: axi de persona, o perones residents en la present Cort, com de qualseuol altres.

Cap. CLVIII.

Item ha delliberat, que lo dit Lochtinent general, e les dites dihuyl perones facē, prouehexquen y ordenen tot ço e quant tendra respecte al orde y assento de dita fortificacio, e guarda: de la qual se fa mencio en los presents capitols, e administracio de aquila: axien respecte del que esta expressat en los dits, e presents capitols, com en la nominacio de Capitans, pagador, y altres qualseuol oficials q̄ sien necessaris pera la dita guarda, e sustentacio de aquella. Ab que los dits oficials sien naturals del dit regne de València, y q̄ aquells no puixen esser estrangers del dit regne, e que dites prouisions y ordinacions concernents la dita fortificacio y guarda nos puixen fer sens precehir e cõuocacio de totes aquelles perones de les dites dihuyl ques trobaran presents en dita ciutat al temps ques fara dita cõuocacio, o dels subdelegats de aquells q̄ en dit cas se trobaran en la dita ciutat, e feta la dita cõuocacio en la forma defus dita, lo dit Lochtinent general ab les dites dihuyl perones, o ab sis de aquelles per lo menys, puix ni haja dos de cascun stament, e no en altra manera ficen les dites prouisions, e delliberacions. E que si aquelles seran fetes sens precehir dita cõuocacio, y sens la solennitat defus dita sien nulles, e de ningun effecte.

Cap.

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Cap. CLIX.

I Tem han delliberat que los seruius dels dits tres braços residets en les presents Corts, q̄ son Pere Llopis per lo Ecclesiastich, Dionys Climent, e Christophol Climer, e qualseuol dels dos per lo militar, e Dionys Hierony Climent per lo Real, sien seruius de les coses tocants a la dita fortificacio, e guarda annexes y cōnexes de aquella, enaxi que cascu de aquells seruiuxa vn any dit offici, comē cant lo dit seruiu del bras Ecclesiastich, e axi de alli auant los altres seruians per son orde, e que los dits seruians, e subdelegats de aquells tant solament, e no altres, hajen de rebre tots los actes, e prouisions de dita guarda dependents y annexos de aquella, cō dits es. Als quals sia tacheat vn iust y competent salari, a coneguda del dit Lochtinent general, e de les dites dihuyl perones, o de sis de aq̄lles, segons dit es desus. Del qual salari se hajen de contentar los dits seruians axi per treballs com per actes, en axi que per dita raho no puiuen hauer mes del dit salari.

Cap. CLX.

I Tem han delliberat, que axi lo dit dret del nou imposit de la seda imposat en les presents Corts, com qualseuol altres que seran imposats peral compliment de dites dorze milia lliures, e lo poder de les dites dihuyl perones expiren y cessen ipso iure & facto apres del cinquante dia immediadament cōptador, apres que les contumacies de les primeres corts celebradores als regnicols dels dit regne serā acufades. En axi que del dit cinquante hun dia en auant nos puguen exhirir dits drets, ni les dites dihuyl perones puiuen fer ni exercir cosa alguna si, e segons se conte en lo acte fer per los tres braços en les presents corts, de e sobre la imposicio del dit dret.

Cap. CLXI.

V Té Senyor, los sobredits tres braços per execucio del contengut en lo tretze dels capitols respectants la dita fortificacio y guarda, y per als effectes en aq̄ll y altres designats, han nomenat les dihuyl perones, ço es: per lo bras Ecclesiastich, a dō Gaspar de Castellui Canonge de la Seu de Valencia, don Nofre Borja

olim de Calatayu Comanador de Montesa, don Miquel Vich Canōge de dita Seu, Mossen guillem Ioan Brusca y Dezuig Canonge de la Seu de Segorb, don Luys Vich Comanador de Sanctiago, e Mossen Pere Bou Comanador del orde de sent Ioan. E per lo bras Militar, don Guillem Ramon Pujades, en Miquel Ioan de Blanes, don Frances Sans, en Miquel Hierony Andres, don Pedro Canoguera, y mossen Nofre Luys Garcia. E per lo bras Real en Miquel Hierony Dalsio, en Bernat Cimo, y en Ioan Nofre Dalsio, Micer Miquel Ioan Sisternes doctor en cascu dret, Vicē Sister nes, e Pere Cabrera Notaris. E axi mateix per execucio del cōtengut en lo quatorze dels dits y presents Capitols de la guarda, y perals effectes enaquell y altres designats, han nomenat les sis perones següents, ço es: per lo bras Ecclesiastich Frare Jordi Garcia Prior de Calatraua, e frare Miquel Pedros del orde de Vallidigna. E per lo bras Militar, dō Jaume Dixer, y en Guillem Ramon de Monforiu. Y per lo bras Real, en Frāces Ioan March ciutadā, e loz de sent Marti Notari. Les quals dites dihuyl perones, e sis compradors tinguen respectiuament lo poder adaq̄lls ab los dits, e presents capitols de dita, e present capitulacio atorgat.

¶ Plau a sa Magestat, ab q̄ vltra de les sis perones nomenades pera pendre los comptes, hi haja de ser en pendre y diffinir dits comptes lo futuro Lochtinent general, o Regent la lochtinencia general, o official Real que aquell no menara, y que tinga lo mateix salari que qualseuol de dits sis, y que lo dit Lochtinent general, o Regent la lochtinencia faça la nominacio dels Capitans: los quals sien naturals del dit regne. Don Bernardus Vicecancella.

y Actes de cort dels braços Ecclesiastich y militar que en los escorcolls que fan los gouernadors en los llocs dels Barons y senyors del regne se guarden los furs, e priuilegis.

S. C. R. M.

E Os dos braços Ecclesiastich y Militar, del vostre regne de Valencia, offiren a vostra Magestat los Capitols intrasegüents, suplicant humilment, sia merce de aquell manarlos prouehir y decretar segons que en cascu de aquells respectiuament se conte.

E primerament

la S. C. R. M. del Rey don Phelip. Fol. xxv.

E Primerament Senyor, los dits dos braços supliquen a V. Magestat, sia la merce prouehir y manar que los Governadors, lochtinets de gouernadors, e surrogats de aquells en lo vostre regne de Valencia, axi deça com della Xixona, no puguen fer scorcolls, ni altres enantaments en los lochs de Barons y senyors de lochs en lo dit regne de València, sino en los casos y per los delictes per los Furs y Priuilegis del dit regne statuhits y ordenats, y ab les solennitats pera aquells introduhides. ¶ Ques guarden los furs y priuilegis del regne. *Don Bernardus Vicecanc.*

¶ Del salari que han de hauer los Diputats y scriua anant per lo regne.

E Tem Senyor, per quant lo salari que per actes de Cort es ratchat als Diputats, Assessor, Syndich, y altres officials de la Generalitat de dit regne, quant conuendra aquells exir pera affers y negocis de aquella fora la ciutat de Valencia, atefa la occurrència del temps, e carestia de totes coses, sia molt poch, e no abaste ni es competent segós les moltes despeses, que necessariamēt se han y deuen fer per lo Diputad, o Diputats, e altres officials de dita Generalitat en semblants anades y exides de la ciutat. E com sia just que los salaris corresponguen a les dites despeses, cum nemo debeat suis proprijs expensis militare. ¶ Perço los dits dos braços supliquen a V. Magest. sia de sa Real merce prouehir y manar, que de aci auāt lo salari dels dits Diputats, Assessor, Syndich y altres officials de dita generalitat sia dins lo dit regne de Valencia, tres ducats cascun dia, y lo salari del scriua dos ducats per dieta. ¶ Plau a sa Magestat, ab que noy haja de aci auāt ajuda de costa, y no de altra manera. *Don Bernardus Vicecancell.*

¶ Actes de cort dels braços Ecclesiastic y Real de la visita que ha de fer lo Lochtinent de governador del riu de Vxo en lla, per les viles y lochs del riu de Millas.

S. C. R. M.

E Os dos braços, Ecclesiastic y Real del vostre regne de València, offirē a V. Mag. lo Capitol infraleguēt, supplicāt humilment sia merce de aqll manarlo prouehir, segós q̄ en aqll se cōte.

E Primeramēt senyor, per quāt en les viles, e lochs q̄ estan poblats jūt al riu de Millas, acostumen los vehins y habitants de aquells fer molts lins y canems, e amerar aquells en

les balfes que tenen junt al dit riu, lançāt, e tornāt en aquell laygua que per dites balfes passa, e ab la qual ameren dits lins, e canems, perço q̄ dites balfes tenen auiaments y escorredors al mateix riu: la qual cosa es molt pestifera y danyosa als vehins y habitants de les viles, e lochs del dit regne que beuhē del aygua del dit riu de Millas, y a la bona sanitat de aquells, per la putrefacciō que la dita aygua trau, e porta de les dites balfes tornāt al dit riu, la qual es part pera enfiocionar la bona aygua de aqll. ¶ Supliquen perço los dits dos braços a V. Magest. sia la merce prouehir y manar que los vehins, e poblats dels dits lochs, e viles que estan junt al dit riu de Millas, maden dins breu termini los escorredors de dites balfes q̄ tenen auiamēt al mateix riu, e no lancen de huy auant, ne tornen laygua ab que ameren dits canems, e lins al dit riu de Millas, ans donen auiamēt a aqll per altra part, de tal manera q̄ no puixa tornar al dit riu fors pena de vintycinch liures, irremissiblement executadores als contrafahents, per cada volta que contrauendran a dita prohibiciō, prouehint que perque no puixa esser allegada ignorancia sia lo present capitol preconizat ab publica crida en les dites viles y lochs de dit riu de Millas. E per major obseruaciō dela present prohibiciō, V. Mag. ordene y mane q̄ lo governador dila Plana, e surrogat de aqll sia tēgur y haja de fer vna visita cascu any per les dites viles y lochs del dit riu de Millas, a effeēte q̄ tots los q̄ trobara q̄ no haurā mudat los scorredors de dites balfes q̄ solē anar al riu, e no haurā donat los auiamēts de aqlls per altra part en lo tēps q̄ sels presingira en dita crida sic executats en dites penes. E t̄be pera q̄ tots aquells q̄ lis fera notificat hauer tornat a lāgar laygua que trauhen de dites balfes al dit riu de Millas, sien executats en dites vintycinch liures, applicadores lo terçal accusador, e les dos parts al fisch de V. Mag. E q̄ per raho de dita visita, lo dit governador, e o sō surrogat haja d fer pagat de son cōdecent salari de les dites penes, e calonies q̄ pēdra als cōtrafahents, no hauteshi dels altres emolumēts, e pertinēcies de son offici. ¶ Plau a sa Mag. *Don Ber. Vicec.*

D *¶ Actes*

Furs y actes de cort fets y atorgats per

*y Actes de Cort dels braços Militar y Real de la
conexça dels oficials Ecclesiastichs dela ciu-
tat de Xatua, y dela vila de Almagora.*

S. C. R. M.

Os dos braços, Militar y Real del vostre regne de Valencia, offiren a V. Magestat los Capítols infra-egüents, supplicant humilment sia merce de aqüll manarlos prouehir y decretar, segós q̄ en calcu de aqülls respectiuamēt se cōte.

Primerament senyor, los dits dos braços suppliquen a vostra Magestat, mane prouehir ab lo present, que les causes de les contencions dels coronats de la ciutat de Xatua, e gouernacio de aquella, se hajen de tractar y tracten dauant lo official Ecclesiastic, que resideix en dita ciutat de Xatua, e oficials reals de dita ciutat e gouernacio. En així que los dits oficials Ecclesiastic y Real de dita ciutat, hajen de nomenar los arbitres que han de conèxer conforme a fur de dites contencions: e que sia per lo semblant prouehir per vostra Magestat, que lo dit official Ecclesiastic de dita ciutat de Xatua conega y determine les causes matrimoniales, e altres de la jurisdicció que tractaran entre los vehins, e habitants de dita ciutat, e gouernacio de aquella: a si que aquells no hajen de exir a pledejar fora de dita ciutat y gouernacio: e q̄ lo cōtengut en lo present capítol se haja de obseruar y obserue en lo Oficialat de Almagora, diocesi de Tortosa. ¶ Ques faça lo acostumar. *Don Bernardus Vicecancellarius.*

*y De les penes dels desassus, e altres excessos
ques fan y frequen en la villa de Morella
y termes generals de aquella.*

Tem Senyor, cō de alguns anys en çà, se haja suscitāt en la vostra vila de Morella, aldees, y termes generals de aqüllla, vna molt reprobada practica, e costū per algūs homens poch temerosos de Deu: los quals sots color que tēde dret algu en los bens que posseheixen algūs homens honrats y pacífics en dita vila, malos,

aldeas, y termes generals de aquella, per si, o per interposades persones, notifiquen als possedidors dels bens: en los quals fíctament prenen tenir dret algu, que si nols donen allo q̄ ells demanen y volen, que nols ho demanaran per via de justicia, sino de fet y ab força de armes, y moltes vegades alguns homens hòrats de dita vila y de los termes generals, per euitar semblants molesties y escandels, procurèn de entreuenirhi. E ja sia vejen y coneguen que tot es manifesta vexacio, procurèn q̄ los possedidors de dits bens los donen alguna quantitat, o per via de compromes, aut aliàs. Y quant los possedidors dels tals bens nos dèxen compolar, los desahien: y per totes les vies que poden se esforcē en damnicarlos en bens y persona, talantlos los fruyts dels camps, y matant los los bestiaris y caualcadures: de les quals se seruexen pera cultivar les terres y heretats. Y tambe se ha seguit algunes vegades, que tenint oportunitat de hauer les persones, los prenen y captiuen, hils passen en Arago, y desta manera alcancen son optat: de les quals coses se han seguit grans, e notables danys y escandels en dita vila, aldees, malos, e termes generals de aqüllla, his seguiran de cada dia molt majors, si per V. Magest. noy es degudamēt prouehit de concedent remey de justicia. Perque com aqüllla terra esta en frontera de Arago y de Cathalunya, y molt poblada de aldees molt chiques, y malos, es molt aparellada pera semblants malefics, per q̄ no tenen forma dits malfactors de ser perseguits cō conue: per q̄ en poques hores sen passen en Arago, o Cathalunya, la qual cosa es en manifesta destrucció de dita vila y aldees y termes de aqüllla. ¶ Suppliquen perço los dits dos braços a V. Magfr. q̄ per leuar semblants abusos y escandels, li placia prouehir y manar q̄ qualseuol que sots tals, e semblants pretencions de falsaria, o dānificara a qualseuol persones, o fara dany en bēs de aqülls, sia encorregut en pena de mort natural. E q̄ per lo semblant los qui receptorā y donarā algun auxili, e fauor a semblants malfactors, sien encorreguts en les penes per V. Mag. imposades, a si q̄ metu pœnz se abstinguen de fer y perpetrar semblants crims excessos y delictes. ¶ Plau a sa Mag. q̄ als principals delinquents los sia donada pena de galera perpetua, y als qui sen portarā home franch y ab violencia, se li pugā arbitrar pena de mort inclusiu, y als receptors de deu anys. *Don Bernardus Vicecancell.*

y Actes

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxvj.

¶ Actes de cort del bras Ecclesiastic dela euocacio de les causes decimals y primicias del regne de Valencia.

a substituhits, subdelegats, ni en altra manera sino passats dos triennis cumplats.

S. C. R. M.

S. C. R. M.

E obras Ecclesiastic del vostre regne de Valencia offir a vostra Magestat lo Capitol infrasegut, suplicant humilment, sia merce de aquell manarlo y prouehir y decretar segons que en aquell se conte.

E obras Militar del vostre regne de Valencia offir a vostra Magestat lo Capitol infrasegut, suplicant humilment sia merce de aquell manarlo prouehir y decretar, segos que en aquell se conte.

Primera ment Senyor, cō per Furs y Priuilegis del dit regne de Valencia, les causes decimals y primicias, e moltes altres, no sien euocables a la Real audiencia, y no obstant dits

Primera ment Senyor, per quāt per actes de Corts esta disposat y ordenat, que ningu que sia estat Diputat, comptador, clauari, o administrador, no puga cōcorrer en

Furs moltes persones per deferir la decisiō de dites causes, euoquen aquelles a la dita Real audiencia, e ans que dites causes se restituexquen, passa molt temps. E lo que pus fort es, los doctōrs de dita Real audiencia prenen salari per la restituciō de dites causes, e axi se impedeix la decisiō de dites causes, e los litigants son grauats de despeses. ¶ Per ço lo dit bras Ecclesiastic supplica a vostra Magestat, sia feruit que inseguint dites forals disposicions, dites causes decimals, e primicias, nos puixen euocar a dita Real audiencia. E que si les dites causes, e les altres que per dits Furs y Priuilegis no son euocables, seran de fet euocades a dita Real audiencia, per que per la prouisiō que fara sobre la restituciō de dites causes, nos puga pendre salari algu per los doctōrs de dita Real audiencia, e que aquelles se hajan de restituhir dins quinze dies comptadors apres de la euocaciō: en axi que si passats los dies quinze dies aquelles no seran restituhides, lo jutge deuant lo qual serā principiades dites causes, puixa passar auant en aquelles: no obstāt dita euocaciō, e qual se uol inhibiciō prouehida per dita Real audiencia. ¶ Ques guarden los Furs. Don Bernardus Vicecancellari.

algu de dits officis, que primer no sien passats dos triennis, his segueixca moltes vegades que los qui han tengut dits officis, ans de passar los dits triennis, han tornar a feruir aquells, essent substituhits per altres persones, lo q es en gran perjuhi dela generalitat, e per indirecte se perpetuen en dits officis. ¶ Per ço lo dit bras Militar supplica a V. Magestat, sia feruir prouehir y manar que lo dit acte de Cort, se entenga de manera que ni per via de substituciō, ne subdelegaciō, ne alias, algu que sera estat Diputat, comptador, clauari, o administrador, no puga tornar a feruir algu de dits officis, que primer no sien passats los dos triennis en lo dit acte de Cort expressats, y que a ço se entenga passar lo corrent trienni, y que lo dit orde dure fins a la conclusiō de les primeres Corts.

¶ Plau a la Magestat. Don Bernardus Vicecancellari.

¶ Actes de Cort del bras Real, que lo scrina dela Batlia no puixa pēdre salari algu per lo colp dels albarans dels dits païrs.

S. C. R. M.

E obras Real del vostre regne de Valencia, offir a vostra Magestat lo Capitol infrasegut, suplicant humilment sia merce de aquell manarlo prouehir y decretar, segons que en aquell se conte.

¶ Actes de cort del bras militar, que los qui seran Diputats, Clauaris, comptadors, e administradors del general, no puxen apres de son trienni feruir respectiuament dits officis com

D ij Eprime-

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Primerament Senyor, cō lo seruiua de la Bartlia general de la dita ciutat de Valencia de algũ temps en çà, haja atemptat y atempte de rebre y exhigir de qualseuol persones, axi de dita ciutat com de altres, sis diners per lo colp del albara del despaig de qualseuol robes y mercaderies, lo q̄ es expressament contra los priuilegis de dita ciutat: per los quals los dits albaras se han de colpejar francament, puix los que despachen y son peyters paguen lo dret a V. Magest. degut, e los que son frachs, no deguen res. ¶ Perço lo dit bras Real supplica a V. Magest., sia seruit prouehir y manar que de huy auant lo dit seruiua, o arrendador de dita Bartlia general no puixa rebre, ni exhigir los dits sis diners, ne altra quantitat alguna per lo colp de dits albarans dels despaigs, sino que aquells se colpejen francamēt, e lens pagar cosa alguna, per q̄ altrament seria perjudicar y derogar al q̄ esta dispos̃t per dits furs y priuilegis. ¶ Plau a sa Magest. *Don Bernardus Vicecanc.*

S. C. R. M.

S tan gran la contentacio que tenen los tres Braços, Ecclesiastic, Militar, y Real del regne de Valencia, residents en les presents Corts, per les gr̄as, e molt senyalades merces, que de vostra Magest. h̄a rebut, que nos por ab paraules ben encarrir, ni exprimir. Perque no sols V. Magest. los ha fet merce de sa Real presència, que era la cosa que mes en esta vida desijauen, pero encara los ha traſtat ab t̄ta benignitat y dolçor, que determinadament han conegut la voluntat y affectio q̄ V. Magest. los te, del que restē tan obligats, que en cas que continuament aq̄lls per sa innata fidelitat hagen tēgut molt gr̄a zel al que toca al seruey de V. Magest. y de la Real Corona: Ara empero senten en si vna mes particular affectio pera emplear se de huy en auant ab mes feruor en seruir a V. Magest. Y per molt que facen, tenen entes q̄ no poden satisfer, ni correspondre ab lo que a V. Magest. deuen. Perque consideren lo que per part de V. Magest. en la proposicio a aquells feta los es estat notificat, q̄ es lo cuydado gran que tostemps V. Magest.

ha tengut y te de aquell regne, y de mantenir en pau, tranquilitat y repos als poblats en aq̄ll, y los treballs, perills y despeses que per aço ha passat y sostengut, axi en les gr̄as empreses que V. Magest. ha fet en passar la mar tantes vegades, y en formar grossos exercits pera resistir al poder de los enemichs, y expugnar, y triũphar de aquells: y en reduhir los heretges, e infels al gremi de la sgleſia, y a la vnio de la sancta se catholica, com en altres coses de molta qualitat, deles quals se ha seguit tan gran benefici a tota la Christiandad, que realment se pot dir, que V. Magest. es estat y es lo verdader remey y reparo deles necessitats, aduersitats y persecucions gr̄as que de cada dia patia la sgleſia catholica. Perque sino fora per la valerositat gran que V. Magest. ha mostrat en perseguir y confondre les forces dels infels y rebelles a la sgleſia Romana, es cert q̄ tliguera molt prostrada, his vera en molt gran treball, lo que V. Magest. ha escusat ab lo que dit es, y ab haerse pacificat ab lo rey de França ab tanta reputacio, auctoritat y auantatge com en lo mon podia ser: en les quals coses V. Magest., vltra dels treballs grans de sa Real persona, ha despes innumerables quantitats. E axi los dits tres braços, considerant dites coses, y lo que vostra Magest. es estat seruit de otorgarlos peral degut assento y redreç de les necessitats del dit regne, y del que te respecte a la bona y deguda administracio de la justicia en aquell, per correspondre en alguna manera al que son obligats, y per mostrar ab senyals exteriors la gran, e entranyable voluntat que a V. Magest. tenen, encara que no conforme al que aquells voldrien: empero segons les forces, les quals no ygualen ab lo desig, e continuant lo que aquells, e sos predeſsors de sa mera, libera y spontanea voluntat han acostumat de fer, jastia aliàs no fossen, ni sien tēgurs, ni obligats, ab expressa protestacio, y no lens aq̄lla, ni en altra manera q̄ per lo present donatiu y offerta y coses en aq̄lla cōtengudes, no sia ni puixa esser fet ni causat perjuhi, lesio, o derogacio alguna als Furs, Priuilegis, pragmatiques, vfos y bōs costums del dit regne de Valencia, ni puixa per algũ temps esser tret en vs, ni en cōſequecia, ni per dita raho sia vist esser adquirit dret algu en lo sdeuenidor: ans restar los dits Furs, Priuilegis, vfos y bons costums en tot y per tot saluos, illesos, y ab tota integritat, y encara ab protectacio expressa si V. Magest. otorgara y decretara los

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxvij.

tara los capitols, actes de Cort, e ordinacions
ofertes a V. Magestat, e concordats ab aque-
lla en les presents Corts, e tots los deus scrits,
e contenguts en la present oferta en aq̄sta ma-
nera, e no en altra, voluntariament & nulla ne-
cessitate cogente, los dits tres braços offiren a
V. Magestat Cent milia liures, moneda reals
de Valencia, e deu milia liures de la mateixa
moneda pera pagar los treballants en les pre-
sents Corts axi oficials Reals, com les altres
persones dels dits tres staments pagadores, y
exihigidores en y per la forma seguent, es a sa-
ber: que per los dits tres braços, e o per les per-
sones residents en la present Cort, aquells re-
presentants sia feta electio y nominacio de per-
sones dels dits tres braços dels residents en la
present vila en lo numero q̄ als dits braços pa-
rexera: les quals tinguen ple, e bastant poder y
special carrech en presencia y assistencia dels
Diputats del general del dit regne, Assessor, e
Syndich de aquell, si esser hi voldran, o sens
ells, o qualseuol de aquells en los dies y hores
que senyalaran y assignaran, ab que en dit tēps
ni haja per lo menys dos de cada bras pera exa-
minar y regoneixer les facultats, e forces del
dit general, rendes, e pecunies de aquell, hagu-
re respecte al tēps passat, present, y arrendamēts
sdeuenidors, e de pendre en jurament, e cōpel-
liral scriua del dit general ab los remeys quels
parexera: pera q̄ manifeste, notifique, done, liu-
re y entregue als dits persones tots los libes
actes y prouisiōs del dit general, q̄ parexera siē
necessaries, e cōuenients pera la deguda clari-
cia y verificacio de les dites rendes, e pecunies
del dit general, cadaquell degudes, e ques deu-
ran de dits arrendaments sdeuenidors, e pera
tot lo de mes q̄ convinga pera poder tenir per-
feta y explicita noticia de les dites forces, e fa-
cultats del dit general. E que les dites persones
no puixen esser impedides per los dits Dipu-
tats ni altres, e q̄ aquells fer lo dit examen y re-
goneximent en la forma desus dita, hajen de fer
y facen relacio de dit examen y regoneximent
a la cort, e a les persones representants aquella
ques trobaran en la ciutat de Valencia, e feta di-
ta relacio, les persones de dita Cort, o la major
part de aquelles: puix sia la major part de les de
cascun stament respectiue, dext vn bo y sūffi-
cient peu al general, puixen y hajen de pendre
deles sobres de aq̄ll lo quels parexera, pera la
solucio y paga del desus dit seruey a V. Mage-
stat offerre, accomodant en tot lo que bona-

ment poranal dit general en respectē de dites
pagues, y si dextar lo dit bo y sūfficient peu, cō
dit es, les dits sobres no bastaran pera pagar
entregament lo dit seruey, la dita cort, e les
persones de aquella, nemine discrepante, de-
terminen que los dits Diputats hajen de ven-
dre, e originalment carregat sobre los bens de
dita generalitat **tants censals**, que la proprie-
tat de aquells baste pera fer cūpliment al que
faltara pera la solucio de dit seruey. En lo qual
cas los dits Diputats tinguen ple, e bastant po-
der pera fer dits carregaments perals obs de-
sus dit, e que per lo semblant les dites perso-
nes, que com dit es, seran nomenades pera re-
gonexer lo dit general tinguen poder pera veu-
re, examinar, e informar se dels actes, libes y
registres de la casa de la Diputacio, pera saber
en quin tēps, e per quina causa foren imposats:
axi lo dret de la sal com lo dret del general de
la sal, y si aquells se poden luyr y quitar per al-
guna quantitat certa, y de tot lo de mes que to-
ca als dits drets de la sal y general de la sal, de
manera q̄ en les primeres Corts se puga assen-
tar lo que conuendra al dit regne de Valencia,
e poblats en aquell, conforme als actes y scri-
ptures ques feren al temps que aquells se impo-
saren. E que de les dits deu milia liures ques
prenen per als dits treballants, sia donada als ofi-
cials Reals la part acostumada: les quals per-
sones q̄ per los dits tres braços perals effectes
desus dits son estades eletes, e nomenades, son
les següents, ço es: per lo bras Ecclesiastic dō
Gaspar de Castellui Canonge de la Seu de Va-
lencia, don Miquel Vich Canōge de dita Es-
glia, Micer Guillem Joan de Brusca Canōge
de la Seu de Segorb, frare Jordi Garcia Prior
de Calatraua, frare Pere Bou Comanador de
sent Joan, don Luys Vich Comanador de sent
Jaume Delaspala, frare Miquel Pedros mon-
ge del monestir de Valldigna, e frare Pere Bo-
ques monge del monestir de Poblet. E per lo
bras Militar don Ramon Pujades, Miql Hiero-
ny Andres, don Gaspar de Castellui, Nofre
Luys Garcia, don Jaume Dixet, Sebastia Ca-
thala, don Pedro Canoguera, e Gaspar de Bas.
E per lo bras Real Miql Hierony Dafsio, Ber-
nat Cimo, Joan Nofre Dafsio, e Miql Hiero-
ny Garcia per la ciutat de Valencia, e per les
ciutats y viles Reals, Frāces Luys Angueror,
Pere fancho, Matheu Febrer, e Bernat Cop-
lliure: les quals dites persones, tinguen poder
de subdelegar a altres en loch de aquelles.

D iij Item

Furs y actes de cort fets y atorgats per

Tem Senyor que lo dit seruey de les dites cent milia liures a V. Magellat offert, sia pagat dins rēps de sis anys, segons es acostumat en sis eguals pagues, començant la primera paga lo primer dia del mes de Giner, del any M. D. Lxv. y de alli auant consecutiuament en dits terminis.

Tem Senyor, que qualseuol quantitat ques carregara sobre los bēs de dita generalitat, pera fer lo dit compliment pera la solucio, e paga del dit seruey de les dites cent milia liures, segons dit es desus, si alguna sen carregara, sia repartida entre los treballants dels braços que tenen offici en la present Cort en la forma acostumada.

Tem Senyor, q̄ les dites deu milia liures del dit seruey a V. Magellat offert, cōsignades als treballants en les presents Corts, axi officials Reals com altres, com dites desus, si promptament pagades de les sobres del dit general, y en son cas, si menester sera per via de carregament de censal sobre los bens de dita generalitat.

Tem Senyor, que durant lo temps dels dits sis anys, dins los quals se hā de pagar les dites cent milia liures del dit seruey per vostra Magellat, ni per lo serenissim Princep primogenit de V. Magellat, no puxen esser demanats, ni exigits altres seruey, o serueys, ne donatius alguns dels regnicols del dit regne, e habitants en aquell.

Tem Senyor, que la tercera part de les dites cent milia liures del dit seruey, q̄ son trenta tres milia, trecentes trenta tres liures sis sous y huyt diners, sia consignada y haja de seruir y esser conuertida en satisfes als acreujats que seran naturals del dit regne, e per als deutes del dit regne que V. Magellat haura donat per liquits, e dona vostra Magellat per deutes liquits ab lo present acte de cort los albarans de scriua de racio, e los deutes de les cōsignacions fetes per V. Magellat sobre la thesoreria general, de les quals constara ab priuilegis, e altres legitimes cauteles, e debitoris fo

bre la dita thesoreria, e lo residuo q̄ restara a pagar de tots los deutes, e quantitats que per V. Magellat foren donats per liquits en les Corts passades, e fench prouehit se pagassen de la tercera part del seruey en dites Corts. E les quantitats que foren y seran declarades per los examinadors e jutges de greuges de les dites corts passades, e presents, e les quantitats prestades, y despeses fetes per raho de la serra de Spada, y germania, y senyaladament si alguna cosa resta a pagar dels onze milia ducats empréstats per la fabrica de murs y valls, e de les cinc-centes liures q̄ empresta lo capitol de la Seu en lo temps de la germania ab lo interer degut per raho de aquelles, e de les trecentes noranta tres liures, que les persones del bras Ecclesiastic prestaren per la reduccio de la dita serra Despada. Les quals quantitats, e o lo ques pera pagar de aquelles se pague de la tercera part dels serueys de les Corts propassades, e presents. E q̄ sia donat poder, e facultat al futuro lochtinent general, o Regent la lochtinencia en dit regne, que ensemps ab vna persona de escū bras que sera eleta per la dita Cort, e persones representants aquella en la dita ciutat de Valencia, facen la reparticio de la dita tercera part del dit seruey entre los dits creadors, segons es acostumat.

Tem per quant conforme al repartiment de la tercera part del seruey fet en les Corts celebrades en la present vila de Mōco, en lo any M. D. XLij. se troba hauer se perjudicat a la dita ciutat de Valēcia, quatre milia, quatrecentes cinquanta sis liures dos sous y tres diners de aquelles vintys milia huytanta set liures deu sous que la dita ciutat ha de cobrar de la regia Cort per consemblant quantitat deguda a la dita ciutat per les causes en dit compartiment contengudes, per pagar la qual quantitat lo tunc Lochtinent general, e altres persones: a les quals se sguar d'una ferro dit cōpartiment, prouehiren fos consignada dita quantitat a la dita ciutat per obs de descarregar, e leuar algun dret de aquells, lo qual paguen los ciutadā vchins y habitants de dita ciutat, com en la prouisio de dit compartiment appar. E per quāt la dita prouisio, e compartiment, no ha pogut sortir son effecte per raho de dits pactes, los quals nos pogueren appollar ex eo que dit deute fench simpliciter donat

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxviii

donat per liquit, e no perals obs cõtenguts en dit compartiment, q̄ perço V. Magestat mane que per lo Thesorer de V. Magestat, sia feta consignacio dela dita quantitat a la dita ciutat cõtra lo clauari, o clauaris, a qui selguardara pagar aquella, lisament, e sens lo dit pacte, ni perals obs cõtenguts en lo acte de dit compartiment, e si e segons altres consignacions son estades fetes, ans y apres a la dita ciutat contra altres clauaris en paga rata de dit deute principal.

Tem Senyor, que pera fer y efectuar lo examen y regoneximẽt de les forces, e facultats del dit general, los dits carregaments de cẽsals en lo cas q̄ aquells se haurà de fer, com pera tot lo de mes que te respecte al assento, orde y forma, de la solucio y paga de les dites cent milia, y deu milia lliures, sien prorogades les presents Corts pera la ciutat de Valencia, en lo capitol dela fglefia major de aquella. E que per al dit efecte les dites Corts duren fins que tot lo desus dit sia fet, efectuat y cumplir.

Tem Senyor, que los greuges que son estats deduhits, e posats durãt la celebracio de les presents Corts dauant los jutges de greuges en dites corts nomenats, les quals no son estats prouehits, ni determinats, sien remesos a prosseguir y determinar en la dita ciutat de Valẽcia, per los dits Prouisors y jutges de greuges, dauant los quals se puixen aximateix deduhir, e posar qualseuol altres greuges: los quals dits greuges ja deduhits y deduhidors en la dita ciutat de Valencia dauant dits jutges se hanjen de prosseguir, examinar, decidir y determinar dins sis mesos comptadors, passats quinze dies apres del primer dia de Abril primeruinent. E que los dits jutges de greuges hajan de jurar en poder del futuro Loctinent general, que lauors sera, o del Regent la dita loctinencia de ajustarlle tres dies cada semana en la confraria de sent laume de la dita ciutat per al dit efecte, de entẽdre, prouehir, e declarar en dits greuges en la hora, e hores que concordarã: en les quals losques trobarã presents, puix ni haja hu dels officials Reals nomenats per V. Magestat per jutges de greuges, puixen, e tinguen poder de prouehir, e declarar dits greuges, no

obstant la absencia dels altres, e lo que per aq̄lls sera prouehir y declarar, sia hagut per ferm y valir, e tinga execucio necessaria. E que vostra Magestat, e qualseuol de sos officials, a qui pertany, a sola ofensio de la sentencia que sera donada per dits jutges de greuges, hajan e sien tenguts de donar lretres executories, peralqual efecte V. Magestat y la cort los dona tot aq̄ll poder que en semblant cas & circa praxidia es acostumat donar. E si durãt lo temps dels dits sis mesos nos declaras en dits greuges, o algu de aq̄lls resten, y sien saluos, illelos los drets a la part, en lo greuge de la qual no sera declarar in omnibus & per omnia.

Tem Senyor, que si cas sera que en los greuges posats per la dita ciutat de Valencia en les vltimes Corts del any M. D. Lij. y en les presents per raho del nou impost de Sicilia, q̄ per dita ciutat se pretene, se demanara, e obtindra dilacio alguna per lo procurador patrimonial de V. Magestat, que los dits sis mesos assignats pera la prosscucio, e decisiõ de dits greuges sien prorogats per altre tant temps cõ durara la dita dilacio y dos mesos mes en respecte de la prosscucio, e decisiõ dels dits greuges tantfolament. Ab que la dita dilacio nos puixa demanar per lo dit procurador patrimonial: sino dins los primers dos mesos apres que començaran a correr los dits sis mesos assignats per la prosscucio, e decisiõ de dits greuges, y que peral dit efecte sia prorogada la dita, e present cort per la dita ciutat de Valencia, e que aquella en respecte del que dit es, dure fins tant tot lo desus dit, e lo de mes q̄ toque a la decisiõ, deliberacio y determinacio de dits greuges, sia efectuat y cumplir.

Tem per quãt los braços Ecclesiastic y Real del dit regne de Valencia, per lo que toca y conue a la deguda execucio y effectiuacio de les coses contengudes en les offerres fetes en les Corts celebrades en la dita, e present vila de Monço del any M. D. xxviii. en çab aq̄tes rebuts per los scriuans de aquells a. xvij. dels presents mes y any, han nomenat clauaris, cõptadors y tatchadors perals effectes cõtenguts en dits aq̄tes, ço es: per tatchadors del dit bras Ecclesiastic a don Gaspar de Castell.

D iiii ui Ca.

Furs y actes de cort fets y atorgats per

ui Canonge de la Seu de Valencia, don Nofre de Borja y de Calatayu Comanador de Montesa, don Miquel Vich Canonge de la dita Seu, Micer Miquel Ioan de Brusca Canonge de la Seu de Segorb, frare Iordi Garcia Prior de Calatraua, frare don Frances Marques Prior de Valldechriss, frare Pere Bou Comanador de sent Ioan, don Luys de Vich Comanador de sent Jaume Delaspasa, frare Miquel Pedros monge de Valldigna, e frare Pere Boques monge de Pobler. E per lo bras Real, Miquel Hieronym Dalsio, Gaspar Ioan de sent Pere, Ioseph Nofre Ferrer, Bernat Cimo, Ioan Nofre Dalsio, Miquel Hierony Garcia, Francesch Ioan March, Bernat Luys Albert olim Vidal, Pere Ioan Antoni Matheu, e Lorens Ortiz per la ciutat de Valencia. E per les ciutats y viles Reals Frases Luys Angueror, Andreu Maresa, Pere Sancho, micer Miquel Ioan Sifternes, Thomas Mascarell, Matheu Febrer, Vicente Sifternes, Pere Cabrera, Bernat de Coplliure, y March Perez. E per los Clauaris per lo bras Ecclesiastic don Miquel Vich, e don Nofre de Borja y de Calatayu. E per lo bras Real lo dit Miquel Hierony Dalsio, Bernat Cimo, e Ioan Nofre Dalsio per la dita ciutat de Valencia. E per les ciutats y viles Reals micer Miquel Ioan Sifternes, March Perez, Frances Fabregar, Pero Vicente, e Ioan Vanyon. E per cõptadors del bras Ecclesiastic, lo dit don Gaspar de Castellui Micer Guillem Ioã Brusca, Frare Pere Bou. E per lo bras Real, Antoni Luys Belluga, Melchior Sobirats, Frances Ioan de sent Pere, Frances Hierony Mascarell, micer Nicolau Ferrer, Jaume Ioan Pellicer, Jaume Benet Eximeno, Dionys Hierony Climet per la ciutat de Valencia. E per les ciutats y viles Reals Ioan de sent Marti, Pero Vicente, Berthomeu Mayques, Pere Torrosella, Frances Fabregar, Berthomeu Martin, Antoni Mayor, e Ioan Vanyon. Que perço V. Magestat sia seruit de loar, autorizar y decretar la dita electio y nominacio de dites persones, e donar y conferir adaquelles lo poder q̄ ab dits actes respectiuament es estat per dits braços deliberar, e determinar pera que les coles contēgudes en dites ofertes, sien ab tot effeite executades, cumplides y effectuades.

Tem que V. Magestat sia seruit de prorogar la dita, e present cort pera la dita ciutat de Valencia, pera que les persones del bras Militar residents en la present Cort, o la major part de aquelles hajen de fer electio y nominacio de tatchadors, clauaris, e comptadors per lo dit bras Militar perals effectes contenguts en lo precedent capitol, pera q̄ aquells tinguen lo mateix poder que ab dit acte es estat delliberat, e ab vn acte en lo dia de huy rebut per lo seruiua de dit bras. E que V. Magestat nunc prout loc, approue, y decrete la dita nominacio y electio de officials que axi sera feta per lo dit bras Militar, e persones representants aquell, o la major part de aquelles. E que V. Magestat done y confereixca a les dites persones lo desus dit poder, e aquell q̄ los dits braços Ecclesiastic y Real han delliberat se done als dits officials, que com dit es han nomenar, y q̄ tots los dits tatchadors, clauaris, e comptadors axi los ja nomenats per los dits braços Ecclesiastic y Real, cõ los nomenadors per lo dit bras Militar, e calcu de aquells respectiue hajen poder y jurisdicctio sufficient y bastant de V. Magestat, pera prouehir que sie fetes y cumplides les dites coles a aquells tocants axi en pendre los comptes y cõpellir que sien donats aquells cõ en executar als qui serã deutors, e recusarã, e no voldran pagar lo que deuran, no obstant qualseuol priuilegi y exempcio q̄ aquells tinguen y pretenguen, en axi que lo que per aquils respectiuament sera prouehit y manat sia executat per qualseuol officials de vostra Magestat, e ministres de justicia, y si menester sera hauer y tenir auxili del Lochinent general, o portant veus de general gouernador del dit regne de Valencia, e de altres qualseuol officials de aquell, los sia, e haja de esser donat, als quals no puixa esser cõtradit, ni aquells puixen esser impedit, ni perturbats sots grans penes.

Tem que per quãt pera la celebracio, cõtinuacio, y prosecucio dles presents Corts, lo bras Ecclesiastic ha fet algunes despeses y ha de pagar alguns salaris: axi al Aduocat, Scriu, com altres persones que han seruit al dit bras, les quals se solien pagar de la tarcha que seya pera pagar lo seruey de Corts, lo que ara nos pot fer, Perque lo seruey offert en les presents Corts

Corts, no se ha de pagar per via de tarcha: per la qual raho lo dit bras ha delliberat q̄ los dits tarchadors per lo dit bras nomenats, per la via quels parexera prouehexca ques paguen dites despeses, axí per via de tarcha comen altra manera, que per ço V. Magestat sia seruit de loar, approuar, e decretar dita delliberacio, e donar y conferir als dits tarchadors, clauaris, e comptadors per lo dit bras nomenats respectiuament ple, e bastant poder pera posar dita tarcha, e pera fer y effectuar les coses contengudes en dita delliberacio, a fi que les dites despeses axi ordinaries cō extraordinaries, fetes per dit bras sien pagades.

L Tem Senyor, que vostra Magestat sia seruit de loar, approbar y decretar vn acte fet per los dits tres braços, a xvij. del mes de Giner, del any M. D. Lxiiij. en y ab lo qual fonch y eschat delliberat que de aquells catorts milia ducats que en lo any M. D. xxxvij. foren per la Imperial Magestat donats, per liquits altres tants que lo general presta a la regia Cort pera reduccio dels Moros de la Serra de Spada, sien preses dos milia y setcentes liures, pera que de aquelles se facen cent huytanta liures de renda, per obs de sustentar lo Sant offici de la Inquisicio. En axi que acumulades ab los quatre cents ducats de renda que peral mateix obs fonch delliberat fossen presos dels dits quatorze milia ducats, sien fiscetes liures de renda cascun any. E la electio de les persones que per al dit efecte son estades nomenades, e tor lo de mes contengut en dits actes, a fi q̄ lo q̄ en aquell se conte sia effectuar y cumplir: les quals persones peral dit efecte nomenades son les següents, ço es: per lo bras Ecclesiastic don Galpar de Castellui, don Miquel Vich, frare Pere Bou, y micer Guillem Ioan de Brusca. E per lo bras militar don Ioan Viues de Canemas, mossen Pere Benauent, dō Ioseph de Castellui, e Miquel Ioan de Blanes. E per lo bras Real en Miquel Hierony Dalsio, y Bernat Cimo. Per la ciutat de València, y per les ciutats y viles reals Frāces Luys Anguerot, y Bernat de Coplliure.

L Tem Semyor, que los dits officials de la present cort, ço es: tractadors, examinadors de greuges, tachadors, clauaris y comptadors, e altres qualsevol of-

ficials que sien estats nomenats perals negocis y affers de dita Cort, encara que tinguen dos officis, o mes, no puixen hauer sino vn salari, per raho y causa de dits officis.

T Tem Senyor, los dits tres braços fan y entenen fer la dita, e present oferta en esta forma, e no en altra manera, ço es: que totes les sobre dites coses, e les que deus se diran y especificaran, e sengles de aquelles en la dita, e present oferta contengudes, sien inuiolablement obseruades a la letra, sens subintellecte algu planament, y a la enteniment sens interpretacio ni glosa alguna. E si interpretacio, o declaracio alguna se hagues de fer, aquella facen, e hagen de fer de paraula dos dels officials Reals de V. Magest. e dos dels officials Ecclesiasticos, y dos dels Militars, y altres dos del bras Real, elegidors per los dits tarchadors dels dits tres braços: e no podent se aquells concertar, sien elegides persones pera la decicio de dit dupte: les quals sien dels dits tarchadors dels dits braços.

T Tem Senyor, com los furs, e actes de Cort que per V. Magestat son estats otorgats y decretats, durant la dita, e present cort, si e estats fets per benefici, e vtilitat de la cosa publica, y per hon es just que aquells sien obseruats. ¶ Per ço los dits tres braços, sens lesio del que ja aliàs esta prouehit per furs del present regne, suppliquē a V. Magestat sia prouehit y ordenat, que los dits furs y actes de cort, hagen de esser obseruats y guardats en la dita ciutat y regne de Valencia, en la hora que per V. Magestat aq̄lls feren manats, publicats in folio.

T Tem Senyor, los dits tres braços suppliquen a vostra Magestat q̄ la present oferta, e tots los actes fahents pera aquella, e per tota la dita Cort, e per cascu dels dits tres braços, Ecclesiastic, Militar, e Real, e singulars de aquells, e del general de Valencia, sien liurades, autentiques, sagellades, e plumbades, franques de dret de sagell, e de tots altres drets, y despeses als dits tres braços. ¶ Plau a la Magestat atorgar lo sagell franch, y que la forma y registre dels furs y actes de Cort se paguen, cō les acostumat. Don Bernardus Vicecancell.

Item

Furs y actes de cort fets y atorgats per

E Tem Senyor, que vostra magestat mane autorizar y decretar lo acte y Capítol còrdar en les presents Corts per los dits tres braços, de y sobre lo orde, forma, y assento de les dos justes que es estat delliberat se facen cascun any en la dita ciutat de Valencia, e de la paga y sustentació de aquelles, e si, e segons en dit acte es contengut.

E Tem Senyor, que la quarta part de les dites deu milia lliures que dona perals officials Reals treballants en les presents Corts, sien donades, e pagades a don Bernardo de Bolea Viceranceller de vostra Magestat vint milia sous, y a Micer Ioan Sentis Regent del supremo Consell, quinze milia sous, e a don Hieronym Climent Protonotari huyt milia sous per los treballs, per aquells sostenguts en les presents Corts, e que la restant quantitat, a compliment de la quarta part de les dites deu milia lliures se reparteixca entre los altres officials Reals del dit regne de Valencia, segons es acostumar.

E Tem Senyor, que per vostra Magestat sia feta absolució, remissió y perdo general de tots crims y delictes y penes per raho de aquells comesos, si, e segons en semblants celebracions de corts se acostuma fer y prouehir: e que lo dit perdo y remissió per V. Magestat fahedora, se haja de seruar y guardar per lo Lochtinent general, e Regent la dita lochtinencia de la dita ciutat y regne de Valencia, Gouernadors y altres officials del dit regne per grans, e prehemiments que sien a sola ofensió de dit perdo general, sens quey haja necessitat de priuilegi particular. ¶ Plau a la Magestat. *Don Bernardus Vicerancell.*

Acceptacio
de la Offeria.

E A Magestat Real, acceptant la present offeria y coses en aquella contengudes, excepto la assignació de la tercera part del seruey perals agreujats: la qual enten fer per esta vol-

ta tant solament, e que no sia causar perjudicial en lo sdeuador, regracia molt aquella a la dita Cort, e vol y declara de voluntat de dita Cort, e dels tres Braços de aquella, que per fer los actes que de present se fan, e son estats fets, nos puixa dir la present Cort esser finida, com aquella vulla la Magestat sia prorogada, reste y slliga en la força y valor en respecte del regne de Valencia, e que sia continuada fins que lo dit examen y regoneximent de dit general, e los carregaments de censals en son cas sien fets, e tot lo de mes còtengut en la present offeria sia ab tot efecte executat y cumplit, e assigna pera còtinuar la dita Cort dins la Seu de Valencia, peral quinze dia del mes de Abril primer vinent, y peral temps donat per la examinació dels greuges, e de alli auant consecutiuament per los dies, e pera delliberar, y en son cas fer y prestar lo jurament del Serenissim Princep don Carlos quatre dies apres que la Magestat sera arribat a la dita ciutat de Valencia, y haura jurat en aquella.

Absolucio general.

E la present absolució, remetem a qualseuol braços, e vniuersitats, e qualseuol singulars del dit regne de Valencia, totes penes ciuils y criminals qualseuol crims que sie estats comesos tro al jorn de huy: de la present empero remissió general, exceptant tant solament crims de heretgia, e de lesa magestat, e fodomia, falladors de moneda, e de bares traydors, e de mort acordada, & de nafres, e coltellades donades per diners, e de falsos notaris, e de aquells que fan fer, e vfen scientment de les cartes, testaments, e falses escriptures, e ladres, trencadors de camins, y de qualseuol pau y treua.

Sobrefehiment en la

prosecució dels crims comesos en les ferres D'España, y de Bernia fins a les primeres Corts.

E Perque la Magestat vol y entè fer tot lo q bonament pot prouehir en utilitat dels regnicols del dit regne, e repos dels habitans en aquell. ¶ Perço diu que li plau que sia sobreseyt fins a les

la S.C.R.M. del Rey don Phelip. Fol. xxx.

a les primeres Corts en qualseuol proces que sen haja de fer, e sia fins a huy principiari, si algu principat sera per qualseuol crims contra los nouament conuertits sobre los crims, e delictes de la ferra Delpada y de Bernia, e encara per no hauer obehit los manaments de sa Magestat, dins lo temps per aquell ordenat prenguessen lo sanct baptisme, o ixquessen fora lo regne, axi en respecte de les penes corporals com pecuniaries: puix los que pretenen que sa Magestat, o la regia cort de aquella los es obligat per hauer fet conuertir los Moros a la sancta fe catholica, e hauerlos dit que hixquessen del dit regne, o aliis sobre dites causes sien contents sobreseure en qualseuol demanda que per les dites causes se puixen fer a sa Magestat, fins a les primeres Corts.

Porrogacio de Corts.

A Magestat considerant que la conuocacio de les presents Corts, es elitada general als regnes de Arago, e Valencia, e Principat de Cathalunya, e en lo dia de huy acceptant sa Magest. la offera a aquella feta per los tres braços del regne de Valencia, dona poder a les persones en dita offera mencionades: les quals se hana transferir en la ciutat de Valencia, per executar y dar cumpliment al seruey que a sa Magestat es fet ab la dita offera. Per tant de voluntat de la dita Cort per conseruar la con-

uocacio, e congregacio de la present Cort general, vol y mana sa Magestat que caseu dels tres braços del dit regne de Valencia, haja de dexar, e dexe son Syndich, o altra persona, en axi que sien tres persones, o Syndichs per los dits tres braços, pera assistir los actes de Cort ques faran per lo dit regne de Arago, e principat de Cathalunya, a la dita Cort congregats tantfolament. La assistencia de les quals dites tres persones, o Syndichs dels dits tres braços del regne de Valencia, produixa y obre tots aquells effectes que produhiria y obraria la assistencia y presència de tots los dits tres braços del dit regne, quant al efecte de la continuacio de les Corts generals a sguart del dit regne de Arago, e Principat de Cathalunya. Ab aquesta empero modificacio y no en altra manera, que les dites tres persones dexades per los dits tres braços, no puixen fer acte algu de cort, ni altre qualseuol en temps ab lo dit regne de Arago, e Principat de Cathalunya, o sens aquells, e si lo contrari felien, que tot lo que faran sia nulle: mas que tantfolament puixen assistir, e fer presència en les dites Corts generals, e dissentir, e contradir en qualseuol actes, que en les dites Corts generals se facen, his volguessen fer en lesio y perjuhi algu del dit regne de Valencia, o de qualseuol dels tres braços de aquell. E ab saluetat encara expresa, que per lo present acte no sia fet perjuhi algu al dit regne de Valencia, ni a algu dels de aquells, ni sia tret en vs, ni en conseqüencia en lo seu enuidor.

¶ LAVS DEO.

Estampats en la insigne y coro-

nada ciutat de Valencia, en casa de Ioan Mey

Any M. D. Lxv.

